

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' בהעלותך • ב - ז סיון

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון לא (תתשפ"ג)

שבלייל פסח מקבלים כל בני ישראל הארות ומדרגות מן השמים, ולמחרת נוטלים אותם מהם, והעבודה של ימי הספירה היא להגיע עד חג השבועות להארות אלו אבל מתוך עבודה ויגיעה עצמית שלנו ולא כמתנה מן השמים^א.
מרן שליט"א: ובזה מבאר שם למה כתבה תורה (ויקרא

יום שני פר' נשא ב' סיון
בערב אחר תפילת ערבית נכנס לקו"פ הגאון רבי אשר גדליה פולק שליט"א רב ור"מ דקהל תהלה לדוד בראשוב בויליאמסבורג, וזהו תוכן השיחה:
אב"ד בראשוב: אנו עומדים לקראת יו"ט שבועות... ידוע מש"כ בבני יששכר (מאמרי ניסן, מאמר ד, ע"ד הסוד)

הצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, חסידא ופרישא ונהורא נפישא, מעוז ומגדול, תל תלפיות, מרא דכולא דתלמודא, המאיר לעולם כולו באור תורתו וצדקתו, ענוותן כהלל, על ישראל הדרתו, ה"ה חתנא דבי נשיאה

כ"ק הגאון הצדיק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א

ולבנו ברוך הכשרון ואוצר סגולה, מחשובי קהלתנו הק' בירושלים עיה"ק

הרה"ג רבי אהרן מוטצען שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, שמחת נישואי בתו הכלה בת קדושים שתח"י במזל טוב ובשעטומ"צ עב"ג החתן המצויין בתורה ויראת שמים, בנש"ק

כמר יחזקאל שרגא נ"י

בן האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מגדולי מרביצי התורה בעדתינו הק', בור סיד שאינו מאבד טיפה, מעוז ומגדול, פה מפיק זקוקין דנורא, ה"ה

הגאון רבי יצחק שמואל שוורץ שליט"א

רב ביהמ"ד חיסדא בב"ב דומו"צ בבי"ד זכרון מאיר

ובן דיינא רבא דקהילתינו הק' הגה"צ מהרח"י זצ"ל

והברכה אחת היא לסב הדגול, המפורסם בגדולת תורתו ויראתו,

מעכש"ת כ"ק האדמו"ר מנדבורנא צפת שליט"א

ולהרה"ח המפואר, איש האשכולות, מוהר"ר אפרים זלמן בעק שליט"א ציריך - טבריה

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

כאשר הארכנו במקום אחר, על כן חוזר הדבר לקדמותו, ואנחנו צריכין לפעול על ידי מעשינו במצות ספירת העומר יום אחר יום עד שנשלם שיעור קומת הקודש על ידי מעשינו ואז הוא יום מתן תורתנו...
וראה עוד שם: מאמר יב, אות ג; מאמרי סיון, מאמר א, אות ז.

^א ראה שם: התורה משמיענו טעם למצות ספירת העומר, דכיון דהארת גדלות המוחין של יום הראשון (דחג המצות) בא שלא על ידי מעשינו, אינו דבר המתקיים, כי על מנת כן ברא הש"י ועולמו שיהיו כל הפעולות מקיימים על ידי אתערותא דלתתא

כג, טו) 'ממחרת השבת' ולא ממחרת הפסח...
אב"ד בראשוב: זהו לימוד בכלליות שלמדרגות יכולים לזכות רק מתוך נסיונות ויגיעה...
מרן שליט"א: ידוע מה שאמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל, שמדה טובה שיש לאדם מצד טבעו שנולד עמה, מותר לו להשתבח בזה... וזהו מיסוד האמור, כי אין זה נחשב משלו מצד יגיעתו.
אב"ד בראשוב: זקני הגה"צ הרב מקטמון זצ"ל סיפר הרבה פעמים, שהוא שמע בעצמו מימרא זו מהרה"ק מבעלזא זצ"ל.
 היה זה כשנכנס פעם לסעודה שלישית בקטמון, וכבר היה בשעה מאוחרת אחרי הזמן, והבחין באחד מאנשי הבית שכבר עושה דברים של חול, שהעמיד מים לבשל, והתרעם מאד ואמר: 'מיט א מדה וואס מען איז געבוירן געווארן מען זיך אויפטוהן, איך בין ב"ה געבוירן מיט מדת רחמנות', אבל בכל אופן על

דבר כזה שעושים ענין של חול כאשר אצלי הוא עוד שבת, אינני יכול להבליג...
מרן שליט"א: והיינו כאמור שיעקר הרבותא הוא בענינים שהאדם עמל עליהם.
אב"ד בראשוב: ידוע מהישמח משה (פרשת ראה, ד"ה הפטרה) על המחלוקת אם עדיף לאדם שלא יהא נמשך לרע כלל, או שיהיה נמשך לרע ויתגבר על זה.
מרן שליט"א: הוא מביא שהקדמונים נחלקו בזה, וכותב שם להכריע, שהתחלת עבודת האדם בוודאי צריך להיות עם משיכה לרע תוך כדי התגברות, כי אם כבר מלידתו יהא נוצר בלי שום משיכה לגשמיות, הרי יהיה כמלאך, והשי"ת יצר את האדם בכוונה מיוחדת שיהא פרא אדם יולד (איוב יא, יב) וכל יעודו ותפקידו להתגבר על יצרו ולהכניעו, ורק לבסוף ישבר כח המתאוה וגופו החשוך, ואז יגיע למדרגה עליונה אשר לא ימשך לרעה!

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

השנית: כשידבר פעם בבעלזא אודות חומר איסור שער אצל נשים, התבטא ואמר כך: החפץ חיים פוסק בספריו שכל התפלות שמתפללים והברכות שמברכים נגד שער אשה, ואפילו בבית, הברכות הוי ברכות לבטלה והתפלות אינן עולות למעלה... אולם אני בעל רחמנות ואיני יכול לבטל כל כך הרבה 'אידישע תפלות', אבל דעו שזה איסור חמור מאוד...!
 השלישית: המנהג היה שאחר כל שבת היו נכנסים אליו 'רושמי התורות' לחזור ולשאלו על הדבר תורה, אם לא הובן כ"כ בשעת אמירתו, בכדי שיוכלו להעלותו על הכתב כראוי וכנכון. פעם אמר לאחיו, מהר"ם מבילגורייא, בזה"ל: אצל אבינו ז"ל לא היו יכולים לעשות כן, להיכנס אחרי שבת לחזור על התורה... אבל מה אעשה ואני בעל רחמנות...

¹ ראה שם: כי כבר נחלקו הקדמונים איזה עדיף, אם המתאוה ומתגבר על יצרו, אם האיני מתאוה כלל. דלדעת הרמב"ם מי שאינו מתאוה כלל, אין לו שום נטיה אל הרע הוא עדיף, כי הוא השלם במדותיו ובתכונותיו וחסידי יתקרי. וחלקו עליו, כי אדרבא המתגבר עדיף שעושה לכבוד קונו, מה שאין כן מי שטבעו כן, אם כן במה עובד אדוניו...

² ראה בפירושו המשניות להרמב"ם (שמונה פרקים, פרק ו): אמרו הפילוסופים, שהמושל בנפשו, אף על פי שעושה המעשים הטובים והחשובים, הוא עושה אותם והוא מתאוה אל הפעולות הרעות, ונכסף אליהן, ויכבוש את יצרו, ויחלוק עליו בפעולותיו אל מה שיעוררוהו אליו כחותיו ותאותו ותכונתו נפשו, ויעשה הטובות והוא מצטער בעשיתן ונזוק, אבל החסיד הוא נמשך בפעולותו אחר מה שתעוררוהו תאותו ותכונתו, ויעשה הטובות, והוא מתאוה ונכסף אליהן. ובהסכמה מן הפילוסופים, שהחסיד יותר חשוב ויותר שלם מן המושל בנפשו, אבל אמרו, שהמושל בנפשו כחסידי בעינינו רבים ומעלתו למטה ממנו בהכרח להיותו מתאוה לפעל הרע, ואף על פי שאינו עושה אותו, מפני שתשוקתו לרע היא תכונה רעה בנפשו...

וכאשר חקרנו דברי חכמים בזה הענין, נמצא להם שהמתאוה לעבירות ונכסף אליהן הוא יותר חשוב ויותר שלם מאשר לא יתאוה אליהן ולא יצטער בהנחתן, עד שאמרו, שכל אשר יהיה האדם יותר חשוב ויותר שלם תהיה תשוקתו להעבירות והצטער בהנחתן יותר גדולות... עיי"ש באריכות.

³ וז"ל: אבל באמת דאלו ואלו דברי אלקים חיים, דהתחלת האדם ודאי העיקר כהחולקים, דאם נטבע כן מבטן צדיק מה פעל, אבל כשעל ידי מלחמתו בחזקה כבשו כל כך עד שבא לבחינת

² ראה שם בתוך דבריו: על כן נקרא בתורה היום ההוא 'שבת', וספרתם לכם ממחרת השבת (ויקרא כג, טו), ובאת הקבלה בדברי התרגום ממחרת יומא טבא, והנה למה אמרה התורה בלשון כזה אשר על ידי זה נתפקרו המינים... דזה הוא החילוק וההפרש שבין שבת ליום טוב, דבשבת באין גדלות המוחין בגבהי מרומים שלא על ידי מעשינו משא"כ ביום טוב באים על ידי מעשינו דוקא... וזהו שרימזה התורה, וספרתם לכם ממחרת השבת, רצ"ל טעם מצות הספירה היא להיות הארת היום ההוא הנעשה בדוגמת שבת שלא על ידי מעשינו, אם כן אין הארה ההוא דבר המתקיים, לכך על כרחך מבעיא לן למעבד עובדא אח"כ יום אחר יום על ידי מעשינו כדי שתתקיים הארה ההיא ונוצה למוחין דגדלות שעל ידי זה נוכל לבוא להשגת נבואה ורוח הקודש. וזהו וספרתם לכם, להנאתכם ולטובתכם, וכן לכם לעצמיכם, והבן.

³ ראה בספר 'בקודש פנימה' (ח"א עמ קפב): ביטוי מופלג אודות מדת רחמנותו זכיתי לשמוע מפה קדשו מספר פעמים. היה זה באותם זמנים ושעות בהם קיבל מרן קבל לעצה ולברכה, ולפעמים עמדו אנשים והמתינו לתורם ימים ולילות רצופים, בכדי לזכות להיכנס את הקודש פנימה ולהגיש קוויטל לפני צדיק הדור, אך לא אישתייע מילתא. לעיתים קרובות באמצע קבלת הקהל הורה מרן לסגור הדלת והפסיק לקבל את הקהל. אנשים רבים שהמתינו עד בוש נאלצו לסוב על עקבותיהם כלעומת שבאו. מרן היה מצטדק ומתנצל אז בחדרו ואומר 'מיט א מדה וואס מען איז געוירערען מעג מען זיך אויף טוהן, איך בין ב"ה געבוירן מיט מדת רחמנות', והוסיף, כי למרות שהוא מאוד מרחם עליהם על ההמתנה הארוכה לשוא, מכל מקום אין באפשרותו לקבלם כעת.

וראה עוד בספר 'בקדושתו של אהרן' (עמ' צג): מרן ז"ל התבטא פעמים שבמדה טובה שאדם נולד, רשאי להתפאר בה, והיה מעיד על עצמו שהוא נולד במדת הרחמנות. אחיו הגה"ק מבילגורייא ז"ל, כשידבר ממדה מופלאה זו של אחיו הק', מרן ז"ל, היה מספר שלש עובדות בהן נוכח בגודל רחמנותו של מרן ז"ל.

האחת: בנו הבכור של מרן ז"ל, הוא הקדוש רבי משה הי"ד, הגיע פעם מאוחר בעת התפלה. לאחר התפלה פנה אליו אביו, מרן, ואמר לו: אצל אבי ז"ל (כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע) אם אירע והגיעו מאוחר לתפלה חרה לו הדבר מאוד, והיה אומר לנו הרבה מוסר, אבל מה אעשה שאני בעל רחמנות ואיני יכול לומר... אבל ברור שאין זה דבר הגון...

נתנו. והקשה שהרי פסוק זה נאמר על ראש חודש סיון, ועוד היה לפני קבלת התורה, ומה שייד לומר כאן שיהיו דברי תורה חדשים עליך. ותירץ, שאם רוצים שחג השבועות יהיה כדבעי צריכים להתחיל ההכנה כבר מראש חודש סיון...

מִרְיָן שְׁלִיט"א: לכל הפחות מראש חודש...

אב"ד בראשוב: החינוך (מצוה שו) מבאר למה סופרים ספירת העומר בסגנון של ימים שעברו ואין מונים כמה ימים יש לנו עד מתן תורה, כי עיקר הספירה בא להורות על גודל ההשתוקקות שיש לנו לקבלת התורה, ולכן מתאים יותר לומר כמה ימים שכבר עברו ולא כמה ימים עוד נותרו. ומקשה דאם כן לאחר שכבר עברו רוב ימי הספירה היו צריכים להתחיל לספור את הימים שעוד נותרו, ותירץ שאי אפשר לשנות באמצעי.

ואמרתי ע"ד שכתב בקדושת לוי (לשבועות, ז"ה נשאלתי) שמבאר הענין שיו"ט שבועות נקרא 'עצרת', כי החג הזה הוא חג של סיום מצות ספירת העומר, ולכן נקרא 'עצרת' כמו שמיני עצרת שבסוף חג הסוכות כדי לעצור בקרבנו את השמחה. ועפ"ד מובן שאין סופרים הימים שעוד נותרו עד שבועות, כי אדרבה חג השבועות הוא הסיום של המצוה. ובימים אלו מכינים עצמנו לזכות לתורה, אשר בשביל זה

אב"ד בראשוב: הוא מבאר בזה הכתוב (קהלת יב, יב) 'סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא', שבסופו של דבר יהא ירא רק את האלקים.

מִרְיָן שְׁלִיט"א: אם אין מלחמה מתחילה הרי אין שום מעלה ורבותא.

*

מִרְיָן שְׁלִיט"א התעניין בשלום אביו הגה"צ רבי שלמה פולק שליט"א אב"ד בית חלקיה.

אב"ד בראשוב: ב"ה, זקני תלמידי חכמים... הוא יושב ולומד בהתמדה, מנצל כל דקה, מיט א פרישקייט...

הייתי בשבת העברה בויזניץ, וכ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א כיבדני למסור שיעור בפרקי אבות, ואמרתי שבוודאי מכבדים אותי כיון שכאשר זקני הרב מקטמון זצ"ל היה מגיע לויזניץ לשבת לפני ב' סיון, היו מכבדים אף אותו למסור שיעור, אבל זה גופא סיבה שלא לכבדני, כי אני נזכר את הדרשות שלו שנאמרו בחן גדול ואני אינני בר הכי...

מִרְיָן שְׁלִיט"א: כך צריך כל אחד להרגיש כלפי עצמו, אבל למען אחרים צריכים לדבר...

אב"ד בראשוב: זקני הרב מקטמון זצ"ל אמר על הפסוק (שמות יט, א) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, וברש"י, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן, ועל כן לא נרצה להזכיר בתחילת חשבוננו ריבוי הימים שיש לנו להגיע לקרבן שתי הלחם של עצרת. ואל יקשה עליך לומר, אם כן, אחר שעברו רוב הימים של שבעה שבועות אלו, למה לא נזכיר מיעוט הימים הנשארים, לפי שאין לשנות מטבע החשבון באמצעו וכו'.

^ט ראה שם: נשאלתי במדינת ליטא, מפני מה נקרא חג שבועות בשם עצרת, והלא לא נזכר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת. והשבתי בשלשה אופנים... אופן הב', לפי שאנו רואים בחוש השכל, שכל הימים טובים נקרא שמותן על שם המאורע, דהיינו על שם מצות הנוהגות וכן שאר מועדים, מה שאין כן יום שבועות אין נקרא על שם המאורע, רק על שם מצות הספירה. והנה צריך להבין מפני מה נקרא יום טוב ההוא על מצוה שעברה, מפני שהוא כמו סיום מצוה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (שבת קיח, ב) תיתי לי דכד מסיימי וכו', וכמו שבאיזה סיום מסכתא אזי גדול מאד השמחה ועושין סעודות גדולות כמו שראינו באיזה אנשי מעשה אשר תורתם אמונתם, ובאמת לשמחה זו מה זו עושה הלא כבר עברה המצוה ההוא. אבל הוא מנהג נכון כמו שפירש רש"י (במדבר כט, לה) על שמיני עצרת שקשה עלי פרידתכם, למה הדבר דומה לשר אחד שהזמין את המלך עם כל שרי המלוכה על סעודה אחת אחר הסעודה כשרצה המלך לנסוע לביתו אז אמר למלך קשה עלי פרידתך ממני על כן עצור עצמך עוד בכאן בכדי שלא יפרדו איש מעל אחיו. והוא הדין כאן לפיכך נקרא שמיני עצרת, לפי שכל ימי החג מקריבים כמה פרים וכמה אלים על זה אנו עושין שמיני עצרת בכדי לעצור עוד השמחה, וזה הטעם גם כן בסיום מסכתא. וזהו גם כן הטעם של החג השבועות שאנו עושין אותו יום טוב על סיום מצות ספירה שזיכה אותנו הבורא ברוך הוא. ועל זה נקרא בשם עצרת.

דוד המלך ע"ה, ומכל שכן לבחינת אברהם, ודאי מה טוב ועדיף מהלוחם כל ימיו, והיינו כהרמב"ם. כללו של דבר דבהתחלתו קיימא לן כהחולקים, ובסופו כהרמב"ם.

^י ראה שם בהמשך הדברים: וזה אצלי אחד מן הכוונות בהפסוק (קהלת יב, יב-יג) סוף דבר הכל נשמע וכו', ר"ל דהאדם יש לו שתי שמיעות, יצר הטוב ואומר לו עשה כך עבוד בוראך ית' ושמע למצותיו, ויצר הרע ואומר לו ההיפך, והוא שומע לדברי שניהן ובוחר באחת מהן אם לטוב אם להפכו, אבל סוף דבר, ר"ל סוף דבר האדם ראוי להיות הכל נשמע את האלקים ירא וכו', ולא שמועה אחרת כו', ר"ל דרק זה הוא כלו אדם שהוא על תכלית המכוון בבריאה, מה שאין כן זה המנצח ולוחם עדיין, הוא רק מקצת אדם שלא נשלם עדיין, והשומע ליצר הרע הוא גרוע מבהמה, והוא נפלא בס"ד.

^י ראה שם: לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה... והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה, וכמו שאמר השם למשה (שמות ג, יב) וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ופירוש הפסוק כלומר, הוציאך אותם ממצרים יהיה לך אות שתעבדון את האלקים על ההר הזה, כלומר שתקבלו התורה שהיא העיקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים, והיא תכלית הטובה שלהם...

ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא. וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה

ואמר מרן שליט"א בענין מה שערכו תחילה מעמד לחיים ומזונות לרגל השמחה, ואח"כ מוליכים את חתן השמחה אל בית תלמוד:

הנה שנו חז"ל (אבות ג, יז) אם אין קמח אין תורה, ואפ"ל דזהו ענין הקרבת שתי הלחם בחג השבועות להורות בזה שעל ידי שיהיה לבני ישראל כל הצטרפויותיהם ופרנסה בהרחבה, אזי בוודאי יעבדו את ה' אלוקיהם בעסק תורתו וקיום מצוותיו כדבעי.

בסיום הלך מרן שליט"א לעבר בית המדרש שבבנין תלמוד תורה דרכי אבות פיעה"ק. לקול שירת כי אורך ימים נכנס מרן שליט"א למעמד החלאקה שם היו קרוב לאלף תלמידי הת"ת הגדולים ועל צבאם צוות הת"ת המסור המחנכים והמלמדים והנהלת הת"ת שליט"א.

לאחר כמה ניגוני שמחה בניצוח המלמדים הרה"ח ר' שלמה זלמן שארף והרה"ח ר' אריה לוק הי"ו, כאשר ייקרו בעיני חתן השמחה את יקרת מעלת ה'אידישע יונגל' ועסק התורה, למד המלמד הרה"ח ר' יוסף מרדכי איימר הי"ו עם הילד שיחי' אותיות הא' ב' וכו' ולאחמ"כ תשר"ק וכו' וכן הפסוק תורה צוה לנו משה וכו' תורה תהא וכו', וכן נתן לילד לטעום מהדבש ששמו על אותיות אמ"ת כפי המנהג.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל מברכות קדשו לילדי החמד. כאן עברו מאות תלמידי הת"ת לברכת מזל טוב וקבלת מיני מתיקה. כן עברו צוות הת"ת והאציל עליהם מרן שליט"א מברכות קדשו. כשבמשך כל הזמן זמרו צעירי הצאן ניגוני שמחה.

אקדמות מילין

עליונים ששו ותחתונים עליו, ביום זה שנתעלה תואר כלה להיות לעם סגולה בקבלת תורה מסיני, ומאז ישראל ותורה מקשה אחת הם לעבודת השי"ת, וכלשון רבינו סעדיה גאון" אין אומתנו אומה אלא בתורה".

קבלת התורה הלא היא בכל דור ודור מחדש, וכדמרגלא בפומיה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ברמז האמור במתן תורה (דברים ה, יט) קול גדול ולא יסף ומתרגמינן ולא פסק, שקולו של מתן תורה מהדהד מסוף העולם ועד סופו בכל דור ודור.

וכה דיבר בקדשו מרן רביה"ק הדברי חיים זי"ע שביום זה שבו מתעורר קבלת התורה, כל לבב דורש את ה', ומתגבר חשקו וצמאנו לדבר ה', עד שהוצרכו חז"ל להזהיר דבעינן נמי לכם (פסחים סח, ב), לגמול חסד לגוף באכילה ושתיה.

כאשר אנו באים לסכם ולהעלות על גבי הכתב רישומי דקדושה והרגשות הלב של אלפי אנ"ש המסתופפים בצל הקודש שזכו לשהות בהני תרי יומי קדישי בצילא דמהימנותא, ולקבל התורה מפי האי רעיא מהימנא כ"ק מרן שליט"א, הרי שהדברים הללו הולמים את הרגשתו של כל אחד ואחד.

היו אלו ימים שבהם כל צרכי הגוף אכילה שתיה לינה וכו' הוזזו הצידה, כאשר כל אחד ואחד מילא

צריכים סייעתא דשמיא, ואי אפשר בכוחות עצמנו, וזהו על ידי ההכנה והזיכוך שעושים בימים אלו.

מרן שליט"א: הרי אמרו שהכנה למצוה חשובה יותר מהמצוה. בלי ההכנה אי אפשר להגיע למצוה כראוי.

*

מרן שליט"א אכלו מברכות קדשו, ואמר **אב"ד בראשוב** שכבר זכה בעז"ה להשיא את כל בניו ובנותיו, ואמר **מרן שליט"א:** חותני זצ"ל היה אומר, שבתורה מציינו (דברים ד, ט) והודעתם לבניך ולבני בניך, ואם כן הלימוד עם הנכדים הוא חיוב מן התורה, ולזה צריכים להוסיף הידור מצוה והוא ללמוד עם הנינים...

אב"ד בראשוב: אפשר לומר עוד ביאור בזה, כי הרי עיקר החינוך הוא במה שהילדים רואים אצל אביהם וזקנם, וכאשר הם מקיימים המצוות ועבודת ה' 'בהידור', הרי זה משפיע לא רק על הבנים והנכדים אלא גם על הנינים... ונפרדו לשלום.

יום שלישי פר' נשא ג' סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה ישראל דוד נ"י בן הר"ר מאיר משה הס מבית שמש (ח"ר יוסף בן דוד מבית שמש).

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יצחק ראטה מירושלים (בן הנה"ח ר' פישל מירושלים, וחתן הנה"ח ר' אהרן גרוס מבארא פארק).

לפני הצהרים הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טובי הי"ו מפעיה"ק, היושב שבעה על פטירת אמו הישישה מרת טובי ע"ה, אלמנת העסקן הבלתי נשכח כביר המעש הרה"ח ר' מרדכי טובי ז"ל ראש הקהל דקהילתינו הק' בארה"ב, וניחמו מרן שליט"א בדברי תנחומים.

יום רביעי פר' נשא ד' סיון

אחר תפילת נערך שמחת הברית לבן הר"ר מנחם צבי גרינשטיין מפעיה"ק (ח"ר אריה שמחה זילברברג מפעיה"ק).

שמחת החלאקה לנין מרן שליט"א

אחר תפילת שחרית נערך שמחת החלאקה לנינו היניק וחכים חיים שמואל נ"י בן לנכדו הרה"ג רבי דוד שליט"א מלונדון, בן בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, וחתן הגה"צ רבי משה יהודה היילפרין שליט"א רב דק"ק בית שמואל גולדרס גרין. מרן שליט"א גזז את שערות ראשו של היניק במקום הנחת התפילין של ראש, כן גזזו הסב הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ועוד מבני המשפחה. בהמשך הלביש מרן שליט"א לנינו שיחי' את הטלית קטן.

במהלך השמחה שוחח מרן שליט"א עם הנוכחים אודות מנהגי ישראל ביום התגלחת.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, והאציל מברכות קדשו על נינו חתן השמחה, לבנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ולנכדו אבי הבן הרה"ג ר' דוד שליט"א.

אשר עלו להסתופף בצל הקודש לקראת חג מתן תורה, ומילאו מפה לפה עד אפס מקום את ההיכל הגדול על כל גדותיה.

קהל האורחים הגדול שעלו לרגל לכבוד חג מתן תורתנו, התאכסנו במספר בניינים שהוכשרו ע"י היכלי התורה והחסידות צאנו לקליטת ההמונים, וסעדו את סעודות החג והשבת אשר הוכן בהרחבה באולמות שבקרית החינוך. שבחים רבים נקשרו לכל העסקנים אשר עמלו ללא ליאות לרווחת אלפי האורחים לבל יחסר המזג במשך החג, הן בהכשרת ההיכל הגדול לתפילות ולשולחנות הטהורים, הן בהכשרת בנייני הכנסת אורחים ללינה, והן בהכנת אלפי המנות לסעודות היו"ט והשבת בהרחבה. כמו גם לארגון כוס של ברכה להגשת השתיה הקרה והחמה משך כל החג והשבת.

מרן שליט"א ישב על גבי בימה מוגבהת, משך כל התפילות ועריכת השולחנות הטהורים, כדי שאלפי אנ"ש יכלו לחזות ולהתעורר בלהב אש קודש בעבודת הקודש בתפילות והשוה"ט.

סביב מקומו של מרן שליט"א פיארו בפרחים ובדשאים כמדי שנה, וכן עיטרו באילנות סביב ארון הקודש ובימת הקריאה כמנהג בית ישראל. כמו כן הדביקו על החלונות ה'רייזעלעך' כנהוג משנות דור. היכל הגדול היה ערוך ומוכן לקלוט את קהל האלפים, כשאברכים סדרנים מיוחדים מכוונים את הקהל בסבר פנים יפות אל המתחמים המיוחדים שהוקצו עבור רבני אנ"ש, זקני אנ"ש, כן גם מתחמים מיוחדים לאברכים מעל גיל 40 ולשאר אלפי האברכים, וכן פארנצ'עס בצד דרום לעוד מאות אברכים.

פארנצ'עס מיוחדים רבי קומות הוקמו במיוחד עבור אלפי בחורי החמד לכל אורך צד צפון של היכל הגדול. תפילת מנחה הסתיימה בשעה 8.20. כאשר תיכף לאחמ"כ החלו לעבור בסך לפני כ"ק מרן שליט"א לברכת שלום וא גוט יו"ט, בתחילה עברו עשרות רבני ודייני אנ"ש די בכל אתר ואתר, ראשי הכוללים, ואלפי האברכים מכל רחבי ארה"ק, והכריזו כי הבחורים יעברו למחרת.

בשעה 9.00 אחר שסיימו קהל האלפים לעבור, נכנס מרן שליט"א לחדרו. ואחר מספר דק' חזר למקומו והחלו בתפילת ערבית. לפני העמוד התפלל - הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. בברכת 'אהבת עולם' הנעימו כנהוג. וזימרו הניגון מהרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע משך זמן, כאשר מרן שליט"א הראה לחזור ולזמר כמה וכמה פעמים. אחר התפילה הכריזו על זמן תפילת שחרית בשעה 8.30 (מחמת ערב שבת). ואיחל מרן שליט"א ברכת א גוט יו"ט לכל הקהל, וחזר לביתו.

בשעה 1.00 יצא מרן שליט"א מביתו לעבר היכל הגדול לעריכת השוה"ט לרגל החג. בהגבהת הכוס

את אסמו ואוצרותיו ברוחניות. אם זה בהתעוררות העצומה בעת התפילות, בברכת 'אהבה רבה', או בפתיחת הארון כאשר כ"ק מרן שליט"א עמד על יד ארון הקודש ובבכיות נוראות העתיר מלפני נותן התורה, כשלאחמ"כ לכבוד היום אף עטר את ספר התורה בכתר תורה של הרה"ק הייטב לב זי"ע, וביותר בעת אמירת ה'אקדמות' ובקריאת התורה 'עשרת הדברות.

או בשמחה הגדולה על אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, וכפי שהדבר מתבטא שנה בשנה בהאי יומא בעת ברכת "שלא עשני גוי" על ידי כ"ק מרן שליט"א, כאשר השמחה אז ללהב יוצאת, ומרן שליט"א מוחא ידיו הק' כף אל כף מתוך רוב שמחה. ואם בהרגשה הנעלית וההתרומומות טפח וטפחיים מע"ג הקרקע בעת עריכת השולחנות הטהורים, וביותר בעת שזכינו לשמוע דברות הקודש מפי ממלל רברבן כ"ק מרן שליט"א אודות עבודת התשובה המתקבלת לרצון בהאי יומא. כאשר כל אחד חש והרגיש כאילו נוטלים את נשמתו מכבסים אותו כבורית ומחזירים אותו אליו טהורה זכה ונקיה.

מעתה כל אלו הרשימות המובאים בכאן, אין הם כי אם כמראי מקומות להזכיר ולהעלות על לב כל אותן רשפי הקודש והתעוררות שחוו המוני אנשי שלומינו בצל הקודש, למען יישמרו לימים רבים, ותהא הבערה ללהב יוצאת להמשך ימי הקיץ הבעל"ט.

מצלאין אנו לחיי דמרן מלכא שליט"א, בצירוף ברכותינו ברכת הדייט, אשר כה יתן ה' ויוסיף לו עוד רבות בשנים, דשנים ורעננים יהיו, להדרכינו במעגלי צדק בנתיבות התורה והחסידות ולהנהיג עדתינו הק' מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, מנוחת ושלוות הנפש, ולאורו נסע ונלך עד ביאת ינון אביה"ר. תפילתנו ועתירתנו שזכות התורה תגן עלינו, ותתחנן עלינו בבקשה מהשי"ת לשפוך שיח ערב, להזכר מעשה חורב, נעשה ונשמע נמו להתקרב, ונזכה במהרה לראות בקיום מאמר חז"ל אין ישראל נגאלין מן האומות אלא בזכות התורה, אביה"ר.

ליל התקדש 'חג השבועות - מתן תורה'

בשעה 7.10 נסע מרן שליט"א להיכל הגדול (זמן הדה"נ בשעה 7.20 [יצויין כי במוצאי שב"ק קרא מרן שליט"א להר"ר שמואל שטמר שהוא עורך הזמנים ללוחות צאנו, והורה לו כי בערב יו"ט שאין מדליקין הנרות מיד בכניסת החג, הרי שזמן הדה"נ (בערים שלא קיבלו עליהם להקדים יותר) הוא ח"י דק' קודם השקיעה ולא כבערב שבת שהוא כ"ב דק' קודם השקיעה)], ונכנס לחדרו. בשעה 7.30 נכנס מרן שליט"א להיכל הגדול וניגש לעבר התיבה לתפילת מנחה.

היכל ביהמ"ד היה מלא וגדוש באלפים מאנ"ש בליעה"ר, רבנים וזקנים, אברכים בחורים ונערים,

שכאן רמוז ליו"ט שני של גלויות מה"ת, וגם זה צ"ב מדוע דייקא בהאי יומא נרמז יו"ט שני של גלויות.

ואפ"ל בהקדם מ"ש הגה"ק החתם סופר זי"ע (דרשות חתם סופר ל' אדר תקצ"ד), לבאר מ"ד בגמ' (ובחים דף קמ"ז ע"א) דבשעת מתן תורה היה הקול הולך מסוף העולם ועד סופו, ומלכי אוה"ע אחזתו רעדה ונתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו שמא מבול בא לעולם וכו', אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש ליתנה לבניו שנאמר ה' עוז לעמו יתן, מיד[פתחו כולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום.

ותו"ד דהנה יש ליתן טעם על שהוסיף משה יום אחד מדעתו (שבת דף פ"ו ע"א), דהנה אנו מתפללים ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו ז' דברים: תורת חיים; ואהבת חסד; וצדקה; וברכה; ורחמים; וחיים; ושלום. והן הנה ז' מדרגות ז' קולות שניתנו על המים במתן תורה כידוע, ובחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה התחילו להשתלשל וירד כל אחד ביומו, עד יום שישי בסיון המיוחד למתן תורה היה יום צינור השישי שהוא חיי"ם וראוי למתן תורה, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו' (דברים ל, טז), כי הוא חייד ואורך ימך (שם פסוק כ).

אך מרע"ה רצה להוסיף ברכה שינתן ביום השביעי הברכה מצינור השלום, ומצינו כיצא בזה בפר' בחקותי בכל הברכות שנתן הקב"ה לא ברכם בשלום עד שאמרו רבש"ע אם אין שלום אין כלום, שוב אמר ונתתי שלום בארץ כפירש"י (ויקרא כו, ו), וה"נ הקב"ה לא חש אלא לחיים, והם בעצמם יתחזקו על השלום, ומרע"ה אמר אם אין שלום אין כלום, עם אחד בארץ, על כן הוסיף יום א' מדעתו.

והנה חכמי קוסמי אוה"ע כאשר ראו באותו יום ששי שלא ניתנה תורה לישראל וביום הו' בהיות הבוקר הו' רעש גדול בעולם חשבו דכיון דהתנה תנאי בכריה"ע שאם לא יקבלו את התורה בו' סיון תחזור העולם לתוהו ובוהו, לכך נרעש העולם בקול גדול שחזור העולם לתוהו ובוהו, ועל כך אמר להם בלעם לא כן אלא ה' עוז לעמו יתן דאמנם קיבלו בני

לקידוש כובד - הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א מב"ב נכד רבוה"ק. מרן שליט"א קידש על הכוס (ממה שנמצא בין החפצים בעיר קלויזנבורג). ונשאר מרן שליט"א חגור באבנט עד אחר אמירת התיקון.

בין המאכלים זימרו המשוררים הרבה ניגוני יו"ט וקבלת התורה, כמו 'אתה נגלית', 'אהבה רבה', 'יהא רעוא', ועוד.

במרק הביאו גם מצה כנהוג לאכול בשבועות, וכן הביאו קניידלעך. במאכל הבשר הוסיפו להביא בשר בהמה לכבוד יו"ט. כמו"כ הביאו קוגעל וצימעס. לאחר מאכל הקוגעל שתי מרן שליט"א רביעית יין לכבוד יו"ט, והכריזו בעת העמדת היין את כל רבני ודייני אנ"ש.

ונתכבדו המשוררים לזמר מערבית פיוט 'וירד אביר יעקב'.

אח"כ אמר מרן שליט"א תורה משך כשעה, וזהו תוכנה: בתוה"ק (שמות יט, א-ו) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל וגו'. וכבר האריך רביה"ק בבני יששכר בריבוי הדקדוקים במקראי קודש הללו.

אמרו חז"ל (שבת דף פ"ח ע"ב) א"ר יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתו של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו, ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתו דיבור שני היאך קיבלו, הוריד מל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר גשם נדבות תניף אלוקים נחלתך ונלאה אתה כוננתה וכו' (וראה שיהש"ר ג, ו; שמו"ר כט, ד). וראוי לבאר מה היה צריך לכל זה, והלא מי שבידו להחיות מתים בוודאי שבידו לחזק כוחם שיוכלו לעמוד ולא תפרח מהם נשמתם.

גם לתרץ קושיית המג"א (או"ח סי' תצד, ס"א) על מה שאנו אומרים בתפילה 'את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו', הלא קיי"ל כר' יוסי דאמר בו' בסיון ניתנה תורה דהא היה פרישה ו' עונות, ולדידן לעולם שבועות בו' בסיון. והמג"א מביא מהרמ"ע

מעולם, עיי"ש שהאריך בזה בדברים נפלאים.

ויש לבאר עפ"י מ"ד במדרש (ילקוט תהלים, רמז תשב; ירושלמי מכות, פ"ב, ה"ו) שאלו לחכמה הנפש החוטאת מה תהא עליה, א"ל חטאים תרדוף רעה (משלי יג, כא), שאלו לנבואה חוטא מה ענשו א"ל הנפש החוטאת היא תמות (יחזקאל יח, ד), שאלו לתורה חוטא מה עונשו א"ל יביא אשם ויתכפר, שאלו להקב"ה מה עונשו א"ל יעשה תשובה ויתכפר לו הה"ד (תהלים כד, ח) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. וכבר תמהו היתכן כזאת שהחכמה והנבואה לא ידעו מעלת התשובה, הלוא הרבה מקראות בתורה ונביאים מזהירים ומדברים על התשובה, ועכצ"ל דהחכמה והנבואה סברו כפי ההלכה הפסוקה דכיון שנראה ונדחה שוב אין חוזר ונראה, ולכן מאחר שחטאה הנפש שוב אי אפשר לשוב אלא על ידי יסורים קשים ומרים שהם בבחי' מיתה ע"ד אפפוני משברי מות (תהלים יח, ה) ויסורים קשים ממיתה כאמז"ל (כתובות דף ל"ג ע"ב) אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא, וזה שאמרו דרך ע"י צער העונש ייחשב לאדם כאילו מת וחלף מן העולם ושוב נתהווה בריה חדש.

אמנם הקב"ה הרוב טובו אמר דגם בלא עונש ובלי צער כלל, עצם התשובה כראוי עושה את האדם כבריה חדשה, שהרי בחטאו היה בבחי' מת, וכאשר שב וניחם על מעשיו ניתן בו חיות חדשה מן השמים ומקבל טל של תחייה וממילא הוא כקמץ שנולד שלא חטא העולם, והרי רק בכח הבורא ית"ש אשר הוא בלבדו מחיה מתים ברחמים רבים, כאמז"ל (תענית דף ב' ע"א) דמפתח של תחיית המתים לא נמסר לשליח שנא' (יחזקאל לו, יג) וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם. והנה אי' בזה"ק (פר' חיי, דף קלא ע"א) עה"פ והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו' (ירמיה יז, ו), כי יבא טוב דא תחיית המתים, ויתנהיר ההוא נהורא דזמין לאנהרא להו לצדיקיא דהוה גניז קמיה מיומא דאתברי עלמא, דכתיב וירא אלקי"ם את האור כי טוב וכדין זמין קב"ה לאחייא מתייא, הרי דתחיית המתים יכונה בשם טוב.

זה שהשיב הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר לו,

ישראל את התורה, ואז הבינו כי מה דהמתין עד היום משום ה' יברך את עמו בשלום שהסכים אל מרע"ה להוסיף ברכת השלום, עכתו"ד ודפח"ח.

ואפשר לבאר בטעם הדבר שהתעקש מרע"ה להמשיך הברכה השביעית הוא בחי' השלום, עפ"י ד הבני יששכר (מאמרי סיון, מ"ב אות ה), דכאשר בני ישראל רצו לקבל את התורה חששו ונתייראו האידך אפשר לקבל התורה ומצוותיה הרחבים מיני ים, הלוא כמעט אי אפשר ליצור חומרי וגשמי שלא ייכשל באיזה חטא ועון, ואמה"כ (קהלת ז, כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ומצד הדין לא מהני תשובה כי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (קידושין לב, ב), על כן באותו שעה הבטיחם השי"ת שיקבלם בתשובה, וזה שאמר הכתוב ועתה אם שמוע וגו', ואין ועתה אלא לשון תשובה (ב"ד כא, ו), שהורה ולימד לבני ישראל שבכל אופן ובכל מצב יועיל להם התשובה, עיי"ש דבריו הנפלאים. (וראה עוד עבודת ישראל, לשבועות, ד"ה ועתה אם שמוע).

ונודע קו' הקדמונים (כתנות אש למהר"ם א"ש, פר' נצבים, ועוד) דהיאך מהני תשובה, הרי כלל בידינו בדין קדשים שכיון שנדחה שוב אינו חוזר ונראה (פסחים דף ע"ג ע"ב), והנה תכלית כל איש מישראל הוא להיות בחי' קרבן לה' כמאה"כ (ויקרא א, ב) אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ועיין בתוס' במנחות (דף ק"י ע"א ד"ה ומיכאל) בשם המדרש שמלאך מיכאל עומד ומקריב נשמות ישראל, וכאמרינו בתפילת העמידה ואישי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון, ומעתה איך מועיל לו תשובה אחר שנדחה הרי שוב לא יהיה חוזר ונראה.

ובספה"ק ייטב פנים (מאמר שוב אשיב, אות כד) האריך בקו' זו, וכתב בתו"ד די"ל דאדרבה קלקלתו זו היא תקנתו, דהנה אמז"ל (ברכות דף י"ח ע"א) דרשעים בחייהם קרויים מתים, מעתה כיון שע"י החטא נחשב כאילו מת א"כ החוזר בתשובה הרי הוא בריה חדשה וכקמץ שנולד דמי, אשר לא שייך לומר עליו כיון שנדחה שוב אינו חוזר ונראה, יען כי כאשר שב האדם ומתוודה על חטאיו בתשובה שלימה הרי הוא אדם אחר לגמרי שלא נדחה

עפי"ז יבואר דכאמור דבני ישראל חששו מלקבל התורה שמא לא יהיה באפשרותם לשמור ולקיים כל התורה כראוי, ואם ח"ו יעברו על התורה שוב ידחו מן הקדושה, ויהא דינם כנראה ונדחה דשוב אינו חוזר ונראה. על כן אבינו אב הרחמן הקדים ללמדם דלא שייך בבני ישראל ענין דיחוי, כי על ידי החטא נחשב האדם כמת וכאמור וכאשר יעשה תשובה יהא כקטן שנולד דמי שמעולם לא נדחה כלל.

והנה בעניין התשובה לשוב באמת ובלב שלם עד שיהיה כקטן שנולד, צריך לזה סיוע ועזר גדול, ועל זה עומד משה רעיא מהימנא ומסייע לבעלי תשובה, כמוש"כ החרדים (פרק ז, מפרקי התשובה) שכל בעל תשובה מתנוצץ בו ניצוץ קדוש ממש רבינו ע"ה שמייעהו לשוב בתשובה שלימה, ובספה"ק בני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ד, דרוש יד) הביא את דברי החיד"א זי"ע (דבש לפי, מערכת תי"ו, אות ג) שכתב לפרש עפ"י הדברים האלה מה שמצינו בגמ' (סנהדרין דף ל"א ע"ב) גבי מר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה, ופירש"י כמשה שהוא בן בתיה, ומביא מספר הגדה שהיה מר עוקבא בעל תשובה שנתן עיניו באשה אחת והעלה ליבו טינא ונפל בחולי ואשת איש היתה, לימים נצרכה ללוות ממנו ומתוך דוחקה נתרצת לו וכבש יצרו והלכה לשלום ונתרפא וכשהיה יוצא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים, ועל שם כן קרי ליה בן נתן צוציתא במס' שבת (דף נ"ו ע"ב) עכ"ל. ולכן כינוהו בכינוי זה 'דזיו ליה כבר בתיה', לפי שכאמור כל בעל תשובה זוכה לניצוץ ממש רבינו ע"ה לסייע בעדו, לכך כשבא מר עוקבא לידי נסיון ונתעורר לתשובה נכנסה בו ניצוץ ממש רבינו לסייע בידו שיוכל להיאחו בהרהורי התשובה ולהתגבר על יצרו ולנצחו כליל עד שזכה לתשובה שלימה, יעו"ש.

עפי"ז יבוארו מקראי קודש דפרשת מתן תורה, שפתח ואמר ומשה עלה אל האלקים היינו שקודם מתן תורה התעלה משה לפעול עניין התשובה אצל בני ישראל לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, ויקרא אליהו' מן ההר לאמר שאותו מידה של טוב וישר ה' ניתן לו למשה כדי שישפיע לדורות עולם כמרומזו בתיבת לאמר (ראה חולין דף ב' ע"ב תוס' ד"ה

שנא' טוב וישר ה' רצ"ל שהקב"ה נתן בו חיות חדשה בבחי' תחיית מתים המכונה בבחי' טוב, ועל כן הקב"ה שהוא מחיה המתים הורה דרך תשובה לומר יעשה תשובה ויתכפר לו, כי ע"י עצם התשובה יהא ננער מעפרו להיות כקטן שנולד דמי, וממילא יתכפרו לו כל עוונותיו.

ודברים הללו כמעט מפורשים במד' תהילים (פרק ק"ה) דאי' שם שכנסת ישראל אומרת להקב"ה, מה אתה אומר הלעולם תאנף בנו, אם אנו עושים תשובה אין אתה מקבלנו, הלא אתה תשוב תחינו, כשם שאמר יחזקאל (יחזקאל לו, יב-יד) הנני פותח את קברותיכם. ונתתי רוחי בכם וחייתם. והבן.

וענין זה דרשעים בחייהם קרויים מתים למדין אנו מענין מכירת הבכורה מעשו ליעקב, דהנה בס' משכיל לדוד (פר' תולדות, להגאון רבי דוד פארדו) עה"פ (בראשית כה, לא) מכרה כיום את בכורתך, ופרש"י לפי שהעבודה בבכורות אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה. ודייק דלכא' כל זה שפת יתר, דהוה סגי באומרו לפי שהעבודה בבכורות וכבר ידוע דעשיו רשע הוא. ופירש דכוונתו לתרץ הקושיא כיצד הועיל מכירת הבכורה, אטו אם ישראל יקנה הכהונה מכהן יהא מותר לו לעבוד עבודה. וע"ז מתרץ רש"י דכיון שעשיו היה רשע גמור, והיה כך מעת יצירתו בכטן וכדאיתא שהיה מפרנס לצאת לבית ע"ז, וכמ"ש (ירמיה א, ה) בטרם אצרך בכטן ידעתוך, ועליו אמה"כ (תהלים נה, ד) זורו רשעים מרחם, לכך כיון דרשעים בחייהם קרויים מתים א"כ נדון כמת בעודו ברחם אמו, והו"ל יעקב כדן הבא אחר נפלים דהוי בכור לנחלה כדתנן בבכורות (דף מ"ו ע"א) לפי שאין המת קרוי ראשית אונו אלא השני, ואע"ג דלא הוי פטר רחם דמש"ה אינו בכור לכהן כדתנן התם, מכל מקום על זה הועילה אחיזתו בעקב עשיו בשעה שיצא דחשיב כאילו דבוק עמו וכחד דמי שגם הוא ייחשב כפטר רחם, ובאשר לכך היה יעקב בכור מן הדין, ובאמת לא היה צריך לקנות הבכורה, אלא לרווחא דמילתא עבד להוציא מלבו של עשיו שלא יחזיק עצמו לבכור. וז"ש רש"י דבגין שהיה עשיו רשע דכמת דמי לכך מן הדין היה יעקב הבכור ולא הוזקק למכירה כלל, עכ"ד ודפח"ח.

וזהו כל יושבי תבל היינו החיים אז עלי אדמות, ושובני ארץ אלו הטמונים כבר בארץ. ועל זה רמוז נמי באמרו כי לי כל הארץ, היינו שבידי להחיות המתים שוכני הארץ, ובכללם נכללים גם אותם שחטאו, ולפני נחשבים הם כאילו כבר עתה שוכני ארץ, וממילא תתקבל תשובתם לפני, כי על ידי תשובתם חשובים הם ונעשים כקמץ שנולד מחדש.

והנה אמרו חז"ל (תענית דף כ"ו ע"א) חמש פורענויות אירעו בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות וכו', ובגמ' שם דמגלגלין חובה ליום חייב, דהאי יומא קא גרים, אשר יש בה התגברות הטומאה, והיא שהביאה את ישראל לחטוא וליענש בשבירת הלוחות. והנה כד נדקדק בחשבון הימים נמצא שכל זה הגיע היות והוסיף משה יום אחד מדעתו, וכו' בסיון ניתנה תורה, שאז נמצא כלים ארבעים היום ביום י"ז בתמוז שהוא יום מועד לפורענות, ומזה נגרם שבירת הלוחות ביום זה, ואילו לא הוסיף משה יום אחד מדעתו לא היה נמשך ענין שבירת הלוחות.

ומעתה כיון שאמרו חז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה, הרי שלולי אותה הוספה שהוסיף משה יום אחד מדעתו לא היתה מתגלה הוראה זו הוראת תשובה לציבור עד עולם. ועל כן משה רבינו המסייע לכל בעלי תשובה הוסיף יום אחד מדעתו כדי להתחבר עם כל בעלי תשובה לדורות עולם, כי על ידי מה שהוסיף היום כאמור כלו ארבעים היום ביום י"ז בתמוז אשר הוא כאמור מועד לפורענות, ומתוך כך בא אותו מעשה לידם, וממילא מכאן יצאה הוראת תשובה לרבים. ולזה מצינו שאף הבוכ"ע שבחו על כך ואמר לו יישר כוחך ששיברת (יבמות דף ס"ב ע"א), כי על ידי כן נתגלה ענין התשובה אשר משה רבינו הוא הוא המסייע להם בתשובתם.

עפי"ז האמור יאירו לנו באור יקרות מאמר הגה"ק החתם סופר זי"ע הניצב בפתח דברינו שהאי יומא שנתווסף להם לישראל מכוון כנגד 'שלום', רצ"ל שביום זה התעורר עליהם מידת 'שלום' המורה על ענין התשובה, וכד"א (ישעי' נו, יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב, ודרשוהו חז"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב) שמלמד על מעלתם הגבוהה של בעלי תשובה, ואין

אבל, וישפיע רוח תשובה על בני ישראל בכל הדורות כולם, כי מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש. ועל כן עלה משה להר ללמד את כל פמליא של מעלה שמועיל תשובה לבני ישראל. וכדפי' המפו' (ראה של"ה הק', מס' שבועות, פרק תורה אור, אות כג; ובספה"ק צמח דוד, פר' יתרו) במה שאמרו חז"ל (שבת דף פ"ח ע"ב) שבשעת מתן תורה כשעלה משה למרום ואמרו המלאכים תנה הודך על השמים, כי טענו שאין ראוי ליתן התורה לבנ"א אשר עלולים לחטוא ולעבור על התורה, אמר הקב"ה למשה החזר להן תשובה, הכוונה שיודיעם שמועיל תשובה לכל עון ולכל חטאת, ובאשר לכך אין מקום לחוש מלקבל התורה, ושוב לא יכלו עוד המלאכים לעכב ביד משה מלקבל התורה ולמסרה לישראל.

לכך אמר הבוכ"ע למשה כה תאמר לבית יעקב, ראו שנקראים אתם בית 'יעקב', ע"ש יעקב אביכם אשר נקרא כן ע"ש הכתוב (בראשית כה, כו) וידו אוחות בעקב עשו, והיינו שאחוזו בעקבו כדי שייקבע דיעקב הוא הוא הבכור דעשו ברשעתו נחשב כנפל שהבא אחריו הוי בכור וכנ"ל. ולכן בהיות דרשעים בחייהם קרויים מתים ממילא דשפיר מועיל תשובה, שהרי בתשובה נתהווה לכריה חדשה שלא נדחה מעולם, ולכן ותגד לבני ישראל אתם ראיתם וגו' דהמצריים נדחו כל הועיל בהם תשובה, אבל לא כן בכם אשר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, רמוז דמפתח של תחיית המתים הוא רק ביד הקב"ה, ולכן ע"י התשובה אתם נחשבים כקמץ שנולד מחדש, לכך ועתה אם שמוע תשמעו בקולי אין ועתה אלא לשון תשובה (כ"כ כא, ו), ובכך והייתם לי סגולה מכל העמים דהרי בהם אין מועיל תשובה ע"ש שפי' בבני"ש שם.

ואמר כי לי כל הארץ, מרמוז על ענין תחיית המתים, על דרך הכתוב (ישעי' יח, ג) כל יושבי תבל ושובני ארץ כנשוא גם הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו, ויל"פ כפל הלשון 'יושבי תבל' ושוב 'ושובני ארץ', דהנה תחיית המתים לעתיד לבוא תהיה ע"י קול השופר שישמע בעולם (ראה ישעי' כו, יג), וכפי שנתייחד בפיוט לשופרות במוסף לראש השנה (פיוט אשא דעי), ואז יקיצו וירננו כל שוכני עפר לקול השופר.

'והנה טוב מאוד'. וכתבו המפוי' דאמנם לולי שהיה מועיל תשובה היה נח שלא נברא, דהרי הוי קרוב להפסד מלשכר כמ"ש המהרש"א, אכן מאחר דמועיל תשובה לתקן כל חטא ועון שפיר הוי נח שנברא, וכאמור דכח התשובה נמשך על ידי 'אשר עשה משה' במה שהוסיף יום אחד מדעתו כנ"ל, לכן בראשית ברא אלקים וגו' וזה שאמרו במד' בזכות משה נברא העולם שנא' וירא ראשית לו, והבן.

ורמו עוד במה שאמר בראשית אתוון ב' ראשית, לרמוז שיש ב' פעמים בהם נולד האדם מחדש, הראשון הוא בראשית ימיו כשנולד ויצא לאויר העולם, והשני אם חטא ושב ורפא לו, שאז הריהו כחוזר לראשית ימיו, וזה על דרך שכתב רביה"ק בנועם אלימלך פר' במדבר באחד לחודש השני עי"ש, ואו אז מתקיים וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד.

וזהו ההמשך לתחילת דברי הנביאים דפתח בספר יהושע 'ויהי אחרי מות משה עבד ה' וגו', רצ"ל שתמיד נקרא משה רבינו ע"ה עבד ה', אף לאחר פטירתו, כי עדיין עומד ומשמש כעבדא קמי מריה, ומשה שהורה תשובה לדורות עדיין עומד ומסייע לכל בעלי תשובה. וזה שאמר ה' ליהושע (א, ב) משה עבדי מת ועתה קום עבור וגו', אין ועתה אלא לשון תשובה (ב"ר כא, ו), לרמוז שיש לחוטא תקווה בכל עת לשוב ולקום שוב לפני ה', והבוכ"ע מעביר עוונותיו עד שנעשה זך ונקי כקטן שנולד ואין שום חטא בידו.

וכן נעוץ לסוף סדר נביאים בדברי הנביא מלאכי שאמר (ג, כב) זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב חוקים ומשפטים וגו', היינו שיטתו של משה בכל מה שעשה ופעל למען עמו וצאן מרעיתו לדורות עולם כשעמד בחורב לפני ה' דאז הוסיף משה יום אחד מדעתו, ובכך המשיך ופתח שערי התשובה לבני ישראל, וכאמור דאתפשטותא דמשה בכל דור ודור לא ישכח לנצח.

ומשם בארה לכיאר מקראי קודש של כתובים במה שאנו קורין למחר ויהי בימי שפוט השופטים וגו', וכל העניין של אלימלך שנענש ביותר, וסיפור שיבתן של נעמי ורות מארץ מואב, ומשם נברא אורו

מניעה לרחוק מלהתקרב שוב אל הבוכ"ע בטענת כיון שנדחה שוב אינו חוזר ונראה, כי באותו יום נקבע להם להורות תשובה לדורות, לכך אזר משה רבנו עוז ואומץ להוסיף עוד יום כדי להמשיך בחי' צינור השלום, שהוא כאמור לפתוח שערי תשובה לכל בני ישראל לדורות עולם שלא ידח ממנו נדח, וה' בירך את עמו בשלום זו תשובה.

ומעתה יבואר שפיר מה שאנו אומרים בהאי יומא יום ו' בסיון שהוא היום שהוסיף משה זמן מתן תורתינו, היות כי אנשים כמונו שברוב עוורה"ר נפלנו לדיוטא התחתונה, וכמעט שהננו מתייאשים מלהתקרב שוב אל המלך מלכו של עולם שהרי כיון שנדחה שוב אינו חוזר ונראה, אמנם על ידי יום הזה אנו מתחזקים כי ח"ו לא אבדה דרכנו, שהרי האי יומא (מה שהוסיף משה) קא גרים להורות תשובה לישראל לדורות עולם וכאמור.

מהאי טעמא עשה הבוכ"ע כן שתפרח נשמתם מפחד ה' ומהדר גאונו, ושוב נכנס בהם טל של תחייה להקיצם ולהחיותם, כדי ללמד את בני ישראל יקר תפארת התשובה דאף אם ח"ו יהיו כמתים וכו', כשיעשו תשובה יחשב להם כתחיית המתים ובכך יזכו להחשב כזכים וטהורים שלא נדחו מעולם.

בזה יבואר דנעוץ סוף התורה לתחילתה, דבסוף פר' ברכה (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, וברש"י שם ששבר משה את הלוחות לעיניהם. וכאמור דמכך היתה הוראת תשובה לדורות עולם. וי"ל שלזה נאמר אשר עשה משה דזה מרמוז על מה שעשה שהוסיף יום אחד מדעתו והסכימה עמו דעת המקום, ועל ידי כן נתגלגל חובה ליום חייב ונגרם שבירת הלוחות, כל זאת כאמור על מנת להורות תשובה לבת השוכבה.

וכיון שמועיל תשובה לכל חטא ולכל עון, הרי שבכך יוכל האדם להבין הטובה הגדולה במה שבראשית ברא אלוקים וגו', וכתוב להלן (בראשית א, לא) וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, ונדע מה שהקשו דהרי קבעו חז"ל (עירוכין דף י"ג ע"ב) דנמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, וא"כ היאך התורה מעידה על כל הבריאה

נאמר טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, וזהו 'זכרה לי אלקי לטובה' רצ"ל שתתקבל לרצון תשובתם של ישראל שעורכים לפניך.

ועל כן פתח רבינו הקדוש את התורה שבע"פ מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, ללמדנו על ענין האמור, דהנה משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם היינו משעה שטהר יומא והעריב שמשו, ואין צריך להמתין עד שיביא כפרתו. וכבר האריך רביה"ק הבני יששכר בספר והיה ברכה דרבינו הקדוש בא ללמדנו שלא יתייאש האדם מלהתחיל להתעורר בעבודת ה', ויאמר הן עדיין לא תיקנתי כל מעשי עד הנה ואיך אבוא אל שער המלך בלבוש שק, דלא כן הוא, אלא כאשר יתעורר לכבו לעבודת ה' ויהרהר בתשובה מיד נעשה כצדיק גמור, וכדאמרו חז"ל (קידושין דף מ"ט ע"ב) המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור מקודשת חיישינן שמא הרהר תשובה בלבו.

וזה שרמזו בשעה שהכהנים נכנסים ומטוהרין לאכול בתרומתן, רומז על בני ישראל אשר מכונים 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', דבהרהור אחד של התעוררות קדושה ורוח תשובה יכולים תיכף לעסוק בתורה ומצוות גם כאשר עדיין לא תקנו החטא לגמרי ולא הביאו כפרתם.

לכך מסיים התורה שבעל פה, במאמר רבי שמעון בן חלפתא דלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן וגו', ע"ד האמור דשלום רומז על ענין התשובה, וכדכתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב. וענין התשובה הוא כלי מחזיק ברכה רק לבני ישראל ולא לאומות העולם, וכנ"ל דילפינן ממה שנאמר ישא ה' פניו אליך וגו', כי בני ישראל הם שזוכים למעלת התשובה בהיותם כבריה חדשה וכאמור.

דבר זה הוא חיזוק גדול לאנשים כמוני, למען אוכל לשמוח ולשוש בזאת התורה בחג הגדול והקדוש הזה כי לולא כן מה לי וליום גדול זה, דבשלמא אותם בני עלייה ואנשי מעשה שהכינו עצמם כראוי כל ימות הספירה מפסח ועד עתה הם באים ראויים ומוכנים כראוי לקבלת התורה. ואמנם בעת אכילת המצה מקודם עלה ברעיוני ליתן טעם

של מלכות בית דוד ומלך המשיח. דהנה ברור הזה של שפוט השופטים שהיה דור ששופט את שופטיו (ב"ב דף ט"ו ע"ב) עד שנענשו אנשי הדור בעוון שופטיהם ברעב ובצורת, והיה ראוי שיהא אלימלך הולך וצועק לעורר את העם לתשובה, למען יוושעו מחרפת הרעב, אלא שאלימלך סבר דכבר אבדה תקוותם ולא תתקבל התשובה דהרי כיון שגדחה שוב אינו חוזר ונראה, ועל כן ברח מארץ ישראל כדי למלט נפשו ומשפחתו מן הפורענות הזאת, ולא עלתה על לבו שהוא יכול להחזיר העם למוטב ע"י שיעורר אצלם עניין התשובה, שכאמור על ידי התשובה אין כאן שום דיחוי.

לכן נענשו הוא ובניו כי דבר זה לא היה לרצונו ית"ש לדון את בני ישראל בחומר הדין, אדרבה אבינו אב הרחמן אינו חפץ במות המת, רצ"ל אע"פ שהוא בבחי' מת, רוצה השי"ת, כי אם בשונו מדרכו וחיה, שיהא כבריה חדשה בבחי' תחיית המתים. רק נעמי הצדיקת היא שנשארה, כי היא ידעה שאפשר לפעול בכח התשובה חיות חדשה, וכן רות מסרה נפשה על זה ובאה לחסות תחת כנפי השכינה, וקי"ל (יבמות דף כ"ב ע"א) גר שנתגייר כקמן שנולד דמי, ועל כן מסיים במגילת רות בפסוק וישי הוליד את דוד, להורות שבכח התשובה זכו נעמי ורות ומשם יצא דוד מלכא משיחא שאף הוא נתגלגל לידו להורות תשובה אף ליחיד (ע"ז דף ד' ע"ב), וזהו בחי' הוליד את דוד רצ"ל שע"י התשובה נעשה האדם כנולד מחדש.

ובסוף כתובים בא נחמיה בן חכליה לתקן את מה שקלקל אלימלך ע"י שהחזיר בתשובה את כל העם ולימדם שאף עבירות חמורות ביותר כנשים נכריות יכולים לתקן ע"י התשובה, ולכן אמר והתפלל (יג, כט-לא) זכרה לי אלקי על גאלי הכהונה וגו' ופיהרתים מכל נכר, שלא נמנעתי מלהשיבם בתשובה, ועל ידי זה ואעמידה משמרות לכהנים וגו' ולקרבת העצים וגו', שלא נדחו כקרבת דחוי אלא היו כקרבת מרוצה ומקובל לפני ה', זכרה לי אלקי לטובה, שמזה נתעורר העניין של 'וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד', דשפיר איכא טובה כבריאת האדם ע"י בחי' ב' ראשית שנולדו מחדש. ו'טובה' מרמז גם על תחיית המתים וכנ"ל דע"ז

בברכת המזון על הכוס התכבד - הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דיינא רבא דקהלתנו הק' ומח"ס ישיב יצחק.

בסיום השוה"ט, לערך השעה 3.15 ניגש מרן שליט"א לעבר מקום מושבו בהיכל להמשיך באמירת התיקון ליל שבועות (קודם השוה"ט החל מרן שליט"א לומר התיקון בביתו), והתחיל מרן שליט"א בלימוד משניות ע"פ הברטנורא. ונמשך אמירת התיקון עד השעה 4.10.

י"ט קבלת התורה

בשעה 8.20 יצא מרן שליט"א מביתו נאוה קודש לעבר היכל הגדול לתפילת שחרית. בשעה 8.40 נכנס מרן שליט"א להיכל לתפילת שחרית. פסוקד"ז התפלל לפני העמוד הרה"ג רבי חיים ישראל הורוביץ שליט"א ראש הכולל בצפת ודומו"צ חניכי הישיבות. בברכת 'שלא עשני גוי' מחא מרן שליט"א ידיו הק' כף אל כף וברכו מתוך רוב שמחה.

שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי יחזקאל שרגא היילפרין שליט"א דומו"צ בית מדרשנו ברמות ומראשי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים. בתפילת אהבה רבה האריך מרן שליט"א משך זמן רב בבכיות ובדמעות שליש, וכל ההיכל בבקשת רחמים לפני המקום ב"ה לפתוח ולהאיר עינינו בדברי תלמוד תורתו. כשבכל ההיכל נשמע קול בכייתו של כ"ק מרן שליט"א כשהוא כופל ומשלש התיבות, והכל מתעוררים יחד לבקש ולהתחנן בעת הזאת לפני נותן התורה.

על ממקומך זמרו הניגון מהרה"ק הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע. תפילת הלל התפלל כ"ק מרן שליט"א לפני העמוד. בפיסקא 'מן המיצר' התחיל מרן שליט"א לזמר מ'קול רינה וישועה באהלי צדיקים'.

לאחר אמירת שיר של יום אמרו מגילת רות, ואמר מרן שליט"א כמה גרגירים ופנינים בעת האמירה (תוכנם יבוא אי"ה).

בסיום אמירת מגילת רות וקדיש לאחריה, ניגש מרן שליט"א לפתיחת הארון קודש, ואמרו ה' ה' כנהוג. והמשיכו באמירת 'ברוך שמי', כאשר נשמע קול בכייתו של כ"ק מרן שליט"א בעת הזאת בדמעות שליש. את ספר התורה עיטר כ"ק מרן שליט"א בכתר תורה של זקה"ק בעל הייטב לב זי"ע, מירושת כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע.

בנשיאת ס"ת הב' התכבד - הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א מירושלים מח"ס דברי שלמה. הנהלת ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים בב"ב, חילקו סדר 'אקדמות' עם פירוש המילות, לרגל תחילת מגבית ט' תמוז לטובת ישיבה"ק.

אחר שקראו לכהן לעלות בתורה, עלה מרן שליט"א לבימת הקריאה לאמירת ה'אקדמות', והחל מרן שליט"א לומר בניגון המקובל ובקול גדול ומעורר, כשמרן אומר ב' בתים והקהל עונים אחריו

נכון למנהג זה, כי הצדיקים ובני העליה אשר ערכו הסדר הקדוש כדבעי, וקיימו מצות אכילת מצה ושאר מצוות החג כדבעי, אצלם נשאר בהם טעם מצה, ועדיין מאיר בתוכם רשפי אש העבודה של ימי הפסח, ברם אנשים כמוני שבחלוף ימי הפסח ירוד ירדנו ונפלנו שוב לשפלות וכו' מה לנו לשמוח בחג הקדוש הזה, אלא דמכל מקום הננו מתחזקים בהאי יומא דהוסיף משה רבינו כי בכך גרם להורות ענין התשובה לישראל בכל עת, ומכך אנו יודעים כי איש הישראלי לעולם אינו נדחה חלילה מן הקדושה, ובכן יש גם לנו ולכל אחד ואחד חלק בתורתו הק'. ועל זה גופא תירב השמחה אצל כל בני ישראל בהאי יומא. הנה בכל חג שבועות מתעורר בשמים ממעל התעוררות רחמים על בני ישראל, כאשר רואים היאך רבבות רבבות בני ישראל בכל העולם כולו מקצה העולם ועד קצהו נעורים בליל שבועות ועוסקים בתורה, ומורים אנו בזה שלכה"פ חפץ כל אחד ואחד אשר הוא מזרע ישראל להיות לו חלק בתורה הק'.

ואפשר דזהו שאמרו חז"ל בגמרא (פסחים דף ס"ח ע"ב) 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה', והיינו שביום זה אף מלאכי מרום עונים ומודים כי ראויים הם ישראל לקבל כל מיני השפעות טובות, כי כאשר רואים המה היאך גם אחר שנות גלות ארוכות ומרות כל כך, עדיין בני ישראל מנדדים שינה מעיניהם ועוסקים בחדוותא דאורייתא, מתוך כך מתעורר רחמי שמים עליהם להריק עליהם שפע ברכאין טבין גם בגשמיות.

ובוודאי בזכות כן יעזור השי"ת ויריק עלינו משמי שמים רוח תשובה ורוח קדושה, שיזכה כל אחד ואחד לגלות חלקו בתורה הק', ויושפע על כל אחד ואחד שפע השפעות רוחניות וגשמיות, ובקרום נזכה להתגלות והתחדשות מלכות בית דוד מלכא משיחא אשר יומא דנן מסוגל לזה, כדאיתא בזוה"ק (תיקו"ז, תיקון כא) דביה יפקון מן גלותא, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

אחר התורה זמרו הניגון ריקוד 'הוא יפתח לבנו בתורתו' במשך זמן. כן הורה מרן שליט"א לזמר 'אתה בחרתנו'.

מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים (תהלים ח, ב), צר הקב"ה קלסתר פניו דומה לאברהם אמר להם אי אתם מתביישים ממנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בביתו. וצ"ב והרי ידעו מלאכי עליון עד הנה שמושה עלה למרום, ובוודאי שאף שדמותו נראה כאברהם, ידעו נכוחה שזהו האיש משה, וא"כ מה היה ענין הגם שישתנה דמותו להיות נראה כקלסתר פניו של אברהם, ומה גם שהרי דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, והקב"ה חותמו אמת, ואיך יתכן שיאמר עליו הקב"ה זהו שאכלתם אצלו, גם צריך להבין כפל הלשון שירדתם אצלו ואכלתם בביתו.

במנחות (דף צ"ה ע"ב) במתני' אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחות את השבת וכו', ובגמ' הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ וכו' ואפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואינן דוחות את השבת איפסלה בלינה, אמר רבא הקשה אדם קשה שהוא קשה כברול ומנו רב ששת, אמר רב אשי מאי קושיא דלמא מאי בפנים במקום זריזין, והא דרב אשי ברותא היא מה נפשך אי אפייה בעינן זריזין, לישא ועריכה נמי בעינן זריזין, ואי לישא ועריכה לא בעינן זריזין, אפייה נמי לא בעינן זריזין, אלא דרב אשי ברותא הוא, ובתוס' שם ד"ה אלא דרב אשי ברותא, ותברא מי ששנה זו לא שנה זו.

הרמב"ם (פ"ב מתמידין ומוספין ה"ז) פסק דאפייתן בפנים בעזרה כשאר מנחות, ולהלן שם (ה"י) פסק דאין דוחה את השבת, ותמהו המפוי' הלא למסקנא דגמרא אי אפשר לקיים שניהם דאי אפייתן בפנים נתקדש בתנור וכיון שאין דוחה את השבת איפסלה בלינה, והני תרי מילי דאפייתן בפנים ואין דוחה את השבת סיתראי נינהו, ועי' בתוס' יו"ט במנחות שם שכתב דאע"ג דבגמ' מקשה עלה ואסיק בקושיא, מ"מ לא נדחית מהלכה אע"ג דלא מיתרצה הקושיא, ולא ס"ל להרמב"ם כמש"כ התוס' דתברא מי ששנה זו לא שנה זו, דא"כ לא הוי משתמיט גמרא גופיה לאסוקי דתברא כדאמר

כב' בתים הבאים, ובסוף האקדמות אמר מרן שליט"א את הפיסקא מרומם הוא וכו' והקהל אמרו הפיסקא צבי ואתרעי בן וכו' - ומי בעל דברים שיוכל לתאר עלי גליון את האווירה הרוחנית העילאית נורא ההוד ששרתה במקום הקודש, כאשר נשמע קולו בבואו אל הקודש בשאגת ארי לאמר את האקדמות בלהבות אש והתלהבות עצומה, כמו גם כל האווירה של התעלות שהיה מנת חלקם של כל אלפי אנ"ש במשך יומא אריכתא זה.

ובירך הכהן הברכה והמשיכו בקריאת התורה. מרן שליט"א נשאר על הבימה במשך כל זמן הקריאה.

בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג רבי יעקב אברהם כהן שליט"א רב דשכונת רמת הצפון בירושלים, לוי - הרה"ג רבי צבי אלימלך הורוביץ שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בכפר גנים בפ"ת, שלישי - חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, רביעי - הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, חמישי - עשרת הדברות - מרן שליט"א, וערך מרן שליט"א מי שברך לכל הקהל, ומי שברך מיוחד לכל נבחני ארגון 'משתמרת', מפטיר - חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א, הגבה בס"ת א' - הרה"ג רבי אשר רייך שליט"א מרבני אנ"ש בביתר, גלילה - הרה"ג רבי יצחק יונג שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בלונדון, הגבה בס"ת ב' - הרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א מראשי ישיבת קרעטשניף, גלילה - הרה"ג רבי קלמן מלר שליט"א ראש כולל ש"ס בירושלים.

לאחר קריאת התורה אמרו הזכרת נשמות, ומרן שליט"א נשאר עומד על הבימה. בזמר י-ה אל"י התכבד - הרה"ג רבי יצחק אהרן ישראלי שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באשדוד.

מוסף התפלל לפני העמוד - האדמו"ר מלייפניק שליט"א, ולא אמרו הפיוטים במוסף רק זמרו הפיוט אז שש מאות וכו'. בברכת כהנים אמר מרן שליט"א ג"פ ה'רבנו של עולם' (ולא יה"ר בפעם הג'), אח"כ הודה במאור פנים לכהנים. וסיימו התפילה בשעה 13.50.

מיד לאחר מכן פנה מרן שליט"א לעריכת השוה"ט 'קרעפיל טיש'. מרן שליט"א קידש על י"ש ובצע מה'מילכיגע מזונות', וכן הביאו קרעפליך, וחילק מרן להרבנים היושבים בשולחן. וחילקו עבור הקהל מזונות וקרעפליך. בין לבין זימרו המשוררים כמה ניגוני קבלת התורה וניגוני ויו"ט.

במהלך השוה"ט החל מרן שליט"א לומר ה'קרעפל פשעטיל', כפי שהיה נהוג אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, כפי המנהג עוד מימי מרן הדברי חיים זי"ע. הפלפול נמשך קרוב לשעה. ונביא כאן תוכנה:

איתא במדרש (שמו"ר כח, א) בשעה שעלה משה למרום בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, ואמרו

בעלמא עיי"ש, ואכתי חל עלינו חובת ביאור האיך יתיישב אליבא דהרמב"ם הך קושיא דרב ששת, וכן אמאי באמת לא אסיק בגמרא דתברא, הרי לכאו' מוכרח הכי מכח קושיא דרב ששת.

*

ואפ"ל, בהקדם מ"ש הפמ"ג בשושנת העמקים (בפתיחה) וז"ל, והנה בהא דקיי"ל אין אפיית שתי הלחם דוחה לא שבת ולא יו"ט, אפילו שכחו ולא אפו מעיו"ט אסור לאפות ביו"ט, וכן משמע מסתימת הרמב"ם ז"ל (שם פ"ח ה"ח), ואמאי ניתי עשה ונדחי לעשה דלכם ולא לגבוה, כמ"ש הלח"מ (הל' נערה פ"א ה"ה ד"ה עוד) דעשה דקום ועשה דחי לעשה דשב ואל תעשה, ולכם ולא לגבוה, נוקי רק באפשר לאחר זמן, משא"כ כאן ניתי עשה ונדחי לעשה דלכם, ולפמ"ש התוס' בעירובין (דף ק' ע"א ד"ה מתן) [דאין עשה שבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת] א"ש דהוי עשה דפשיעה, אלא שבפנים כתבנו דלאו כו"ע סברי סברא זו, ואי נימא דלכם אהדריה לאיסורא קמא (פי' דכל שעושה מלאכה לצורך גבוה אינו עשה גרידא אלא חשיב ככל מלאכת יו"ט) הוי עשה ול"ת, א"ש, עכ"ל.

היוצא מדבריו דהא דאין שתי הלחם דוחה יו"ט היינו משום דאין עשה דוחה ל"ת ועשה דיו"ט. וכמו"כ צ"ל לענין שבת, ואף דבשבת הו"ל ל"ת שיש בו כרת ומיתת בי"ד, מ"מ הרי נודע שיטת הר"ש מקינון בספר הכריתות (לשון לימודים סי' קס"ג) וכ"ה דעת המהרש"ל (בח"ש יבמות דף ד' ע"א) דלמסקנא דגמ' עדל"ת גם כשיש בו כרת, ולפי"ז הגם דבשבת הוי ל"ת שיש בו כרת ומיתה אפ"ה ראוי להיות נדחה, וע"כ דהא דלא נדחה הוא מצד ל"ת שיש בו עשה ול"ת.

ולכאו' יש לפלפל בזה, דהרי נודע שיטת הריב"א בתוס' חולין (דף קמ"א ע"א) בהא דתנן (פסחים מ"ז ע"ב) דיש חורש תלם אחד וכו', ופריך בגמ' אחרישה לא ליחייב הואיל וחזי לכסויי בהן דם צפור דעשה דוחה ל"ת, והקשה הריב"א דהרי יו"ט עול"ת הוא, ותי' דנהי דלא דחי מיהו אם עבר

על אותו לאו אינו לוקה, דהא דלא דחי היינו משום העשה דמאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, אבל הלאו כמאן דליתיה דעשה דחיה ליה, והתוס' בחולין שם חלקו ע"ז. הרי דהתוס' והריב"א נחלקו היכי דאיכא עשה ול"ת אם בדיעבד הלאו עצמו נדחה, דהריב"א ס"ל דהלאו הוי כשאר ל"ת דעלמא הנדחים מפני עשה ורק העשה הוא שאינו נדחה ולכך בעבר וקיים העשה אינו לוקה, והתוס' ס"ל דהלאו עצמו ג"כ נעשה אלם יותר ואינו נדחה. וזהו פלוגתת הי"מ והר"י מאר"י בתוס' קידושין (דף ל"ד ע"א, ד"ה מעקה) עיי"ש.

והנה התוס' במנחות (דף נ"א ע"א, ד"ה אפי לה) הקשו, ותימה היכי מוכח דאי אפו לה מאתמול איפסלה בלינה הא כלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן, וכו' ושוב הקשו מהא דשתי הלחם למ"ד דאפייתן דוחה שבת דאל"ה איפסלי בלינה, הרי אין כלי שרת מקדשין אלא בזמנן, ותי' דאם לא דחו שבת א"כ מאתמול הוי זמנן עיי"ש, מבואר דרק משום שא"א להקריב בשבת מש"ה הוי זמנן מער"ש ואיפסלה בלינה, אבל אם היו יכולים לאפות בשבת לא היה זמנה בער"ש ושוב אף כשאפו בער"ש אין כלי שרת מקדשין אותה ולא איפסלה בלינה.

ובשו"ת מהרש"ם (ח"ב במפתחות לאה"ע סי' י"ד) כתב על מ"ש התוס' דכיון דלא דחי שבת א"כ מאתמול הוי זמנן עיי"ש, ממש"כ התוס' בפסחים (דף ה' ע"א, ד"ה לא תשחט) דהקשו איך ילפינן דחמין אסור משש שעות מהא דלא תשחט את הפסח ועדיין חמין קיים, הרי זמן שחיטת הפסח אחר התמיד ותמיד ששחטו קודם חצות פסול א"כ לא הוי זמן שחיטת פסח בחצות אלא אחר הקרבת התמיד, ותי' דכיון דבדיעבד אם שחט הפסח קודם תמיד כשר חשוב זמן שחיטה מחצות ואילך עיי"ש, הרי דהיכא דמועיל בדיעבד הו"ל בכלל זמנו. ולפי"ז גם אי נימא דשתי הלחם אינו דוחה שבת ויו"ט, מ"מ אי נימא דבדיעבד גם אם אפו בשבת ויו"ט כשר הו"ל שפיר זמנו בשבת.

ובלילה כשרין בור ורק מקמיצה ואילך מצות כהונה (מנחות דף ט' ע"א), ויעויין במנחת חינוך (מצוה קט"ז אות ה') דיציקה ובלילה כמו שכשרה בור ה"ה לכל הפסולים לעבודה, וי"ל דהאפייה אינה אלא הכשר מצוה, עי"ש מש"כ בזה.

מעשה א"נ דהאפייה אינה אלא הכשר מצוה, א"כ י"ל דמש"ה לא שייך בה עדל"ת כיון דלא הוי בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה דכל כה"ג אינו דוחה ל"ת, וכבר נודע פלוגתת הר"ן ורבינו יהוסף שהובא בנימוק"י בב"מ (דף ט"ז ע"א מדפי הר"ף), אם לגבי הכשר מצוה נחשב בכלל בעידנא, ועכ"פ אי נימא דאינו בגדר בעידנא כשאינו מקיים עיקר המצוה, לא שייך עדל"ת לגבי האפייה בשבת ויו"ט.

אלא דנודע מ"ש המג"א (סי' תמ"ו סק"ב) בשם השבולי הלקט שהקשה בהא דתנן בר"ה (דף ל"ב ע"ב) דלא הותרו שבותים לצורך מצות שופר כגון לפקח הגל, כיון דיו"ט עשה ול"ת הוא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה. והקשו דלמ"ל טעמא דמשום דהוי עשה ול"ת הרי אפי' אי הוי רק ל"ת גרידא לא אמרי' בכה"ג עדל"ת כיון דלא הוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה, ותי' השבלי הלקט בשם ר"ת דעשה דרבים דחי ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה עי"ש. ולפי"ז בשתי הלחם דהו"ל קרבנות ציבור הוי בכלל עשה דרבים וממילא לא בעינן בהו שיהא בעידנא, ושפיר י"ל דעדל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא.

אמנם דב"ז דעשה דרבים דוחה ל"ת אף שלא בעידנא אינו שוה בכל, דהנה במחה"ש שם (בסי' תמ"ז שם) ציין ע"ד השבלי הלקט הנ"ל, דהר"ן לא ס"ל כוותיה, שהרי כתב הר"ן בר"ה שם בהא דאמרינן דאין מפקחין הגל דיו"ט עול"ת, וז"ל, קושטא דמילתא קאמר, מיהו לא צריכנא להכי דאפי' לא הוי יו"ט אלא ל"ת גרידא לא אתי מכשירי שופר ודחי לה, דהא בעידנא דמיעקר לא מקיים עשה, עכ"ל, הרי דהר"ן לא ס"ל כהשבלי הלקט אלא דגם בעשה דרבים בעינן בעידנא וכו' עי"ש, וכיד אפרים וחת"ס כתבו דשבלי הלקט

מעשה יל"ע דלהריב"א דהל"ת נדחה ומה דאין עשה דוחה ל"ת ועשה הוא מחמת העשה העומד נגדו דמאי אולמא וכו', א"כ הדרא קו' הפמ"ג דבשתי הלחם נימא עשה דוחה ל"ת ועשה, דהרי רק העשה הוא דמעכב משום מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, והרי לפימ"ש הלח"מ הנ"ל עשה דקום ועשה דוחה לעשה דשוב ואל תעשה, א"כ העשה דשתי הלחם ידחה לעשה דשבת ויו"ט דהוא עשה דשב ואל תעשה, וא"כ בדין דיהא העשה והל"ת נדחים מפני העשה.

ואף אי נימא דמה שהל"ת נדחה אינו אלא בדיעבד לענין שאינו לוקה, אבל לכתחילה אין רשאי לקיים עשה ולעבור על העשה והל"ת, מ"מ כיון דאם עבר ואפה בשבת ויו"ט בדיעבד קיים מצוה כיון דסו"ס הל"ת נדחה ול"ה בכלל מצהב"ע וכמ"ש הנוב"י (מהדו"ק או"ח סי' קל"ה, בתשו' חתנו), דבדיעבד אמרינן שוב מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, ומה גם דכאמור כאן הרי העשה הוא בקום ועשה ועדיף מעשה דשב ואל תעשה. וא"כ דבדיעבד אם אפאם בשבת ויו"ט אמרינן עדל"ת והל"ת נדחה, א"כ שוב י"ל דשבת ויו"ט הו"ל זמנו, והדק"ל דמה פריך איפסלא בלינה הרי אין כלי שרת מקדש אלא בזמנו.

*

אלא דקו' זו אינו רק אי נימא דאפיית שתי הלחם הו"ל מצוה מצד עצמו, ושייך לומר בה עשה דוחה ל"ת, אך באמת לא מצינו כלל דהאפייה בכלל עבודה, וכן משמע בפר' שתי הלחם בפר אמור דאמה"כ (ויקרא כג, יז) ממושבתים תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרונים סלת תהיינה חמוץ תאפינה בכורים לה', הרי דאמה"כ תאפינה שהוא לשון נפעל, ורק בהמשך כתוב והניף הכהן אותם וגו', דמהנפה ואילך מצות כהונה אבל קודם הנפה לא בעינן כהונה כלל ולא נאמר לשון צווי בפועל.

וכבר הן בזה כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה (ח"פ לשבועות דרוש ל"ד) אם יש מצוה באפיית המנחות, דהא פשיטא דלא בעי כהונה, דאפילו יציקה

כתב רק בשם י"מ ולא בשם ר"ת.

*

בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, וממילא דליכא סברא לחלק בין עשה דיחיד לעשה דרבים, ודו"ק.

*

והנה י"ל דדב"ז דבעינן שיהא בעידנא משום דחיישינן שמא ימות, תליא בסוגי' הגמ' בגיטין (דף כ"ח ע"א) דאי' התם, תנן בת ישראל הנישאת לכהן והלך בעלה למדנת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים, ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד וכו', אמר אביי לא קשיא הא רבי מאיר דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה, רבא אמר שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן, פרש"י שמא מת לא חיישינן דאוקמינן אחזקה שהניחו חי, וגבי כהן שהלך למדינת הים כיון שלא גירשה אינה נאסרת אא"כ מת, אבל זו שנותן לה גט על מנת שיחול שעה אחת קודם למיתתו לשמא ימות מיד ודאי חיישינן דלא מרע לה לחזקה בהכי, והיינו דס"ל לרבא דלשמא מת לא חיישינן דאוקמינן ליה אחזקה שכעת הוא באותו מצב שהיה קודם, אבל לשמא ימות חיישינן, דעל הנוגע להבא לא שייך לאוקמיה על החזקה דלא ישתנה הדבר מעתה ועד עולם. ואולם אביי דמתרין הא ר"מ והא רבי יהודה, ס"ל דר"מ לא חייש כלל לשמא ימות משום דמהני חזקה גם על להבא, ורבי יהודה ס"ל דחיישינן למיתה, דלענין מיתה לא שייך כלל חזקה משום דסוף כל אדם למות.

והאריכו האחרונים לכאר מפני מה לא ניזול בתר החזקה גם על להבא, דלכאו' כי היכא דאזלינן בתר חזקה דתולין דעתה לא נשתנה ממה שהיה קודם, ה"נ נימא דלא ישתנה גם להבא ומה שהיה הוא שיהיה, והביאו בזה דברי התוס' בגיטין (דף ל"ג ע"א ד"ה ואפקעינהו, וכן במכות דף ט"ו ע"ב ד"ה במאי קא מיפלגי) בהא דאמרינן דהשולח גט ומבטלו שלא בפני השליח דאפקעינהו רבנן לקידושין מיניה, והקשה רבינו שמואל דא"כ היכי מחייבין לעולם מיתה באשת איש שזינתה והא התראת ספק הוא דשמא ישלח לה גט ויבטלנו וכו', ותירצו דאוקמינן אחזקה שהיא עכשיו נשואה, וכמו בנויר ששתה

ויתכן לומר דפלוגתת הראשונים אי בעשה דרבים בעינן בעידנא תליא בכך, דהנה י"ל מילתא בטעמא לחלק בין עשה דרבים לעשה דיחיד, עפ"י הנודע מש"כ רבנו חננאל (שבת דף קל"ב ע"ב) בטעם דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה, כי אם יקדים לעבור על הל"ת שמא לא יבוא כלל לידי קיום העשה עי"ש, וביאר בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ל ח"ב סי' ד') דהיינו דיש לחוש שמא ימות בעוד שלא קיים העשה עי"ש, וכ"כ המהר"ם שיק על המצוות (מצוה שמו"ט), וכ"ה בתשו' בית יצחק (או"ח סי' ה' או"ד, יו"ד סי' קס"ו או"ט), ובתשו' מהר"ש (ח"ה סי' רמ"ח) הביא כן מספר אורים גדולים, וע"ע למרן אאמו"ר וצללה"ה בשו"ת דברי יציב (או"ח סי' רכ"ד סקי"א), וזה כעין מה שכתבו (עי' נחל קדומים לחיד"א ר"פ בראשית ועוד) בהא דאמרינן בנדרים (דף י' ע"א) שלא יאמר אדם לה' קרבן דלמא אמר לה' ולא אמר קרבן ונמצא מוציא ש"ש לבטלה, דהחשש הוא שמא ימות, וכמו"כ היכא דבא לעבור על ל"ת לצורך קיום מ"ע.

ולפי"ז י"ל דרק במצות עשה המוטל על היחיד שייך לחוש שמא ימות דמי יודע מה יולד יום, וסוף כל אדם למות, ולכן בעינן שיהא בעידנא, אבל בעשה המוטל על הרבים לא שייך לחוש, דהרי אמרינן ביבמות (דף כ"ו ע"ב) דאפי' למיתה דתרי לא חיישינן עי"ש, לכן בעשה דרבים דוחה ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא, עיין בזה במהר"ם שיק על המצוות, (מצוה צ"ט), הו"ד בשפ"ח (חו"פ לשבועות סי' נ"ד אות י').

לפי"ז י"ל דהשבלי לקט ס"ל דהטעם דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא וכו' היינו משום דחיישינן שמא ימות, ולכן בעשה דרבים דלא שייך לחוש על כך לא בעינן שיהא בעידנא. אבל הר"ן ס"ל כפשמות הגמ' דהא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא הוא משום דבעינן דומיא דכלאים בציצית, והיינו דהוא דין תורה וגוזה"כ שאין עדל"ת אא"כ

לחשוש שמא ימות אחר שעה לאסרה תיכף בתרומה, והו"ל לומר דחזקה שיחיה אחר שעה כמו שהוא חי עכשיו. אבל הטעם שהרי אלמלא דלא ילפינן מקרא או מהלכה דאזלינן בתר חזקה מצד הסברא לחוד לא הוי ידעינן דאזלינן בתר חזקה, שהרי איצטריך לילף מקרא דאזלינן בתר חזקה, לכן כיון דבכל הילפותות בגמ' חולין (דף י' ע"ב) לא אשכחן אלא דמוקמינן עתה על החזקה אבל על להבא לא אשכחן, לכך לא מצינן לסמוך אחזקה על להבא, משו"ה ס"ל לרבנו מנחם דרק לשמא קידש לא חיישינן משום דהיה לה חזקת פנויה, ואמרינן דכמו דהיתה פנויה עד עתה כמו"כ היא עכשיו פנויה, אבל לשמא יקדש חיישינן כיון דלא מהני חזקת פנויה של עתה על להבא לומר דשוב לא יקדש אותה, לכך אסורה עד שיבא האב ממדינת הים ויאמר שלא קידש אותה, עי"ש באריכות. נמצינו למדין מדברי הנוב"י, דהטעם דעל להבא לא אזלינן בתר חזקה אינו מצד הסברא אלא דילפינן לה מקרא לכן רק בכה"ג דמצינו בקרא מועיל חזקה, דאין לנו לחדש ליזל בתר חזקה במה דלא מפורש בקרא, וזה ע"ד דאין לך בו אלא חידוש.

וכע"ז כתב בצרור החיים (שער רובא וחזקה פמ"ו, בגמ"ח ח"א עמוד קמ"ח) דהך מילתא אם אזלינן בתר חזקה על להבא, תליא בפלוגתא דאמוראי, דבחולין שם, מנא הא מילתא דאמור רבנן אוקי מילתא אחזקתיה, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אמר קרא ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעה ימים, דילמא אדנפיק ויצא בצר ליה שיעורא, אלא לאו משום דאמרינן אוקי אחזקתיה, מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא כגון שיצא דרך אחוריו דקא חזי ליה כי נפק, ובתוס' (שם דף י"א ע"א) הקשו במ"ש הגמ' שם מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא, דכיון דאמרינן זיל בתר חזקה כ"ש דבתר רובא דרובא וחזקה רובא עדיף, ותירצו ד"ל דלרב אחא בר יעקב בעי דלא קים ליה חזקה מקרא (שהרי פריך ודילמא שיצא דרך אחוריו), וכתב המהרש"א דלרב אחא בר יעקב צ"ל דקים ליה חזקה מהלכה למשה מסיני, דהשתא אין למילף

יין דאע"פ דיתכן שישאל על נזירותו אפ"ה חייב ולא הוי התראת ספק משום דאנו תולין דלא ישתנה ויהיה כמו שהוא עתה עי"ש, הרי דמהני חזקה גם להבא, (ועיין בזה הסבר נפלא בשו"ת קול אריה או"ח סי' י"ג).

ובתוס' קידושין (דף מ"ה ע"ב ד"ה בפירוש) הביאו דמעשה היה באחד שהלך לארץ רחוקה ולו בת קטנה ונתקדשה הבת, ואסר הר"ר מנחם מיוני לקיימה, ואמר חיישינן שמא יקדשנה אביה לאיש אחר במקום שהוא ונמצא בא זה עליה באיסור א"א, ושלח לו ר"ת לדברך אם מת האב במדינת הים תאסר לכל אדם לעולם שמא קידשה אביה במדינת הים ואין אנו יודעים למי, והשיב רבינו מנחם דלהא לא חיישינן דשמא יקדש אמרינן שמא קידש לא אמרינן, דכה"ג אמר בפרק כל הגט לשמא מת לא חיישינן לשמא ימות חיישינן, עי"ש.

ובנודע ביהודה (יו"ד מהדו"ק סי' נ"ה) ביאר דברי הר"מ מיוני דהסברא הוא משום דאדם יש לו חזקת חיים דכמו שהיה חי עד עתה עדיין חי הוא, אבל אין לו חזקה שלא ימות שהרי ודאי ימות פעם אחת, לכך בכל שעה חיישינן שברגע זה ימות, וכאשר כבר עברה השעה שוב לא חיישינן שמא כבר מת עי"ש. ואולם הנוב"י להלן (סי' נ"ו ד"ה וזהו אשר כתבתי) לא ניח"ל בביאור זה, וכתב בתו"ד דהנה דבר זה דחיישינן שמא ימות אף דלא חיישינן שמא מת טעמא בעי, והנה הא ודאי דרב מנחם מיוני אינו סובר טעמא דידי שכתבתי שהטעם דחיישינן שמא ימות משום שסוף אדם למות וא"א לומר חזקה שלא ימות, דזה ניחא לגבי חשש מיתה, אבל מפני מה ניחש שיקבל בה אביה קדושין במדה"י הלא דב"ז אינו עתיד להיות בודאי בשום פעם, ויש לנו לומר חזקה שלא יקבל בה קדושין כמו שלא קיבל עד עכשיו, ומדמשוי רבינו מנחם ב' הענינים ע"כ דלא ס"ל דהא דחיישינן שמא ימות משום שסוף אדם למות.

וכתב הנוב"י דטעמא דרבינו מנחם דודאי גם חששא שמא ימות הוא נגד החזקה דמהיכי תיתי

רובא מק"ו מחזקה מהא דרובא וחזקה רובא עדיף, דאין למדין ק"ו מהלכה, עי"ש.

ובצורור החיים שם בתו"ד רוב אחא בר יעקב ס"ל דחזקה הוי סברא, ועפי"ז כתב דאי ילפינן חזקה מקרא דויצא הכהן מן הבית, י"ל דאין לך בו אלא חידושו ורק לענין של עכשיו מהני חזקה ולא על להבא, אך אי חזקה מהני מצד הסברא דכמו שהיה עד עתה כן הוא גם עכשיו, י"ל דחזקה מועיל גם על להבא שכמו שהוא עתה כן ישאר הדבר לעתיד עי"ש.

ואפ"ל דגם אי נימא דחזקה הוי סברא כמ"ש הצרור החיים אין זה סותר למ"ש המהרש"א דהוי הלמ"ס, די"ל דהא גופא קמ"ל ההלמ"ס שסברא זו דאוקמינן על החזקה אמיתית ואזלינן בתרה בכל דיני התורה, ולפי"ז גם אם חזקה מהלמ"ס מהני גם על להבא דהרי ההלמ"ס אינה על מציאות מסוימת דיקא אלא דניזיל בתר סברת החזקה דכאן נמצא כאן היה, משא"כ אם ילפינן מקרא הרי האי קרא דויצא הכהן מיירי רק בחזקה על העבר, ודו"ק.

היוצלמ"ז, דאם חזקה מהני מכח סברא לא שייך לחלק בין חזקה על העבר או על העתיד ובכל גווני מוקמינן על החזקה, ורק אי חזקה אינו סברא אלא מגזיה"כ, אמרינן דאין לך בו אלא חידושו ורק על העבר מהני חזקה. ולהאמור נמצא דאי מוקמינן על החזקה רק על העבר ולא על להבא איכא למיחש שמא ימות, וממילא י"ל דהיינו טעמא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, ולפי"ז בעשה רבים אין לחוש לזה, אבל אם מוקמינן על החזקה גם על להבא, תו לא חיישינן למיתה, ובהכרח דטעמא דבעינן בעידנא אינו שמא ימות, אלא דין בעידנא גזיה"כ הוא דאין עדל"ת אלא דומיא דכלאים בציצית דהוי בעידנא, וא"כ גם בעשה רבים בעינן שיהא בעידנא, ודו"ק.

*

עוד נקדים מש"כ בילקוט הרועים (ח"ב דף כ"ז טו"א) בשם מהר"ם ברבי, דהא מילתא מגלן דין חזקה תליא אם ספיקא דאורייתא מה"ת להחמיר

או להקל, דר"ש בר נחמני אר"י דיליף מויצא הכהן ס"ל דספד"א מה"ת לקולא מש"ה ליכא למילף חזקה מהלמ"ס ויליף לה מקרא, ורב אחא בר יעקב ס"ל דספד"א מה"ת לחומרא ושפיר יליף לחזקה מהלמ"ס, עכ"ד.

והדברים מבוארים באריכות במהר"ם ברבי (סוף קידושין ד"ה אחר העיון), ותו"ד דהנה אי' בנזיר (דף נ"ז ע"א) שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם, מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה, ואומר אם אני הוא טמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך וכו', ובגמ' מוקים לה דמיירי באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם דהו"ל ספק טומאה ברה"י דטמא עי"ש, ובתוס' שם הקשו דא"כ יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה ברה"י שורפין עליה תרומה, ותירצו דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאה, אבל הכא לא אפשר לטמאות שניהם דודאי אחד טהור. ושוב הקשו דא"כ מאי פריך (בגמ' שם בהו"א) והא ספק טומאה ברה"ר הוא כלומר ויביאו שניהם קרבן טהרה, והא ספק טומאה ברה"ר דמטהרינן נמי מסוטה גמרינן לה, ונימא דלא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא הרי בודאי אחד טמא, ותירצו דספק טומאה ברה"ר דטהור לאו מסוטה גמרינן ליה ולכן לא בעינן שיהיה דומיא דסוטה, אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה וכו' (לכך אע"ג דלא יכול להיות ששניהם טהורים מטהרינן להו), אך הקשו ע"ז דא"כ כשם שברה"ר מוקמינן אחזקתיה ומטהרינן לגמרי, כמו"כ בכה"ג ברשות היחיד נמי מפני מה תולין נוקמיה אחזקתיה לטהר תרווייהו, ותירץ התוס' ישנים דהלכות טומאה גמירי לה מהלמ"ס דדבר שא"א להיות טמא וודאי או טהור וודאי ברה"ר טהור וברה"י תולין, עי"ש.

נמצא דעיקר ההלכתא לגבי ספק טומאה ברה"י קאי להא דהיכא דלא דמי לסוטה, דכה"ג כיון דא"א ללמוד דין ספק טומאה ברה"י מסוטה, ממילא אמרינן דבספק טומאה תולין, אך לכאוי

קנ"ד) ובשו"ת בית היוצר (האו"ח סי' א') עי"ש.

מעתה הא מילתא דעשה דרבים דוחה ל"ת אף כשאינו בעידנא תליא בכך דאי ספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, ולא אמרינן חזקה על להבא ויש לחוש שמא ימות א"כ היינו טעמא דבעינן בעידנא משום דחיישינן שימות, וממילא דיש לחלק בין עשה דיחיד לעשה דרבים, אבל אם ספד"א מה"ת לחומרא וגם על להבא אזלינן בתר החזקה א"כ ליכא למיחש שמא ימות וע"כ דלאו היינו טעמא דבעינן בעידנא, אלא דגזיה"כ הוא וממילא דגם בעשה דרבים בעינן בעידנא, ודו"ק.

*

ובהאמור יש לתרץ קו' העולם בסוגי' דיקדש בגמ' זבחים (דף צ"ז ע"ב), דאי' התם, כל אשר יגע בבשרה יקדש, יקדש להיות כמוה הא כיצד אם פסולה היא תפסל ואם כשרה היא תאכל כחמור שבה, אמאי וניתי עשה ולידחי את ל"ת (פרשי' ניתי עשה דואכלו אותם דכשירה, ולידחי ל"ת דלא תאכל דפסולה, ואע"ג דאיכא ל"ת באכילת פסולין כדאמרינן בפסחים (דף כ"ד ע"א) כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן ל"ת על אכילתו), אמר רבא אין עשה דוחה את ל"ת שבמקדש, שנא' ועצם לא תשברו בו רבי שמעון בן מנסיא אומר אחד עצם שיש בו מוח ואחד עצם שאין בו מוח, אמאי ניתי עשה דאכילת פסחים ונידחי את ל"ת, אלא אין עשה דוחה את ל"ת שבמקדש, רב אשי אמר יקדש עשה היא ואין עשה דוחה את ל"ת ועשה.

והקשו (שעה"מ פ"ג מנדרים ה"ו בשם שו"ת דברי אמת ג"ו ע"ב. וכס בכמה ספרים. והגרי"ע חיבר ע"ז ספר ע' פנים לתורה) דבפסחים (דף מ"ד ע"ב) אמר ר' יוחנן דבכל האיסורין שבתורה חוץ מנזיר אין היתר מצטרף לאיסור, דס"ל כרבי עקיבא דילפינן טעם כעיקר מגיעולי נכרים, ומשרת להיתר מצטרף לאיסור (ולא כחכמים דמשרת אתיא לטעם כעיקר), ופריך רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי, מדרבנן נשמע לר"ע, מי לא אמרי רבנן משרת ליתן טעם כעיקר מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה, לר"ע נמי משרת להיתר מצטרף לאיסור מכאן אתה דן

קשה למ"ל הלכתא לכך הרי גם בלא"ה היינו אומרים דמספק תולין, אלא שזה אינו דהרי הוי מוקמינן להו על חזקת טהרה, ועל זה בא הלמ"ס לומר דלא נוקמיה אחזקה אלא תולין, ולפי"ז מהך הלמ"ס דתולין מוכח דאזלינן בתר חזקה, דאת"ל דלא אזלינן בתר חזקה לא איצטריך כלל להלמ"ס להורות דתולין הרי בלא"ה הוי מחמירין מספק, ורק כדי דלא נוקמיה על חזקת טהרה איצטריך הלמ"ס לומר דתולין, וממילא מוכח דאזלינן בתר חזקה, וזה שיטת רב אחא בר יעקב דס"ל דלא ילפינן חזקה מקרא אלא מהלמ"ס, והיינו מהא דאיצטריך הלמ"ס דברה"י בספק שאינו דומי' דסוטה דנימא בה תולין לחומרא, מזה עצמו ילפינן דאזלינן בתר חזקה, ודו"ק.

אלא דכ"ז ניחא רק אי ספד"א מה"ת לחומרא, ולכן גם בלא הלכתא הו"ל להחמיר מספק אי לאו דאזלינן בתר חזקת טהרה, אבל אי ספד"א מה"ת לקולא א"כ ליתא לכל זה, די"ל מה דהוי ס"ד להקל בספק טומ' ברה"י כשאינו דומי' דסוטה, דאין זה מצד דמעמידין על חזקה, אלא הוא משום דבכל ספיקא אזלינן לקולא, ולכך היינו מטהרין ואיצטריך להלמ"ס לומר דכאן תולין לחומרא. וממילא מבואר דבזה פליגי ר"ש בר נחמני ורב אחא בר יעקב, דר"ש בר נחמני אר"י ס"ל דספד"א מה"ת לקולא, ושפיר צריך ההלמ"ס להא גופא דבכהאי ספק שא"א להיות מחמירין, וא"כ אין להוכיח מינה דאזלינן בתר חזקה. ורב אחא בר יעקב ס"ל דספד"א מה"ת לחומרא, וא"כ ממילא מוכח מזה דאזלינן בתר חזקה, עכתו"ד ודו"ק היטב.

היוצלמ"ז דאי ספד"א מה"ת לחומרא ילפינן חזקה מהלמ"ס, ולהאמור דהלמ"ס הוא דסברת החזקה הוי סברא אלימא, ומינה דמהני גם על להבא ולא חיישינן שמא ימות, אבל אי ספד"א מה"ת לקולא ובהכרח דילפינן חזקה מקרא דויצא הכהן לא שמעינן אלא דמהני חזקה לשעתא ולא על להבא, וחיישינן שמא ימות. ואע"ג דספיד"א לקולא י"ל דחיישינן שמא ימות, כיון דחשש זה אינו דומיא דספק ממזר כמש"כ בשו"מ (מהדו"ק ח"א סי'

דילמא משו"ה עשה דפסח אינו דוחה ל"ת דשבירת עצם משום דלא הוי בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה, דהרי על שבירת עצם עובר תיכף כששובר העצם והעשה אינו מקיים עד שיאכל, ע"ש.

והנה קו' זו נכונה רק אי נימא דהא דבעינן בעידנא הוא דין תורה דגזוה"כ הוא בעינן דומי' דכלאים בציצית, אבל אם דין בעידנא אינו אלא מחשש שמא ימות, י"ל דכיון דהפסח הוא בכלל מצוה דרבים, דאינו אלא בכנופיא, ואין לך פסח שאין בו כמה מנויין (עי' פסחים דף ס"ג ע"ב), א"כ אף שאינו בעידנא ראוי שיהא דוחה לל"ת, לכך רבא לשיטתו דמתרין דשמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן, א"כ הטעם דבעינן בעדל"ת שיהא בעידנא הוא משום שמא ימות, וממילא דבעשה דפסח דהוי מצוה דרבים שפיר דוחה ל"ת אע"פ דלא הוי בעידנא, לכך עכצ"ל דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש.

ובזה א"ש דברי רבא בסוגי' הגמ' בשבת (דף קל"ב ע"ב) דמייתי התם ברייתא דתו"כ (פר' תזריע) בקרא ביום השמיני ימול בשר ערלתו, בשר ואע"פ שיש בו בהרת ימול, ומסיק עלה בגמ' לפרש דברי התו"כ דתחילה ס"ד דנילף מק"ו משבת דחמורה דמילה דוחה אותה, וקאמר עלה רב ספרא לרבא ממאי דשבת חמירא דילמא צרעת חמירא שכן דוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת, ומשני רבא התם לאו משום דחמירא צרעת אלא משום דגברא דלא חזי, ורב אשי משני דהא דצרעת דוחה עבודה אינו משום חומרא דצרעת אלא היכא אמרינן עשה דוחה ל"ת כגון מילה בצרעת א"נ כלאים בציצית, דבעידנא דמתעקר לאו קא מקיים לעשה, הכא בעידנא דמתעקר לאו לא קא מוקים לעשה, וכתבו האחרונים (עי' נזירות שמשון ולקט השולחן על המג"א בס' תמ"ו) דמוכח מדברי רב אשי הללו דס"ל דאפי' עשה דרבים אינו דוחה ל"ת, שהרי רב אשי מיירי לגבי עבודה, והרי העבודה הוי עשה דרבים, ואפ"ה קאמר דבעינן דלהוי בעידנא.

לכל איסורין שבתורה כולה, (פרש"י לר"י פריך, דאמר לעיל כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר, ואוקימנא כר"ע, מכדי לר"ע שמעינן ליה דאמר באיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור, ובשאר איסורי לא איירי מידי, ור' יוחנן אמאי לא אמר דכי היכי דאית ליה באיסורי נזיר אית ליה נמי בשאר איסורי, הא ממאי דשמעינן להו לרבנן בטעם כעיקר מצינן למשמע מינה נמי דעתיה דר"ע בהיתר מצטרף לאיסור), אמר ליה משום דהוה נזיר וחטאת שנ"כ הבכ"א ואין מלמדו, נזיר הא דאמרן, חטאת מאי הוא דתניא כל אשר יגע בבשרה יקדש וגו' יקדש להיות כמוה שאם תיפסל היא תפסל ואם כשירה היא תאכל היא כחמור שבה, ורבנן נמי ניהוי נזיר וחטאת שנ"כ הבכ"א ואין מלמדו, אמרי, הגו מיצריך צריכי, ור"ע, מאי צריכי בשלמא אי כתב רחמנא בחטאת לא גמר נזיר מינה דחולין מקדשים לא גמרינן, אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת ותיגמור מיניה, ורבנן אמרי לך מיצרך צריכי חטאת להיתר מצטרף לאיסור, וחולין מקדשים לא גמר, ומשרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל התורה כולה, ור"ע תרוויהו להיתר מצטרף לאיסור והוי להו שנ"כ הבכ"א וכל שנ"כ הבכ"א אין מלמדו.

וקשה מסוגי' דזבחים הנ"ל, דהרי התם מתרין רב אשי עצמו דמש"ה חטאת מקדש הנוגע בה ולא אמרינן דעשה דאכילת קדשים ידחה לל"ת דאכילת פסולין משום דיקדש עשה והו"ל ל"ת ועשה, א"כ היכי קאמר בפסחים דלא צריכי תרווייהו דלכתוב רחמנא נזיר ותיתי חטאת מיניה, הא אי לא הוי כתיב יקדש גבי חטאת הו"א דעדל"ת, וא"כ לא הוי שנ"כ הבאים כאחד, דהרי איצטרך קרא דיקדש גבי חטאת שיהיה כאן עשה ול"ת.

ואפשר לומר בזה, בהקדם דיש לבאר פלוגתת רבא ורב אשי, דאמאי לא ניה"ל לרב אשי בתירוצו של רבא דאין עדל"ת דמקדש, הרי הדבר מוכרח מהא דאין עשה דפסח דול"ת דשבירת עצם, וי"ל בזה עפי"ד התוס' בזבחים שם (סוף ד"ה ואחד עצם שא"כ מוח) שהקשו, היאך מוכיח רבא מדברי רבי שמעון בן מנסיא דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש,

הבא משני מתים שמטמא באהל שנאמר על כל נפשות מת לא יבוא שתי נפשות ושיעור א').

והשתא א"ש סתירת דברי רב אשי, דבסוגיא בזבחים דאודא לתרין הברייתא דיקדש שהוא מספרא, לא נ"ח"ל לרב אשי לתרין דאין עשה דוחה ל"ת דמקדש מהא דאין עשה דפסח דוחה ל"ת דשבירת עצם, דהרי איהו לשיטתו בשבת ס"ל בדעת הספרא דבעינן שיהא בעידנא גם בעשה דרבים, וא"כ י"ל דהיינו טעמא דר"ש בן מנסיא דעשה דפסח אין דוחה ללאו דשבירת עצם משום דלא הוי בעידנא, ושוב ליכא ראייה להא דאין עשה דול"ת דמקדש וכנ"ל.

אבל בסוגיא בפסחים דרב אשי מתרין אליבא דרבי עקיבא, והרי ר"ע ס"ל דיש אם למקרא וחוב אשם תלוי בשתי חתיכות, ומינה דספיד"א מה"ת לקולא, וממילא דאין ללמוד דין חזקה מהלמ"ס, די"ל דהתם טעמא משום דאזלינן להקל בכל הספיקות, וע"כ דנפק"ל מויצא הכהן, ומינה דעל להבא לא אזלינן בתר חזקה, א"כ לדידיה הטעם דבעינן שיהא בעידנא משום שמא ימות, וממילא דבעשה דרבים אין לחוש, ולפי"ז אליבא דר"ע אין לומר דמש"ה אין עשה דפסח דוחה ל"ת דשבירת עצם כיון דלא הוי בעידנא, שהרי לדידיה בעשה דרבים לא בעינן שיהא בעידנא, ועכצ"ל דמש"ה אינו דוחה משום דאין עשה דול"ת דמקדש, ותו אין הכרח לומר דיקדש עשה, לכך התם שפיר קאמר רב אשי דהו"ל יקדש בכלל שנ"כ הבכ"א ואין מלמדו, ודו"ק.

*

בגמ' פסחים (דף ק"ח ע"א) אמר רב ששת משום ראב"ע כל המבזה את המועדות כאילו עו"ז שנא' אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב בתריה את חג המצות תשמור, ואמר רב ששת משום ראב"ע כל המספר לשה"ר וכל המקבל לשה"ר וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנא' לכלב תשלכון אותו וכתוב בתריה לא תשא שמע שוא וקרי ביה לא תשיא, הרי דרב ששת דרש

מעתה א"ש דעל כן לא נ"ח"ל לרבא לתרין כרב אשי, דאיהו לשיטתו הרי ס"ל דבעשה דרבים לא בעינן שיהא בעידנא, לכן עכצ"ל דשאני התם דגברא דלא חזי, אבל רב אשי ס"ל דהטעם דבעינן שיהא בעידנא הוא מעיקר דין עדל"ת דגזיה"כ דבעינן דומיא דכלאים בציצית, ולכן גם בעשה דרבים צריך שיהא בעידנא, ודו"ק.

וממילא יומתק דמהאי טעמא לא נ"ח"ל לרב אשי לתרין הברייתא דיקדש כרבא דאין עדל"ת דמקדש, דהרי לרב אשי לשיטתו דס"ל דגם בעשה דרבים בעינן שיהא בעידנא, ועכ"פ ס"ל הכי בדעת התו"כ הנ"ל, א"כ י"ל דטעמיה דרבי שמעון בן מנסיא דאין עשה דפסח דוחה ללאו דשבירת עצם הוא משום דלא הוי בעידנא, וממילא דליכא להוכיח מזה דאין עשה דוחה ל"ת דמקדש, לכך לדידיה הוכרח לתרין ברייתא דיקדש שהוא נמי מתו"כ דהא דאין עשה דאכילת קדשים דוחה ל"ת דפסולין משום דיקדש עשה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, ודו"ק.

גודע מה שהק' הראשונים (עיין ר"ן ספ"ק קידושין ט"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דספר"א לקולא א"כ אמאי חייבה התורה אשם תלוי על הספק, ותירצו (שו"ת מהרי"ט יו"ד סי' א') דס"ל כמ"ד דבעינן חתיכה אחת משתי חתיכות, (עיין הל' שגגות פ"ח ה"ב, אינו חייב באשם תלוי עד שיהיה שם איסור קבוע וכו' או שהיתה לפניו חתיכת חלב וחתיכת שומן ואכל אחת מהן ואין ידוע אי זה מהן אכל וכו' אבל אם היתה לפניו חתיכה אחת ספק שהיא חלב ספק שהיא שומן ואכלה פטור שהרי אין כאן איסור קבוע וכו'), ולכך כיון דאיקבע איסורא מחמרינן בספיקא, ובכריתות (דף י"ז ע"ב) דקמיפלגי בהא דלמ"ד די"א למסורת מצות כתיב ואפי' בחתיכה אחת חייב א"ת, ולמ"ד די"א למקרא מצוות קרינן ובעינן חתיכה משתי חתיכות. ומבואר דעיקר החילוק הוא בין אי קרינן מצות בתרי ווי"ן דמשמע תרי או מצות בחד וי"ו דמשמע חתיכה אחת.

ובגמ' סנהדרין (דף ד' ע"א) אמרינן דרבי עקיבא ס"ל דיש אם למקרא (בהא דאמר מגין לרביעית דם

איפסלה בלינה, והיינו משום דלטעמיה אזיל דס"ל דספד"א מה"ת לחומרא, וא"כ לדידיה ילפינן דין חזקה מהלמ"ס, ומינה דגם על להבא אזלינן בתר החזקה, וא"כ לא חיישינן שמא ימות ובהכרח דהטעם דבעינן בעידנא הוא מעיקר דין עדל"ת דכ"ה גזיה"כ, וגם בעשה דרכים בעינן בעידנא, מעתה לא שייך לומר דמה"ת הו"ל יו"ט זמנו כיון דבדיעבד נדחה הל"ת מכח עדל"ת, דהרי בכה"ג אין עדל"ת דלא הוי בעידנא, לכן כיון שמוכרח לעשותן בער"ש ועריו"ט הו"ל ערב שבת וערב יו"ט זמנם, לכן שפיר קשיא ליה דאיפסלה בלינה.

וביותר י"ל הכי דכיון דסתם מתני' רבי מאיר הוא, והרי לר"מ בגיטין שם לא חיישינן שמא ימות, ובהכרח דלדידיה הטעם דבעינן בעידנא הוא מצד גזיה"כ, וממילא דגם בעשה דרכים בעינן יהא בעידנא, ולא שייך בה עדל"ת נמצא דהו"ל ער"ש זמנם, על כן אי תנור מקדש איפסלה בלינה, לכך לדידיה עכצ"ל דתברא מי ששנה זו לא שנה זו, ודו"ק.

ובכן א"ש פסקי הרמב"ם דפסק אפייתן בפנים ופסק שאין דוחה את השבת, דלא תיקשי הרי איפסלי בלינה, דהרמב"ם ס"ל דרק רב ששת לשיטתיה דספד"א מה"ת לחומרא, ולא שייך כלל שיאפו בשבת ויו"ט והו"ל ער"ש זמנו לכך איפסל בלינה. אבל לשיטת הרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא, א"כ ילפינן חזקה מקרא והו"ל גזיה"כ ולא אמרינן חזקה על להבא, וי"ל דהטעם דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא הוא משום שמא ימות, וממילא דבעשה דרכים לא בעינן בעידנא, נמצא דמה"ת שפיר אפשר לאפות בשבת ויו"ט עכ"פ בדיעבד מדין עדל"ת, לכן כיון דמה"ת זמנו בשבת וביו"ט א"כ הו"ל ערב שבת וערב יו"ט שלא בזמנו דאין התנור מקדשו, ולא איפסיל בלינה, ולא קשה קושיא דרב ששת, ודו"ק.

*

והנה בגמ' שבת (דף פ"ח ע"ב) כשעלה משה למרום אמרו מלה"ש לפני הקב"ה מה לילוד אשה בינינו וכו' תנה הודך על השמים, אמר לו הקב"ה

סמוכין, וכן ביבמות (דף ד' ע"א) קאמר רב ששת א"ר אלעזר משום ראב"ע מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה שנא' לא תחסום שור בדישו וסמך ליה כי ישבו אחים יחדיו. הרי דרב ששת דרש סמוכין.

ובגמ' סנהדרין (דף ס"ז ע"ב) יליף בן עזאי דמכשפה בסקילה, נאמר מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת, סמכו ענין לו מה שוכב עם בהמה בסקילה אף מכשף בסקילה, א"ל ר' יהודה וכי מפי שסמכו ענין לו נוציא לזה בסקילה (פרש"י ר' יהודה לא דריש סמוכין), אלא אוב וידעוני בכלל מכשפים היו ולמה יצאו להקיש עליהן ולומר לך מה אוב וידעוני בסקילה וכו', ופרכינן לר' יהודה ליהו אוב וידעוני שנ"כ הבכ"א וכל שנ"כ הבכ"א אין מלמדין, א"ר זכריה עדיא אמרה קסבר ר' יהודה שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, וכתבו בספרי דרוש דלפי"ז יוצא דאי לא דרשינן סמוכין בהכרח דשנ"כ הבכ"א מלמדין, אבל אי דרשינן סמוכין שנ"כ הבכ"א אין מלמדין.

ונודע מש"כ הפר"ח (יור"ד סי' ק"י בכלל ספק ספיקא בד"ה ועוד כתב) דדין ספיקא דאורייתא אי הוי מה"ת לחומרא תליא בפלוגתא אם שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, דהרשב"א ס"ל דאין ללמוד מספק ממזר דכל הספיקות שריין רחמנא, דהרי אמרינן (קידושין דף ע"ב ע"א) דבממזר איכא תרי קהלי חד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי שתוקי בישראל, א"כ הו"ל שנ"כ הבכ"א דאין מלמדין, אבל הרמב"ם (פ"ט מטומאת מת הי"ב, וע"ע פ"ח דשגגות ה"ב) ס"ל דשפיר ילפינן מספק ממזר דגם שנ"כ הבכ"א מלמדין. היוצלמ"ז דרב ששת דדרש סמוכין וממילא נקט כסתמא דגמ' דשנ"כ הבכ"א אין מלמדין, ומינה דספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא.

*

מעתה יתיישב לנכון סוגי' דשתי הלחם, דרב ששת לשיטתו הקשה שפיר דמהא דאפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואינן דוחות את השבת

והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד, ואולם כל זמן שלא עשו תשובה א"א שיישיבנו הקב"ה אליו דהו"ל עבירת איסור מחזיר גרושתו ואף שאח"כ ישובו למוטב מ"מ כעת עדיין לא נתקיים העשה ולא הוי בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, אמנם כנסת ישראל ס"ל דבעשה דרבים לא בעינן שיהא בעידנא מש"ה אומרים שלך הוא התשובה השיבנו ה' אליך ונשובה, ואף שעדיין לא חזרנו מעצמו בתשובה ולא הוי בעידנא מ"מ דחי, והקב"ה טוען דלא כן הוא, אלא בעינן בעידנא ורק אם תשובו אלי ויתקיים עשה דתשובה אז ואשובה אליכם, ואז אז אתי עשה דתשובה ודחי ל"ת דלא יוכל בעלה הראשון, עכתו"ד עי"ש.

נקדים עוד מש"כ בחקל יצחק (לשבועות) לבאר מה שצר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, כי מלאכי השרת ביקשו לפגוע במשה רבינו ע"ה על שקיבל את הערב רב שיהיו לפוקה ולמכשול לבני ישראל, ואמנם במעמו של משרע"ה י"ל עפי"מ דאי' בגמ' נדרים (דף ל"ב ע"א) מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו ארבע מאות שנה במצרים מפני שהפריש בני אדם להכנס תחת כנפי השכינה, שנא' תן לי הנפש והרכוש קח לך, הרי דלא היה דבר הגון לדחות את הבאים להתגייר, מכך למד מרע"ה דראוי לקבל את הערב רב ולגיירם, על כן צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, כי משרע"ה נכלל בנשמתו גם נשמת אברהם, להורות דאין שום פגם בקבלת הערב רב שהרי מאברהם למד כן, עי"ש.

נודע מה שנחלקו המדרשים אם קבלת גרים מעליותא הוא לישראל או דאדרבא גריעותא איכא בזה, דאחז"ל (פסחים דף פ"ז ע"ב) שלא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, ומאידך אחז"ל (קידושין דף ע' ע"ב) קשים גרים לישראל כספחת, ובתוס' (ד"ה קשים) נחלקו הדיעות אם הגרים מצד עצמם קשים לישראל דגריעותא הוא לקבלם, או דקשים לישראל כיון שהם מדקדקים במצוות יותר מישראל ומתוך כך הקב"ה מזכיר עונותיהן של ישראל דכ"פ הר"ר

אחזו בכסא כבודי והחזר להן תשובה וכו', ופירש השל"ה"ק (מסכת שבועות פרק תורה אור אות כ"ג, וע"ע בס' צמח דוד פר' יתרו) שטענת המלאכים היתה שאין לתת התורה לבנ"א בעלי חומר גשמי אשר עלולים בקל לחטוא ח"ו, וראוי יותר ליתן התורה למלאכי עליון דלא שייך בהם חטא, ע"ז א"ל הקב"ה למשה החזר להם תשובה רצ"ל שיאמר להם שגם אם ח"ו יחטאו בני יועיל להם תשובה לכפר עליהם, וזה שרמזו במ"ש אחזו בכסא כבודי דהרי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד (יומא דף פ"ו ע"ב). ואמנם מלאכי השרת עדיין טענו שאף שמועיל תשובה, מ"מ הוא דווקא כשעושים תשובה שלימה כראוי, בכל ענפי התשובה ותיקוני החטא, אשר מעט מזעיר הזוכים לכך, (שמעתי מכ"ק אאמו"ר וצלה"ה ששמע מהגה"ק מנאסויד וצ"ל שהיה נוכח כאשר הרה"ק משינאווא זי"ע שוחח עם אדם אחד, ובתוך הדברים אמר הלה, הרי הרבי הוא צדיק. הרה"ק משינאווא נרעש ונענה לעומתו בקול רם, היתכן לומר עלי שאני צדיק, לכל היותר אולי אפשר לומר עלי שאני בגדר בעל תשובה של הוזה"ק), לכן סברו מלאכי השרת דהואיל ובני ישראל עלולים לחטוא, והמה דלי מעש וריקי כשרון וכמעט שלא יהיו בעלי דעת שיזכו לתשובה שלימה כראוי לתקן את אשר עיוותו, לפיכך ראוי למנוע מליתן להם את התורה.

אכן באמת אף כי בני ישראל מצד עצמם אין ביכולתם להתעלות ולבוא למדריגת התשובה הראויה, אך ע"י סיוע ממרומים יזכו להגיע למעלה זו, וכפי שאנו מבקשים השיבנו ה' אליך ונשובה, וע"י העזר משמים ממעל יגיעו למדריגת תשובה עילאה.

והנה החיד"א בדברים אחדים (דרוש י"ב, ד"ה וזה אפשר) ביאר מ"ד במדרש (איכ"ר ה, כא) עה"פ השיבנו ה' אליך ונשובה וגו', אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע שלך הוא השיבנו, אמר להם שלכם הוא שנאמר (זכריה ב') שובו אלי ואשובה אליכם נאם ה', אמרה לפניו רבש"ע שלך הוא שנא' (תהלים פ"ה) שובנו אלקי ישענו, עפמ"ד (יומא דף פ"ז ע"ב) גדולה תורה שדוחה ל"ת שבתורה שנא' לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו

ספרים הם או שבעה, תליא בהא דדרשינן (שבת דף פ"ח ע"א, ע"ז דף ג' ע"א) עה"פ יום השישי וגו' דתנאי התנה הקב"ה במעשי בראשית אם מקבלים ישראל את התורה וכו', דברש"י (בראשית א, לא) הוסיף הכתוב ה"א בגמר מעשה בראשית לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו ישראל חמשה חומשי תורה, ולפי"ז מ"ד דחמשה ספרי תורות הם יליף לה מהא דהוסיף ה"א בהשישי ע"מ שיקבלו ה' ס"ת, משא"כ א"נ דשבעה ס"ת הם לא יתכן לדרוש כנ"ל, אלא דרשינן לה כהא דאי' במד"ר (כ"ר פ"ט, ס"ב) א"ר יודן יום השישי וגו' זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש וכו' על כן כתיב השישי, עי"ש.

וכבר אמרנו בזה כמ"פ דהנך דרשות בקרא דיום השישי תליא בזמן החיוב בתוספות שבת, לפימ"ש הר"ן בביצה (דף ט"ז ע"ב מדפי הרי"ף) וז"ל, ולי נראה כיון שצותה תורה תוספות, צריך להוסיף מחול על הקודש איזה זמן חוץ מן הזמן שהוא נזהר בו מן הספק, שאל"כ לא היה צריך להזהיר על תוספות, וזה על דעת מי שסובר דמאי דאמרינן ספד"א לחומרא מה"ת היא עכ"ל, וביאר במנחת חינוך (מצוה שי"ג אות ט) דמבואר מדברי הר"ן דלמ"ד דספד"א מה"ת לקולא אין צריך להוסיף תו"ש קודם ביה"ש כי גם מה ששובת ממלאכה בזמן ביה"ש סגי בזה לתוספת דהרי מדין תורה מותר בעשיית מלאכה ביה"ש, ואע"ג דהוי ספק ולחומרא מ"מ אינו אלא מדרבנן, וכ"ה בפמ"ג (א"א סי' רס"א סק"ח) דלשי' הרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא סגי בתוספת ביה"ש עי"ש, והנה במדרש דדרש יום השישי לדין תו"ש משמע דבעינן להוסיף מבעוד יום, שהרי דריש ליה מקרא דיום השישי זו שעה יתירה וכו' דמשמע שיוסיף מזמן שהוא ודאי יום.

וי"ל דבכך פליגי הנך דרשות, דר' יודן במדרש ס"ל דספד"א מה"ת לחומרא וצריך שיהא התוספת מבעוד יום ודאי כמ"ש הר"ן, לכן שפיר דריש יום השישי זו שעה יתירה שמוסיפין וכו' דהרי חיוב התוספת הוא בזמן יום השישי וודאי,

אברהם הגר עי"ש, וכבר האריכו הרבה בזה בספרי הדרוש, וראה בכסף נבחר (פר' שלה) שהביא מדרשים חלוקים אי גרים חביבים כיון המתנסך ע"ג המזבח, או דגריעי כיון נסך, עי"ש.

ובס' תפארת צבי (פר' תצוה) כתב דהאי מילתא אי גרים חביבים תליא במ"ד במדרש (שהש"ר פ"ז א-ג) עה"פ במנך ערמת חטים זה תורת כהנים, מה כרם זה הלב מכאן והכרעים מכאן והוא באמצע כך תורת כהנים שני ספרים מכאן ושני ספרים מכאן והוא באמצע, אכן עוד דרשו שם ארשב"ל מה חטים הללו פסולת שלהם נמדדות עמהם כך ישראל מחוטב עציך עד שואב מימך, ועי"ש מה שביאר דהנך מדרשים פליגי בכך אם קבלת גרים הוי מעלה או חסרון, יעו"ש לדרכו.

ויתכן לומר לאידך גיסא, דלמ"ד דכשם דבחיטים פסולת נמדדת בהם כך בישראל הגרים נמנין עמהם, ס"ל דקבלת גרים גריעותא הוא וקשים לישראל ולכן מדמי להו לפסולת שבחיטים, דאם הגרים חשובים ומעליותא איכא בהו מהיכי תיתי לדמותם לפסולת שבחיטים, והיינו טעמא דמ"ד דקאי על תו"כ דסבירא ליה דאין לכנות את הגרים כפסולת דאדרבה קבלת גרים טיבותא הוא, ודו"ק.

עוד כתב שם דהנך דרשות תליא בפלוגתא דתנאי בגמ' שבת (דף קט"ז ע"א) דאי' התם ת"ר ויהי בנוסע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה וכו' רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו, כמאן אזלא הא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורות כמאן כרבי, דמ"ד דחמשה ס"ת הם דרש דכמנך ערמת חטים קאי על תורת כהנים דשני ספרים מכאן ושני ספרים מכאן והיא באמצע, אבל מ"ד דשבעה ס"ת הם לדידיה ל"ה תו"כ באמצע, לכך דרש להא דמה חיטים הפסולת שלהם נמדדות עמהם וכו' עי"ש.

ובברית מטה משה (על הגש"פ בנדמ"ח דף רע"ט) כתב דפלוגתא דתנאי הנ"ל אם התורה חמשה

ובהאמור יש ליתן טוב טעם על שנהגו לאכול קרעפליך בחג השבועות, שכן הקרעפיל הוא בצק שבתוכו הוטל גבינה, ודרך עשיית הגבינה הוא ע"י שנוטלים חלב משובח ומחמיצים אותו עד שמתקלקל טעמו ואח"כ הולך ונעשה הימנו גבינה משובחת הראויה לעלות על שולחן מלכים, ורמז יש בדבר, שאף כשהאדם נחמץ משאור שבעיסה המחמיצנו לחטוא, אך אחר הקלקול יכול להשבית, על ידי תשובה עילאה שתביאנו למדריגה גבוהה, אשר גדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים, לכן נקבע לאכול זאת בשבועות, לרמז שבטענה זו נסתם טענת מלה"ש נגד מתן תורה לישראל מקבלת התורה, כי אף אם ח"ו יפלו ויכשלו בעוונם, מ"מ ע"י תשובה יתעלו למדריגה עליונה יותר ממה שהיו, ודו"ק.

ונמשך הקרעפיל טיש עד לאחר השעה 2.55, בסיומו איחל מרן שליט"א א גוט יו"ט לקהל. על אם הדרך בחזרה למעון הקודש, ניגשו כמה וכמה מהרכבים שליט"א לפלפל בענין הפלפול. בין הדברים אמר מרן שליט"א: יש ליתן טעם לשבח למנהג ישראל תורה שנהגו לשטוח עשבים ואילנות בחג השבועות.

דהנה בהאי יומא, הוא יומא דהילולא של דוד מלכא משיחא ע"ה, ומבואר בחז"ל (שבת ל, ב) שאמר לו הקב"ה לדוד שבשבת ימות, כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס, כולי יומא ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגירסא, אמר מאי אעביד ליה, הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה, אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני, נפק למיחזי, הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה.

ובהסבר הדבר אפ"ל, דהנה נודע מספה"ק כי אין הצדיקים מסתלקים מן העולם טרם יתנו הסכמתם לכך. ובטעם הדבר שמיאן דוד ולא הסכים להסתלק מן העולם ולהתבקש לישיבה של מעלה, מאחר והיה רצונו להחיש ביאת משיחנו, אשר הוא יהיה מלך המשיח לעתיד לבוא. אמנם כיון שלא הגיע העת, על כן טיכס מלאך המות עצה זו לבחוש באילנות, עד שעל ידי כן פסק דוד ממשנתו ונח נפשיה (וראה עוד בד"ת ליל שב"ק מה שהאריך בזה מרן שליט"א).

ולזכר זה אנו שוטחים עשבים ואילנות ודשאים, לעורר פעולותיו של דוד מלכא משיחא, ולהורות

אמנם ר"ל ס"ל דספד"א מה"ת לקולא וסגי בתו"ש בזמן ביה"ש, לכן לא ניה"ל לאוקמי קרא דיום השישי לדרשא דתו"ש, על כן דרש לה להך דתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית וכו' ודו"ק.

ועל כן כאשר ביקשו מלאכי השרת לפגוע במשרע"ה כדי למנוע ממנו ליקח התורה באמרם כי בני ישראל עלולים לחטוא וכו', ומענו דא"א להקב"ה לעוררם ולהביאם לתשובה שלימה, דכאופן זה אין הל"ת נדחה דלא הוי בעידנא כנ"ל מהחיד"א, דסבירא להו דגם בעשה דרכים בעינן דלהוי בעידנא, דהא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא הוא מה"ת דבעינן דומי' דכלאים בציצית.

על כן כדי לסתור סברתם צר הקב"ה קלסתר פניו של מרע"ה דומה לאברהם, לרמז דמה שקיבל הערב רב כי למד כן ממה שנענש א"א על שהפריש בנ"א מלהיכנס תחת כנפי השכינה, ומינה דגרים חביבין הן, וזהו שאמר הקב"ה למלאכי השרת לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בביתו, הכוונה שירדתם ממדרגתכם ומעלתכם להיותכם נראים כערביים, ואפ"ה קירב אתכם ואכלתם בביתו, ואמר רחצו רגליכם להפרישם מע"ז כפרש"י שם, הרי דראוי לקרב גרים, והיינו דהא דכתיב בטנך ערמת חיטים לא קאי על הדמיון לכלל ישראל והגרים שהפסולת נמדד עמהן, אלא קאי על תו"כ דחמשה ס"ת הן ותו"כ באמצען, ואתיין מהא דכתיב ה"א יתירה דהשישי לומר דהתנה ע"מ שיקבלו בנ"י חמשה ס"ת, דאין לומר דהשישי קאי על חיוב תום' שבת, דהרי סגי להוסיף בזמן בין השמשות, דספיד"א מה"ת לקולא. מעתה לא ילפינן דין חזקה מהלמ"ס אלא מקרא דויצא הכהן וכנ"ל, ולא שמעינן אלא דחזקה מועיל על עכשיו וממילא דעל להבא אין מועיל חזקה, וא"כ היינו טעמא דבעינן בעידנא דחיישינן שמא ימות, וממילא דבעשה דרכים לא בעינן שיהא בעידנא, ושפיר בדין שיקדים הקב"ה להחזירנו בתשובה שלימה אף דאין זה בעידנא, ובכך נסתתמו טענות מלאכי השרת, ודו"ק.

שאנו מבקשים להחיש ולקרב עת ישועתן של ישראל בהתגלות מלכות בית דוד.

בשולחן הטהור שנערך בביתנו נאוה קודש, השתתפו בני המשפחה שליט"א, וכן קרא מרן לכמה צאנזער אייניקלעך שהגיעו לשבות בצל הקודש, וכמה אורחים נכבדים.

בעת הסעודה הביאו מצה כנהוג. אחר אכילת המאכלים זימר מרן שליט"א 'אתה נגלית'. ולא זימרו הפיוטים הנהוגים לזמר בחג השבועות.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרב בנש"ק אליעזר גולדמן שליט"א מירושלים.

ה'תורה' היה ע"ד המדרש (שמו"ר כט, ד) עה"פ (שמות כ, ב) אנכי ה' אלוקיך, ר' אחא בר' חנינא פתח בו (תהלים נ, ז) שמעה עמי ואדברה וגו', וצ"ב השייכות. ובגמ' (שבת דף פ"ח ע"ב) א"ר יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו, ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, הוריד מל שעתידי להחיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר גשם נדבות תניף אלוקים נחלתך ונלאה אתה כוננתה וכו' (וראה שיהש"ר ג, ו; שמו"ר כט, ד). ולכאור' ראוי לבאר מה היה צריך לכל זה, והלא מי שבידו להחיות מתים גם בידו לחזק כוחם שיוכלו לעמוד בפני קול ה' בכה, לבל תפרח מהם נשמתם.

גם לבאר אמז"ל במס' שבת (דף ק"ה ע"א) דדרשו אנכי נוטריקון אמירה נעימה כתיבה יהיבה, איכא דאמרי למפרע יהיבה כתיבה נאמנים אמריה, ודקדק כ"ק אממו"ר זצללה"ה מפני תחילה אמר אמירה נעימה ואח"כ אמר נאמנים אמריה, דהול"ל נעימים אמריה.

ואפשר לומר בזה, בהקדם מש"כ האור החיים הק' עה"פ (ויקרא טו, א) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', שדרך מיתתן היתה על ידי בקרבתם לפני ה', פירוש שנתקרבו לפני אור העליון בחיבת הקודש ובוזה מתו, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים וכו', ואומרו וימותו בתוספות וא"ו רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידיות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם, והבן, יעו"ש מש"כ בזה דברים עמוקים.

ובספה"ק בעבודת ישראל (פר' בחקותי) עה"פ (ויקרא כו, יב) והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים. פרש"י אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני ת"ל והייתי לכם לאלקים. וכתב לפרש, ותוד"ק, דהנה עיקר העבודה להשי"ת ע"י האהבה הגדולה ברשפי אש שלהבת י"ה ולדבקה בו בכל מיני אהבות שאנו מרגישיין בתענוגי עוה"ז, יותר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו ושונה בה תמיד כאלו חולה חולת האהבה, כמ"ש הרמב"ם בזה הלשון (סוף הל' תשובה), ולפי קשומ הנפש במעשים טובים תגדל האהבה עד שמגודל התענוג יוכל האדם לבא לידי כלות הנפש ותשוקתה להפרד מן הגוף כדי להתדבק במקור החיים בחי החיים. וע"ז אמרו רז"ל (אבות פ"ד) ועל כרחך אתה חי, פירוש שתצטרף בעבודתך בחינת יראה וחרדה ובושה מלפני רם ונשא עקרא ושרשא דכל עלמין. וע"י בחינת היראה נתהוו בחינת הצמצום והגבול וישוב דבר על מכונו.

וז"ש והתהלכתי בתוכם, כלומר יהיה הטיוול עמכם בג"ע והוא תענוג הנשמות ודביקות הנפלא, ובוזה לא תהיו מזדעזעים ממני כי אדרכה מגודל רשפי אש תכלה הנפש לכוראה ית', יכול לא תיראו ממני, כלומר כיון שלא תיראו ממני תגיעו להתפשטות הגשמית ותהיו אפס ואין כענין שנאמר בנדב ואביהוא בקרבתם לפני ה' וימותו, שגם הם קרבו את עצמם יותר מדאי ונשארה נשמתם במקורם כנודע. ת"ל והייתי לכם לאלהים, שתהיה עבודת היראה מצורף לבחינת האהבה לצמצם אותה ולהגבילה.

ועפי"ז ביאר שם מאמר המשנה (אבות ג, ב) שאמר רבי חנינא סגן הכהנים הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו, כלומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שתתפלל לה' שיתן לכם שלימות של מלכות שמים, דהיינו האהבה וגם היראה בעת שתמליכו אותו בתורה ותפלה ומעשים טובים. שאלמלא מוראה, פירוש שלולא היראה ותעבדו רק בבחינת האהבה אז איש את רעהו חיים בלעו, איש, רומז להקב"ה, ורעהו, זה האדם שעובדו בדביקות ותענוג ונקרא רעים

באופן נעלה ביותר, וחתנו הרה"ק מראזלא זי"ע בעל הדעת קדושים, הבין שכפי הנראה חותנו מתכוון למסור נפשו היום בעת אמירת התחנון, על כן מיהר לסיים תפילת שמו"ע ולקח מסכתא בידו ולמדה במהירות וגמרה, כשסיים חותנו את תפילת שמו"ע, ניגש הרה"ק מראזלא לחזרת הש"ץ, ובגומרו השמו"ע אמר מיד קדיש לאחריה, והחווה לו חותנו בפליאה מפני מה דילג על אמירת תחנון, והשיב שעושה היום סיום מסכת, חיך הרה"ק מזידימשוב, לאחר התפילה אמר לחתנו תדע שהארכת בזה את ימי, שהיום בתפילה אכן התכוונתי למסור נפשי באמירת תחנון, ואתה שדלגת על תחנון השארת אותי בעוה"ז.

והרה"ק מקאמארנא בנתיב מצותיך (נתיב אמונה, שביל השלישי) הביא בתו"ד על הרה"ק מהורי"מ מזלאמשוב, כי לערך ב' שנים לפני פטירתו היו צריכים לשמור אותו שלא תצא נפשו מרוב דביקות בבוראו, כי היה דרכו לילך אנה ואנה עד שפניו היו בוערות כמראה הלפידים, והיה דרכו לאכול סעודה שלישית בחדרו המיוחד עם איזה מבניו ואח"כ הלך לביהמ"ד וכו', ואירע פעם שלא היה שום אדם שם, והיה ריץ בחדרו אנה ואנה ואמר בהאי רצון אסתלק משה, עד שראתה בתו הצדיקת ורצתה ואמרה לאחיה אשר ריץ לחדרו, ותפסו לבלבל אותו ולהורידו, ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל וגו' ובהאי קטירא אתקטר ויצאה נשמתו, ועי"ש באריכות היאך שבנו ראה מהר"י מימפלא ראה הדברים בשמים ממעל.

כיוצ"ב כתב בספה"ק מגן אברהם להרה"ק מטריסק זי"ע (ר"פ אחרי), וזל"ק, החטא שלהם היה על דרך מ"ד בגמ' (חגיגה דף י"ד ע"ב) ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי הציץ ומת ובן זומא נפגע ואחר טעה, חוץ מרבי עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום, והיינו שהם הדביקו מחשבתם בעולמות העליונים בדביקות נפלא מאד עד שהגיעו למקומות רמות ונשגבות שלא כל מוחא סביל דא, ולא היו יכולים לקבל גודל האור והבהירות העליון עד שבאו לכלות הנפש וביטול המציאות להתכלל בנועם אור העליון, ודבר זה לא ניהא קמי קוב"ה, כי תכלית כוונתו ית'

ואחים להקב"ה כנודע. יהיו חיים בלעון, כי מחמת התענוג והדביקות תתפרד הנפש מהגוף לגמרי. ולכן תתפלל גם בעד היראה, וזהו שלומה של מלכות שמים כי בעל כרחך אתה חי על פני האדמה עד אשר קצב לך ימי חלדך, עי"ש דבה"ק באריכות.

וכן האריך בענין זה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בספרו הק' אגרא דכלה (פר' לך, ד"ה או יאמר ואגדלה שמך) ותו"ד כי האדם בעבודתו להשי"ת צריך לב' הפכים בחי' צמצום ובחי' התפשטות, כי הנה המשכיל כשיעמיק בגדולת אין סוף ב"ה וכו' יתלהב לבו מאוד לעבודה עד שתגעל הנפש את הבשר לגודל הקרבות והאהבה לאורו ית' כתשוקת החלק אל הכל ובקל יוכל להתבטל באורו ית', והיא כלות הנפש כענין נדב ואביהוא בקרבתם לפני ד' וימותו. והשי"ת לא כן דעתו כי בע"כ אתה חי כל ימי צבאיך אשר ניתנו לך להיות לו לעבד נאמן, לכן מוכרח האדם להיות בבחינת רצוא ושוב דהיינו לשלב בעבודתו בחי' אהבה הוא הקרבות והתפשטות לאורו ית' והיראה בחי' הצמצום.

והביא מ"ש הרה"ח הקדוש המפו' מוהר"ר מ"מ מרימאנוב בענין הבטחתו ית' לאברהם אבינו ושמתי את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים (בראשית כב, יז), דקשה כיון שהבטיחו שיהיו ככוכבי השמים שהוא מעלה יותר נכבדת למה אמר שוב מעלה קטנה כחול אשר וגו'. אלא דהנה לפלא בעיני כל אוה"ע איך יהיה באפשרי שיהיו בבנ"י ב' ענינים מהופכים בנושא אחד דהיינו יראה ואהבה, הרי אהבה הוא קרבות, ויראה הוא רחוקת שהרי הירא הוא ירא לגשת להיראו ומאויים, אלא שעל דבר זה היתה הברכה לבנ"י עם קרובו, דהגם שיהיו ככוכבי השמים בבחינת אהבה דהכוכבים הם בחי' אהבה ותשוקה, עכ"ז יהיו כחול וכו' היינו שיהא להם בחי' היראה, חול הוא בחינת היראה כמ"ש (ירמיה ה, כב) האותי לא תיראו וכו' אשר שמתי חול גבול לים, והוא הבטחה גדולה שלא יתבטלו ממציאיות מחמת גודל התשוקה, רק יהיה להם בחינת צמצום והתפשטות, עכ"ק. ועי"ש מש"כ עוד בזה דברים נפלאים.

שמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, כי רביה"ק מזידימשוב זי"ע התלהב פעם מאוד בתפילת שחרית

שמעו קול ה' בכה, כדי שלא יטעו לקבל על עצמם עול מלכותו רק בבחי' אהבה ודביקות עילאה, כי אז עלולה נשמתם לפרוח מקרבם לרוב הדביקות כנ"ל, לכן בהכרח לשלב בעבודת השם גם בחי' היראה וחיל ורעדה יאחזון מאימתו ויראתו ית"ש, שעל ידי כן יהיו כולם חיים וקיימים לפניו בעבודתו ית"ש.

וי"ל דע"ז רומזים ב' אופני הדרשות בתיבת אנכ"י, להורות כי בהכרח לשלב בחי' אהבה ויראה יחדיו, ולכן תחילה אמר אמירה נעימה המורה על מתיקות העבודה וכו' דהוא בבחי' אהבה, ושוב אמר דמצד שני בהכרח גם לעובדו בבחי' נאמנים אמריה דהוא מבחי' הדין והמשפט, והבן.

זה שרמזו חז"ל והסמיכו לכאן הפסוק שמעו עמי ואדבר"ה אלוקי"ם אלוקי"ך אנכי, דיבור הוא לשון דין דברים הקשים כגידין, וגם שם אלוקים מורה על בחי' יראה כנודע, דלכן היה בחי' חרדה ויראה במתן תורה, כי בהכרח הוא לאיש הישראלי לצמצם עצמו ולהחזיק גם בבחי' יראה ופחד, וזה הרמז באנכ"י בב' אנפי וכאמור, כי רק עי"ז יוכלו למלאות יעודם בהאי עלמא בעבודתו ית"ש כראוי, ולא תצא נפשם בדברים מרם הזמן מרוב אהבה ותשוקה לכוראם ית"ש.

שב"ק פר' נשא' שבת נאך שבועות' ז' סיון

בשעה 7.50 יצא מרן שליט"א לתפילת מנחה בהיכל הגדול. וכיבד מרן שליט"א את בנו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לעבור לפני התיבה.

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב. והתחילו בואי כלה שבת מלכתא - ממזמור לדוד. ולא אמרו 'אנא בכח'. בלכה דודי דלגו הקטעים: 'מקדש', 'התנערי' ו'היו למשיסה'. ולא אמרו כגוונא כנהוג.

תפילת קבלת שבת נסתיימה בשעה 9.15, לאחר התפילה הכריזו על שצריך לקרות שוב קרי"ש, זמן עריכת השוה"ט בשעה 11:15. זמן תפילת שחרית למחרת בשעה 9.00. וזמן תפילת מנחה בשבת אחה"צ בזמן הדלקת הנרות.

בשעה 11:30 נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן הטהור דליל שב"ק בהיכל הגדול. ופתח מרן שליט"א בזמור 'אשת חיל' בניגון של הזמור שלום עליכם. אח"כ הריח מרן הבשמים. ותיכף מזג הכוס לקידוש. בהגבהת הכוס לקידוש התכבד - הרב חנוך גולדמן

בבריאת העולם והאדם היה בכדי שיהיה קוב"ה ואורייתא וישראל כלהו חד (זוה"ק בפרשתן דף ע"ג ע"א ובכמ"ק), והאדם הזה הרוצה להרום לעלות אל ה' בכלות הנפש וביטול המציאות מחמת שהוא דבוק תמיד בשמו ית' ובתוה"ק על כן אין לו עוד התחברות עם ישראל, ורצונו ית' שיהיה קוב"ה ואורייתא וישראל כלהו חד.

על כן זה הוא תכלית עבודת אנשי האמת שאין רוצים לעלות בגדולות ונפלאות אך זה דרכם בקודש לחבר עצמם עם כלליות ישראל יחד להדריכם בדרכי ה', וזה פירוש בן עזאי הציץ ומת, היינו שעלה בדביקות נפלא למקום גבוה ונורא עד שבא לכלות הנפש ונסתלק לגמרי מעוה"ז, ובן זומא הציץ ונפגע, ואחר טעה רח"ל. אך רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום וכו', פי' נכנס בשלום היינו כניסתו ועלייתו היה בשלום שהיה לו עליה גדולה בשורש נשמתו, ועל כן היה בכוחו לצאת בשלום בכדי שיחבר עצמו עם ישראל להורותם הדרך ילכו בה להתדבק בשמו ית' ובתוה"ק.

וזה היה החטא של בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו, שהיו בבחינת הציץ ומת שהיה להם קריבות ודביקות נפלא מאד שהקריבו עצמם למעלה ממדריגתם עד שבאו לכלות הנפש וזה נקרא בחינת לפני ה', ועל כן וימותו שיצא נפשם להתדבק באור העליון, וזה לא היה ניחא לפניו ית' שלא היה יכול להיות להם עוד התחברות עם ישראל בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל כו', וזה פירוש הפסוק בהקריבם אש זרה, היינו שהקריבו עצמם להשי"ת באשיות והתלהבות נפלא כזאת עד שבאו לכלות הנפש שעיד"ז היו זרים ומופרשים לגמרי מישראל שאין זאת רצונו יתברך, עכל"ק.

וי"ל דזה שרצה הקב"ה להורות לבני ישראל במעמד הנשגב והנורא דמתן תורה, וז"ש (שמות יט, טז-יט) ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה וגו', ויחרד כל ההר מאד, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו', והיינו שהיה הקב"ה מרעיד לבבותיהם ללמדם לקבל על עצמם עבודתו הקדו' בבחי' יראה ופחד, לכן פרחו נשמתם כאשר

שליט"א מירושלים (בן הגה"צ אב"ד זוועהיל ב"ב שליט"א). לאחר קידוש הסיר מרן הגארטל ולא אמר למבצע על רפתא וכו'.

בין המאכלים זימרו חבר המשוררים כמה ניגוני שבת, וניגוני קבלת התורה, כן זמרו הפיוט 'אזי בשלישי' בנעימה המופלאה של ר' בצלאל חזן ז"ל אשר ניגנה לפני מרנא הדברי חיים זי"ע בחג השבועות. בין מאכל ב' סוגי הדגים אמר מרן שליט"א הפלפול. בעת העמדת היין לכבוד שב"ק, הכריזו את בעלי השמחות מאנ"ש שיחי' (כמידי שבת בשבתו).

בזמר י"ה ריבון התכבד - הרה"ג רבי זאב וקסברגר שליט"א, דומו"צ קרית צאנז טבריה.

בברכת המזון על הכוס כיבד מרן שליט"א את גיסו חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א.

בזמר רננו צדיקים התכבד - הרה"ג רבי שלמה שטרן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בחיפה.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר אחר ברכת המזון נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר משה יהושע כהן מקרית הבעש"ט פ"ת (ב"ר אברהם מיוניאן סיטי, וח"ר חיים שמעון הרבסט), להר"ר שלמה בדיחי מקרית גת (ב"ר בועז מפעיה"ק), להר"ר שלמה זלמן גולדשטיין מירושלים (בה"ר חיים מפעיה"ק, וחה"ר יעקב יוסף וירצברגר מבראדיטשוב ירושלים), להר"ר יחיאל לוק מפעיה"ק (ב"ר שלמה מפעיה"ק, וח"ר יוסף דוב חיים שטיגליץ מפעיה"ק), ולהר"ר אפרים רייכמן מאלעד (ב"ר צבי נתנאל מפעיה"ק, וח"ר אברהם משה קלוגר מאלעד).

וחילקו פירות לכל הקהל. השוה"ט הסתיים לאחר השעה 2.00.

הפלפול היה ע"ד המדרש (הובא בדברי יהונתן בפרשתן) עה"פ איש איש כי תשמה אשתו וגו', זה שאמר דוד (תהלים קיט, ו) אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך, והוא פלאי (שם נכתב 'אל משפטי צדקך' והוא ט"ס), גם לבאר לשון הפסוק מ"ש 'כל' מצותיך.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם לבאר מה שאחז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה וכו', והיינו דר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם עול נאום דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה, ולכאוי' יש לתמוה וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך (שנת דף ד' ע"א), והיאך גלגלו משמים חטא על ידו כדי לזכות את ישראל שיכירו וידעו כוחה של תשובה.

אכן י"ל עפי"מ דאי' בגמ' שבת (דף קמ"ז ע"א) לענין ספרי מינין שכתוב בהם שם שמים, דקאמר

התם בגמ' ר' טרפון אם יבואו לידי אני שורף אותן ואת האזכרות שבהן, וקאמר עלה א"ר ישמעאל ק"ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה, ועליהם אמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובמתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לו, מבואר מזה דעונות בני ישראל גורמים להעדר השלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וכאמור (ישעיה מה, כב) אין שלום אמר ה' לרשעים.

והנה מצינו בסוטה שהכהן מוחק את השם במים כדי להטיל שלום בין איש לאשתו, הרי הגדול מעלת השלום עד שאומרים בה חטא שיזכה חבריך, ועל כן רשאי הכהן לעבור על איסור מחיקת השם כדי לעשות שלום בין איש לאשתו, ועל כן א"ש מה שנתגלגל חטא לדוד כדי להורות תשובה דכיון שעל ידי אותו מעשה הקים עולה של תשובה ובכך הורה דרך תשובה לבת השובבה למנוע מפושעי ישראל לבל יסוגו אחור לחשוב דאין להם תקנה ח"ו, אלא ידעו כי לכל עון וחטאת מועיל תשובה, ולא יתרפו ידיהם של בעלי תשובה, נמצא דבכך הטיל שלום בין ישראל למקום כביכול, לכן כל כה"ג אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך, ועד"ז יל"פ מאה"כ ישא ה' פניו אליך דקאי על התשובה כמ"ש במד' תנחומא (פר' האזינו), ועיד"ז וישם לך שלום שיהא שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וממילא לא גרע ענין זה ממחיקת השם שהוא הבאת שלום רק בין איש לאשתו, וכ"ש שהותר הדבר לעשות כדי להביא שלום בין כל ישראל לאביהם שבשמים, ועל כן ודאי שפיר כדן בא לידי דוד אותו מעשה כדי להורות תשובה.

וי"ל דדב"ז דאמרה תורה לעבור על ל"ת דמחיקת השם כדי לעשות שלום בין איש לאשתו הוא בכלל עשה דוחה ל"ת, דבעבור עשה דשלום רשאי לעבור על איסור מחיקת השם, וממילא דכ"ש וק"ו דהיה ראוי להביא את דוד המלך

לחטוא כדי להחזיר רבים מישראל בתשובה.

ב' ד"ה עוד יש לתמוה).

ויש לחזק הדברים, דהנה כתבו התוס' בגיטין (דף מ"א ע"א ד"ה לישא) גבי מי שחציו עבדו חציו בן חורין, דלישא שפחה אינו יכול, דקשה ליתי עשה דפו"ר ולידחי ל"ת דלא יהיה קדש, ותי' כיון דבדידה ליכא עשה דפו"ר לא אמרינן עשה דוחה ל"ת עי"ש, והקשו המפוי' דהא מצינו במצורע ביום השמיני מגלח כל שערו ועובר המגלח על איסור הקפה כדי לקיים מצות גילוח במצורע, והרי העשה של גילוח מצורע מוטל רק על המצורע, ואילו המקיף אינו מקיים המ"ע, אלא עובר על הל"ת דהקפה בלא קיום העשה, הרי דכה"ג נמי אמרינן עדל"ת אף דזה העובר על הל"ת אינו מקיים מצ"ע (עי' בקובץ הערות סי' ח' אות ח' שעורר בזה).

ויש לכאר בזה, עפי"מ שהקשה בס' תורת גיטין על דברי התוס' הנ"ל, שהרי להלן בע"ב שם (ד"ה כופין) כתבו התוס' דהא דכופין את רבו לעשותו בן חורין, והאדון עובר באיסור לעולם בהם תעבודו כדי שיקיים העבד מצות פו"ר, והקשו דהא אין אומרים לאדם חטא בכדי שיזכה חבירך, ותי' דדווקא היכא דפשע לא אמרינן שאין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבירך, אבל בלא פשע אומרינן, והביאו ראי' לדבריהם מדברי הגמ' בפסחים (דף נ"ט ע"א) דמחוסר כיפורים בערב פסח מביא כפרתו אחרי תמיד של בין הערביים, דאתי עשה דפסח שיש בו כרת ודחי עשה דהשלמה, אלמא קא עברי כהנים בעשה דהשלמה כדי שיזכה זה בפסח, הרי דגם בכה"ג שלא פשע רשאי לעבור על איסור כדי שחברו יקיים מ"ע, עי"ש, וא"כ ה"נ נימא דתעבור האשה על איסור לא יהיה קדש כדי שיקיים העבד עשה דפו"ר, ותי' בתורת גיטין שם דדווקא כשעובר על איסור קל כדי לקיים עשה חמור, וכההוא דמייתי התוס' שעובר האדון על איסור לעולם בהם תעבודו שהוא עשה קל בשביל מצות פו"ר, וכן הא דהכהנים עוברים על עשה דהשלמה שהוא קל בשביל מצות פסח שהוא בכרת, בזה אמרינן חטא שיזכה חברך, אבל אין רשאי לעבור על ל"ת חמור בשביל קיום עשה של חבירו, עי"ש, וכן כתב גם בלימודי ה' (לימוד

ולפי"ז י"ל דלענין קיום עשה דמצורע שהוא עשה חמור דגדול השלום כדאי' בחולין (דף קמ"א ע"א), א"כ הו"ל עשה חשיב טובא לעומת ל"ת דגילוח, וממילא הו"ל איסור גילוח איסור קל, ועל כן אומרינן בזה חטא באיסור ל"ת דהקפה כדי שיקיים חבירו עשה חשוב זה, ולפיכך רשאי להקיפו למצורע מדין עשה דוחה ל"ת.

ומעתה א"ש הדבר האמור שהותר לדוד לעבור על איסור כדי שעי"ז יתודע לעין כל שמועיל תשובה לכל עון ולכל חטאת, ובזה יתחזק עולה של תשובה, דבכה"ג דכיון דחיוק ענין התשובה הוא כענין הטלת שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ממילא הו"ל עשה חשוב ואלים דאמרינן עי"ז חטא שיזכה חבירך, ועל כן שפיר י"ל דלא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, על דרך דאמרינן בכל התורה דעשה דוחה ל"ת.

ואולם אכתי יש לעורר בזה דמהיכי תיתי דנימא דהיה שייך אצל דוד ענין עשה דוחה ל"ת, הלא כללא הוא דאין עשה דוחה ל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר ללאו קא מקיים לעשה, וכאן הרי החטא שאירע לדוד היה קודם ורק לאחר זמן כשנתגלה לעין כל דאהני תשובתו נתוודע גודל כח התשובה, דכל כה"ג לא שייך עשה דוחה ל"ת. ורק א"נ דעשה דרבים דוחה ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא כמ"ש המג"א (סי' תמ"ו סק"ב) בשם השבולי הלקט, לפי"ז אתי שפיר, דהרי על ידו יראו רבים וישמחו לדעת לבלתי ידח ממנו נדח ובכל מצב מהני תשובה, ובכך יתרבו בעלי התשובה.

*

בגמ' (ברכות דף ל"א ע"ב) ונקתה ונזרעה זרע שאם היתה עקרה נפקדת דברי רבי ישמעאל, אמר לו רבי עקיבא אם כן יסתרו כל העקרות ויפקדו וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה, אם כן מה ת"ל ונקתה ונזרעה זרע, שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים. וראוי לכאר במאי קמיפלגי. ואפ"ל בהקדם מש"כ בפרדס דוד (בפרשתן)

לתריץ מה שהקשו התוס' בסוטה (דף כ"ו ע"א ד"ה א"ל) מה השיב לו א"כ ילכו כל העקרות ויסתרו וכו', הרי גם לדידיה תיקשי ליה לנפשיה דא"כ ילכו כל היולדות בצער ויסתרו עי"ש. וביאר בטו"ט דעכצ"ל דח"ו לא נחשדו בנות ישראל לעבור במזיד על איסור יחוד דאו' (עי' סנהדרין דף כ"א ע"ב), אלא דיטעו לומר שלצורך קיום מצות פו"ר שפיר מותר להן לעבור על איסור יחוד, כדי שיוכלו להוליד ולקיים מצות פו"ר והו"ל כעין הא דגדולה עבירה לשמה, ולכך אמר דאת"ל דעקרה נפקדת יסתרו כל העקרות כי יחשבו זה להיתר גמור, אולם כ"ז דווקא אי נימא דעקרה נפקדת שאז יתכן שתטעה לחשוב דמותרת להסתור כדי שתפקד, אבל להיולדת בצער לא חיישינן שתלך ותסתור ותעבור על איסור יחוד משום צערא דגופא וכדו', דלא נחשדו בנות ישראל על כך, אתו"ד וכע"ז כתב בישמח משה בפרשתן, עי"ש ודפ"ח.

ומרגלא בפ"י לבאר, דיטעו בנות ישראל לדון בה דמותר להם להסתור כעין עשה דוחה ל"ת דיבוא עשה דפו"ר וידחה לאיסור יחוד, וששתי כמוצא שלל רב ששו"ר בס' תפארת ראובן (להרה"ק ראובן כ"ץ אבד"ק זבנא, שהי' תלמיד מובהק לרבה"ק בעל נוע"א, פר' לך) דנקט עד"ז דהא דחייש שיסתרו כל העקרות היינו שיעברו על איסור יחוד ע"ד עדל"ת, ודן בהך דבעי בעידנא, עי"ש לדרכו. ויש להמתיק עוד, דבאמת מלבד איסור יחוד יש כאן גם איסור מחיקת ה', שהרי עי"ז שתסתור תגרום שישקו לה מי סוטה, ויזדקקו למחוק שם שמים על המים, וא"כ מהיכי תיתי דנחוש שתלך ותסתור ותגרום לאיסור מחיקת ה', ואמנם להנ"ל י"ל ג"כ דהאשה תדון היתר בנפשה שהדבר הותר לה מדין עדל"ת. ואולם לכאורה הרי אין עשה דוחה ל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דעבר ללאו מקיים לעשה, וכאן הרי העבירה עוברת מיד כשתסתור, והעשה לא תקיים עד שתוליד בן, וכמו"כ לגבי איסור מחיקת ה', דאיסור מחיקת ה' נעשה מיד, וקיום העשה להפקד בזרע הוא רק אחר כל המעשים כשתתטהר לבעלה ותלד שאז יתקיים מצות פו"ר, והיאך שייך שתטעה

בכך דמותר לה להסתור מכת דין עדל"ת.

וכבר הארכנו היום בחג השבועות (בקידושא רבה) כמה שדנו האחרונים אם הא דבעינן בעידנא הוא מה"ת, ומיסוד דין עדל"ת דרק בכה"ג דהו"ל בעידנא נדחה הל"ת, כפשטות לשון הגמ' בשבת שם היכא אמרינן דאתי עשה ודחי ל"ת כגון מילה בצרעת א"נ ציצית וכלאים דבעידנא דמתעקר לאו קא מוקים עשה וכו' משמע דהוא מה"ת, או שהוא רק מחשש דרבנן וכמ"כ בר"ח הגדפס עה"ג שם כתב דמש"ה בעינן שיקיים העשה בעידנא דמיעקר ללאו שאם יקדים לעבור על הל"ת שמא לא יבוא כלל לידי קיום העשה עי"ש, וכתבו האחרונים דאין לומר דחיישינן שבמזיד יעשה כן אלא דשמא ייאנס ולא יקיים העשה, וכן משמע בריטב"א (ר"ה דף ל"ב ע"ב) דכתב דמש"ה בעינן שיהא קיום העשה בעידנא דעובר על הלאו דהיכא דכי עקר ללאו ולא מקיים העשה אלא לבתר זמן, אפשר דמתפס ולא מקיים העשה עי"ש, ומשמע דס"ל להר"ח והריטב"א דהו"ל רק כחשש וגזירה מדרבנן,

ואולם ברוב הראשונים משמע דהא דבעינן בעידנא הוא מדאורייתא דכתבו דבעינן שיהא בעידנא דומיא דכלאים בציצית דהוי בעידנא, אמנם לכאו' יל"ע דמנ"ל לילף דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא כמו בכלאים בציצית, הרי לא אמרינן בכל מילתא דאין עדל"ת אא"כ דומה לכלאים בציצית ממש, דא"כ הו"ל דרק בדבר מצוה דלבישה שנוגע לגוף האדם וכדו', ובלא"ה כבר הקשו האחרונים דמנ"ל ללמוד מציצית דילמא שאני מצות סוכה דשקולה כנגד כל התורה, וא"כ מנ"ל דלענין בעידנא בעינן דומיא דכלאים בציצית.

ועכ"פ אי נימא דמה"ת אין עדל"ת אלא בכה"ג דהוי בעידנא אין מקום לחוש שילכו העקרות ויסתרו, דמהיכי תיתי שיעברו על איסור יחוד ועל איסור גרם מחיקת ה' בעבור מצות פו"ר, ואי משום עשה דוחה ל"ת הא אין עדל"ת אא"כ בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, ורק אי נימא דדין בעידנא הוא רק מדרבנן מחשש שמא ייאנס,

היתר, ושפיר ילפינן מינה דאזלינן בתר חזקה, אבל אי ספד"א מה"ת לקולא, איצטריך להלמ"ס לגופיה דהו"א דבספק תלינן להיתר דכיון דאינו דומיא דסוטה הדריןן לכללא דספד"א מה"ת לקולא, וממילא ליכא להוכיח מינה דמה"ת מעמידין דבר על חזקתו, ובהכרח דילפינן לה מויצא הכהן.

נודע מה דהקשו הראשונים (עיין ר"ן ספ"ק דקידושין ט"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא א"כ אמאי חייבה התורה אשם תלוי על הספק, ותי' המהרי"ט (יו"ד סי' א') דהרמב"ם לשיטתו דפסק כמ"ד חתיכה אחת משתי חתיכות (כריתות דף י"ז ע"ב) דהו"ל איקבע איסורא (כמ"ש בהל' שגגות פ"ח ה"ב ע"ש), לכך הגם דכל הספיקות מה"ת לקולא מ"מ היכי דאיקבע איסורא מחמרינן, ובכריתות (שם) מבואר דהך אם בעינן חתיכה אחת או שני חתיכות תליא בכך אי יאלמ"ס ומצות כתיב דמשמע חתיכה אחת, או דיש אם למקרא ומצוות קרינן דמשמע תרי.

ובסנהדרין (דף ד' ע"א) אמרינן דר' עקיבא ס"ל יש אם למקרא (בהא דאמר מנין לרביעית דם הבא משני מתים שמתמא באהל שנאמר על כל נפשות מת לא יבוא שתי נפשות ושיעור א') ובע"ב שם דר' ישמעאל ס"ל יש אם למסורת (דדרש למטפת למטפת למטפת הרי כאן ארבע).

מעתה יבואר שפיר פלוגתת התנאים בכרכות הג"ל, דרבי ישמעאל לשיטתו דס"ל דיש אם למסורת וחיוב אשם תלוי בחתיכה אחת, ומינה דספד"א לחומרא, ושפיר גמרינן דין חזקה מהלמ"ס כנ"ל, וא"כ מועיל חזקה גם על להבא, ושוב א"א לומר דהטעם דבעינן שיהא בעידנא הוא מדרבנן שמא ימות, וע"כ דהוא מה"ת מעיקר דין עדל"ת, מעתה אין לחוש שילכו כל העקרות ויסתתרו דלא חשידי לעבור על איסור, ואין לומר דיטעו דהוי בכלל עדל"ת דהרי כל כה"ג דלא הוי בעידנא לא שייך כלל עדל"ת, לפיכך שפיר אמר דונקתה ונזרעה זרע היינו כפשטות הכתוב שאם היתה עקרה נפקדת.

א"כ כיון דמה"ת בכל גווני עדל"ת ובדרבנן לא מזדהרי אינשי (עי' במ"מ ריש הל' אישות), שפיר איכא למיחש שילכו כל העקרות ויסתתרו.

*

והנה כבר דיברנו היום באריכות דדב"ז אם דין בעידנא הוי מה"ת או רק גזירת חכמים, תליא בכך דהנה הזכרנו דברי האחרונים דמה שחששו שבסוף לא יקיים העשה היינו דשמא ימות בעוד שלא קיים העשה, וכעין מש"כ (נחל קדומים לחיד"א ר"פ בראשית ועוד) בהא דאמרינן בנדרים (דף י' ע"א) שלא יאמר אדם לה' קרבן דלמא אמר לה' ולא אמר קרבן ונמצא מוציא ש"ש לבטלה, דהחשש הוא שמא ימות, וכמו"כ היכא דבא לעבור על ל"ת לצורך קיום מ"ע. אלא דדב"ז תליא אי מוקמינן על החזקה רק על השתא אבל בנוגע על להבא לא אזלינן בתר חזקה, או דגם על להבא אזלינן בתר החזקה, דאי אזלינן בתר החזקה גם על להבא מהיכי תיתי דניחוש שמא ימות, וא"ע בהכרח צ"ל דדין בעידנא הוי מה"ת ומיסוד עדל"ת.

ודב"ז תליא בכך אי ילפינן דין חזקה מויצא הכהן והרי דילמא אדנפיק בציר לה משיעורא כדאי' בחולין (דף י' ע"ב), דלפי"ז שמעינן דמועיל חזקה שעתה לא נשתנה ממה שהיה, אבל לענין להבא ליכא הוכחה דנאמר שלא ישתנה לעתיד. אבל אי ילפינן דין חזקה מהלמ"ס והיינו דסברא הוא דכמו שהיה עד עתה כן הוא גם עכשיו, לפי"ז י"ל דחזקה מועיל גם על להבא שכמו שהוא עתה כן ישאר הדבר לעתיד כמו"ש בצרור החיים.

עוד הבאנו היום באריכות מש"כ המהר"ם ברבי (סוף מס' קידושין) דהא דילפינן חזקה מהלמ"ס, היינו ממאי דגלי רחמנא דהלמ"ס בדין ספק טומאה ברה"י כשאינו דומיא דסוטה דאעפ"כ אזלינן לחומרא ותולין, דאי לאו הלמ"ס ס"ד דניזול לקולא מצד חזקת טהרה, ומזה שמעינן דחזקה מהני מן התורה, אך כ"ז דווקא אי בעלמא ספד"א מה"ת לחומרא, וגם לולי ההלמ"ס היינו הולכין לחומרא, ועכצ"ל דההלמ"ס קמ"ל דלא ניזול בתר חזקת

לחוש שמא ימות דמי יודע מה יולד יום, וסוף כל אדם למות, אבל בדבר של רבים לא שייך לחוש, דהרי אפי' למיתה דתרי לא חיישינן כדאי' ביבמות (דף כ"ו ע"ב) עי"ש, לכן א"נ דהא דבעינן בעידנא הוא דשמא ימות, נקטינן כהסוברים דבעשה דרבים דוחה ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא, אבל א"נ דהא דבעינן שיהא בעידנא הוא מיסוד דין עדל"ת דלא אמרה תורה שיהא עדל"ת אלא בדומיא דכלאים בציצית ומילה בצרעת, לפי"ז גם בעשה דרבים בעינן שיהא בעידנא, ודו"ק.

מעשה יבואר דברי המדרש, דכיון דפתח הכתוב בפר' סוטה איש איש כי תשמה אשתו וכתוב בה ונקתה ונזרעה זרע, וס"ל להמדרש כרבי עקיבא דאם היתה יולדת בצער וכו' (וכדקי"ל דהלכה כר"ע מחבירו), והיינו דלא יתכן לפרש כפשוטו שאם היתה עקרה נפקדת דא"כ ילכו כל העקרות ויסתתרו, דאע"ג דאינן לחשוד שיעברו על איסור תורה, מ"מ יטעו לומר דכה"ג שרי להו לעבור על איסור גרימת מחיקת ה' וכן על איסור יחוד כדי לקיים מצות פו"ר דעשה דוחה ל"ת, דאע"ג דלא הוי בעידנא מ"מ מה"ת בכל גווני עשה דוחה ל"ת אע"ג דלא הוי בעידנא, והיינו דהא דבעינן בעידנא הוא מדרבנן מגזירה שמא ימות, ולפי"ז בעשה דרבים לא בעינן שיהא בעידנא וכנ"ל, מעשה שפיר י"ל דמהי"ט נתגלגל אותו מעשה על דוד כדי להורות תשובה ליחיד, דאע"ג דכח התשובה נתוודע רק לאחר זמן אפ"ה היה שייך בכך עדל"ת, על כן זהו שאמר דוד אז לא אבוש בהביטי אל כל מצוותיך, כי כעת נתברר שאין בידי שום עון, וז"ש אל כל מצוותיך, היינו שהביט על הסוף שנתגלגל מכך להורות תשובה, ונמצא דלמפרע אין בי עון, על ידי שהנני צופה על כל הנעשה דגם כאשר נתקיים המצוה אחר עקירת הל"ת שייך בכך דין עדל"ת, בזה נתקררה דעתו, ודו"ק.

ה'תורה' היה עה"פ בפרשתו (במדבר ה, כב) וידבר ה'

אבל רבי עקיבא לשיטתיה דיש אם למקרא, וחייב אשם תלוי הוא בב' חתיכות, ומינה דספר"א מה"ת לקולא, א"כ לא ילפינן דין חזקה מהלמ"ס, די"ל דהתם ס"ד להקל בכה"ג בספק טומאה ברה"י משום דבכל הספיקות דלא דמיין לסוטה אזלינן לקולא, ולא משום דין חזקה, וע"כ דגמרינן לה מויצא הכהן וגו', ושמעינן רק דמוקמינן עתה על חזקה דמעיקרא, אבל על להבא לא אזלינן בתר החזקה, ולפי"ז י"ל דהא דבעינן שיהא בעידנא הוא גזירה דרבנן דשמא ימות, לכן כיון דבדרבנן לא מזדהרי אינשי, יש מקום לומר דילכו כל העקרות ויסתתרו, ולא יחושו לאיסור מחיקת ה' ואיסור יחוד כי יסברו דעשה דפו"ר דחי להו אף שאינו בעידנא, לכך לא יתכן לפרש דאם היתה עקרה נפקדת דבכך ניתן מכשול לכל העקרות, אלא דאם היתה יולדת בצער וכו', ודו"ק.

ע"פ האמור יל"ב פלוגתת רבי ישמעאל ורבי עקיבא בריש סוטה (דף ג' ע"א) בקרא וקנא את אשתו דרבי ישמעאל אמר רשות ורבי עקיבא אמר חובה, דלטעמייהו אודו, דרבי ישמעאל ס"ל דכיון שע"י קינוי זה בא לידי מחיקת ה' ראוי לימנע מלהכניס עצמו לכך, כי אף שגדול השלום שדוחה איסור מחיקת ה', מ"מ הואיל ורבי ישמעאל ס"ל דמה"ת בכל עדל"ת בעינן שיהא בעידנא, א"כ בהכרח דמחיקת השם אינו מגדר עדל"ת דהרי לא הוי בעידנא, על כן בדין הוא שלא יהא כחובה המוטלת עליו, ואינו אלא רשות, אבל רבי עקיבא לטעמיה דכל דין בעידנא אינו אלא מדרבנן, ושפיר י"ל דמחיקת השם הוא מדין עדל"ת דאף לכתחילה שרי לדחות הל"ת, ולכן שפיר דמי להכניס עצמו לכך לפיכך הרי הוא חובה, ודו"ק.

*

עוד נקדים מה שהארכנו היום דפלוגתת הראשונים אם גם במצוה דרבים אמרינן להאי כללא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, תליא בכך, דאם הא דבעינן בעידנא הוי רק מדרבנן שגזרו שמא ימות, א"כ רק במצוה המוטל על היחיד שייך

ותושבחתא דילה, ודא אוליפנא כההיא שעתא וכו' עי"ש.

ומוסיף שם בישמח משה דאיתא בספה"ק (ארץ החיים, תהלים קמה) דדברי הזוהר מכוונים בדברי רב נחמן בר יצחק הנ"ל, אפי' הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש, היינו דאמנם כן דהנו"ן יש בה רמז על נפילה, כי בוא יבא העת שכלל ישראל יפלו עד לעפר מבלי יכולת לקום מעצמם, עד שיקיים השי"ת סומך הוי"ה לכל הנופלים, שהשי"ת בעצמו יקימם וירוממם.

ולפי"ז מובן דקדוק הנ"ל, נפלה לא תוסיף קום, שבאמת יפלו כל כך ולא יכלו לקום לבד, עד שיאמר הקב"ה בעצמו קום בתולת ישראל, כי זולת זה שהקב"ה יתן להם עזר וסעד ממרום לעולם לא יוכלו לקום מעפרות, ורק ה' סומך לכל הנופלים.

ויש כאן חיזוק גדול לדור אחרון, אשר עמא דארעא אזלי ומדלדלי, וכלל ישראל נמצא במצב שפל עד מאוד, עכ"ז אין מקום להתייאש כלל, כי במצב כזה בוא יבוא השי"ת אשר לא יחפוץ במות המת, וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, והוא אשר רואה ויודע 'כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ במגנו', או אז יקיים 'קומה עזרתה לנו ופרדנו למען חסדך' (תהלים מד, כו-כז).

מעתה יובן היטב הרמז בפסוק הנ"ל, דהתורה מכוונת על אותם שנתרחקו מדרך ה' ונרמז באומרו בני גרשו"ן אלו שנתקיים בהם 'כי גרשוני מהסתפח בנחלת ה' (שמואל א כו, יט), ואף ניתקו עצמם לגמרי מהאבות הק' והוסר מהם כל זכות אבות, ועי"ז אמר הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר ולאמר היינו לדורות כנודע (חולץ דף ב' ע"א ד"ה אבל), ויש כאן אמירה נצחית לדורות עולם, נשא את ראש בני גרשו"ן גם אלו שנתגרשו לגמרי, אף להם ישנו תקוה לשוב אל ה'. וזהו על ידי נש"א, נו"ן של אשרי, היינו אותה דרשה שדרשו בזה"ק והסמיכו דוד ברוח הקודש ואמר סומך הוי"ה לכל הנופלים, שכאשר יבוא העת והאדם בעצמו לא יוכל להתרומם, אזי השי"ת בעצמו יחייהו ויקיימהו, וזה יתן ניצוץ של תקוה לאותם שנתרחקו מאת ה', שאף הם יחזרו לחיק משפחותם ולבית אבותם מדורות הקודמים שזכו ליאור באור פני מלך חיים, ויתעורר עליהם מחדש זכות אבותם לסייע להם לשוב אל ה'.

אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשו"ן גם הם למשפחותם לבית אבותם. בספה"ק יודעי בינה (להרה"ק הרר"א מלאנצוט זי"ע בפרשתו) בפסוק הנזכר נשא את ראש וגו', כתב דנשא נוטריקון נו"ן ש'ל א'שרי, יעו"ש מה שביאר שם לדרכו בקודש. ואף אנו נענה חלקינו בזה, דלכאו' אין מובן מה שייך כאן לפסוק זה.

בכלל הוא תמוה, דהלא עפ"י האמת אין מופיע האות נו"ן באשרי, וכבר עמדו חז"ל ע"כ בגמ' (ברכות דף ד' ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי וכו', א"כ פלא הדבר שנרמז כאן דבר שאינו נכון לכאו'.

לביאור הענין יש לנו להתבונן במאמר חז"ל הנ"ל, דכה אמרו שם, אמר ר' יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי נפלה, ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק, אפי' הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש שנאמר (תהלים קמה, יד) סומך ה' לכל הנופלים. וכבר נדרש במאמר זה הרכה בספה"ק ורביה"ק הישמח משה זי"ע בפתיחה לספרו בתוד"ק (ד"ה ונקדים עוד מאמרנו בסליחות) הביא מה שדקדק מורי הגאון מו"ה ארי' לייב זלה"ה בעמח"ס אבן פינה, דלכאו' לפירושם של בני מערבא דכוונת הכתוב נפלה ולא תוסיף לנפול וכו', א"כ הול"ל להקדים תחי' הקימה, ולומר קום בתולת ישראל, ואח"כ יאמר שלא יוסיף לנפול, יעו"ש מה שתי'.

והביא שם בישמח משה מדברי הזוה"ק (פר' ויקרא, דף ו' ע"ב) שכבר הזכרנוהו כמה וכמה פעמים שביארו שם פסוק זה נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, והביאו שם משל ממלך ומטרוניתא באריכות, יעו"ש, וביארו שבגלות האחרון תהא נפילה גדולה שלא יוכלו לקום מעצמם, עד שהקב"ה הוא שיקימנו, ובלשון הזוה"ק אלא קודשא בריך הוא יחיד בידהא, ויוקים לה, ויתפיים בהדה, ויתיב לה להיכליה, ותא חזי דהכי הוא, דהא כתיב, נפלה לא תוסיף קום, ועל דא כתיב, (עמוס ט, יא) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כומנין אחרנין, אבל אנא אוקים לה, ועל דא כתיב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד, מאן סוכת דוד, דא בתולת ישראל, הנופלת, כמה דכתיב נפלה, ודא היא יקרא דבתולת ישראל

ועל כן דייקא דוד המלך ע"ה חזר וסמכם ברוח הקודש ואמר סומך הוי"ה לכל הנופלים, כי מבח מעשיו ותפילותיו שהתפלל וביקש עבור ישראל, זוכים בני ישראל לכח התשובה להיות כבריה חדשה, שיוכלו להתקרב תמיד בכל עת אל השי"ת.

על כן בכל שנה בחג השבועות יום פטירת דוד המלך, מתעורר כל כוחו ופעליו של דוד שביקש לקרב הגאולה, ומתעורר זכותו להשפיע להם לישראל רוח טהרה ותשובה בכל מצב שהוא. וזהו השמחה הגדולה והעצומה בחג זה שאנו יודעים שגם אחר גלות ארוכה כל כך שנפלנו מדחי אל דחי, ואף שמדיין אין לנו אפשרות לקום מעפרות, עכ"ז 'מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון' (תהלים קיג, ז), והכל בכוחו של דוד מלכא משיחא.

ואף בשמים ממעל ישנה שמחה עצומה עד מאוד, והשי"ת משתעשע בעמו בית ישראל, שגם אחר שנים ארוכות של גלות כשהם סובלים מרדיפות וצרות מכל האומות, עדיין זועקים רבבות רבבות יהודים בכל העולם "נעשה ונשמע", וכולם מקבלים עליהם את התורה מחדש ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, וזהו בוודאי מעורר רחמים על ישראל להשפיע להם כל מילי דמיטב.

יעזור השי"ת, ובהאי יומא רבא נזכה שיחיש השי"ת פעמי גאולתנו, וישפיע לנו רוח טהרה ממרום שנוכל לקבל עלינו עול תורה בשלימות, ובד בבד ישפיע לנו שפע ברכה והצלחה פרנסה בכבוד ושפע רב, ולכל בני ישראל יהא להם די מחסורם אשר יחסר להם. ובפרט לפי מה שראיתי בספה"ק עמרת ישועה (מועדים, לחג השבועות, אות ח) דמציינו בתורה ג' שמות לחג השבועות, ש'בועות, ע'צרת, ב'יכורים, ראשי תיבות שב"ע, היינו שביום טוב זה יש שפע של שובע לעם ישראל. וכמו"כ רפואות וישועות, וכנודע מספה"ק (זרע קודש איתא, פרשת אמור, ד"ה ולכן כל מיני) שרפואה נכלל ג"כ בכלל מזונות ופרנסה. ובזכות זה שבני ישראל מקבלים התורה וישפע עליהם שפע ברכה ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומזוני רויחי, ויתרבה האורה והשמחה בכל בתי ישראל, ותיכף ומיד נזכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

וי"ל דכח זה נשפע דייקא על ידי דוד מלכא משיחא, שכבר אמרו חז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, והיינו שדוד המלך ע"ה מסר נפשו גופו ונשמתו לעשות אותו דבר, בכדי להמשיך על ידי כן תיקון לכל אותם נשמות הנדחות, וכדאיתא בחז"ל (סנהדרין דף ק"ז ע"א) דרש רבא, מאי דכתיב (תהלים נא, ו) 'לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפטך' - אמר דוד לפני הקב"ה, גליא וידיעא קמך דאי בעיא למכפייה ליצרי - הוה כייפינא, אלא אמינא דלא לימרו עבדא זכי למריה. והיינו, שדוד המלך אמר להשי"ת, שלאמיתו של דבר הוא היה יכול להתגבר על יצרו, אלא מכיון שהשי"ת רצה לבחננו ולנסותו, והוא לא רצה שיאמרו שהעבד ניצח את אדונו, לכן עשה את החטא.

ובדייקא עשה כן כדי ללמד לישראל כח התשובה, והיינו שאמר להשי"ת אני מסרת את נפשי משלי בעבור ישראל, א"כ אף אתה עשה משלך לפני משורת הדין בשביל תקנתם של ישראל. ובכח זה השפיע בחי' זו של 'סומך הוי"ה לכל הנופלים'.

ויש להוסיף עוד, דהנה אמרו חז"ל (שבת דף ל' ע"א) שדוד המלך נסתלק בשבת קודש, ואמרו שם שהיה דוד כל יומא דשבתא יתיב וגרים כולי יומא כדי שלא יוכל מלאך המות להתקרב אליו, שכן התורה מגינה ממיתה, וכולי יומא ההוא יומא דבעי למונח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגרסא, יעו"ש המשך הדברים עד שגרם לו להסיח דעתו, וכך נסתלק מן העולם. ולכאוי' הוא פלאי מה שביקש דוד שלא יגיע עתו להסתלק מן העולם, וניסה למנוע הדבר.

וי"ל, כי באמת דוד היה כל ימיו פועל לקרב הגאולה השלימה, והיה סבור כי היות והוא נועד להיות דוד מלכא משיחא, א"כ ראוי לעשות ככל שלא ידו לקרב הדבר שיוכל לגאול את ישראל, וז"ש חז"ל שהיה עוסק בתורה כל יום השבת, כלומר שפעל להביא את היום שכולו שבת, אלא שמשמים דחו הדבר כי עדיין לא היו ישראל ראויים לכם. ברם רושם גדול פעל דוד בעבור ישראל שאמנם כן שלא זכו באותה העת לגאולה, עכ"ז יש להם תקוה לשוב אל ה' בכל עת, ויש להם האפשרות להכין עצמם לקראת גאולתם.

פסוקד"ז התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בדרום עיה"ק צפת.

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי יצחק אייזיק פרנקל שליט"א ראש ישיבת באר מים חיים בעיה"ק צפת תובב"א ונכד רבוה"ק.

בפתיחת הארון כיבד מרן שליט"א את גיסו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א.

בעליות התכבדו, כהן - החתן מורנו יקותיאל

יהודה נ"י בן הרה"ג ר' ישראל אריה כץ מפעיה"ק, לוי - הב' הבר מצוה מאיר שלום נ"י בן להבחל"ח הרב

מרדכי טויבער ז"ל, שלישי - הרה"ג ר' נפתלי צבי מוטצען מב"ב - נכד כ"ק מרן זי"ע (בן כ"ק גאב"ד קרית

הבעש"ט שליט"א, וחתן האדמו"ר מזוטשקא שליט"א) - קריאת השם, רביעי - הנגיד הרה"ג ר' יחיאל יו"ט

קראוס מב"ב, חמישי - הרה"ג רבי דוד זאב רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' בעיה"ק צפת, שישי -

מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבנות, להר"ר אלחנן דוד קניג מחיפה (ב"ר

יעקב מירושלים, וחה"ג ר' אהרן ישעי' שטר מחיפה), להר"ר צבי אלימלך רייך מחיפה (ב"ר אפרים מפ"ת, וחה"ג נפתלי

צבי בלך מחיפה), להר"ר חיים יעקב ישכיל מפעיה"ק (ב"ר דוב משה מפעיה"ק, וח"ר משה יעקב וקס מפעיה"ק),

להר"ר יעקב שמרי' בינדר מפעיה"ק (ב"ר יוסף יהודה מפעיה"ק, וח"ר וואלוי קליין מפעיה"ק), להר"ר אלימלך

פיליפ מפעיה"ק (ב"ר שמעלקא מפעיה"ק, וח"ר זלמן פרקש מפעיה"ק), ולהר"ר שמואל לידר מפעיה"ק (ב"ר יוסף

אלימלך מצפת, וח"ר שמואל בורד מפעיה"ק) [שביעי - הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם מב"ב נכד רבוה"ק,

האדמו"ר מלייפניק שליט"א, הרה"ג רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד, הרה"ג

רבי אברהם שרגא שטיגליץ דומו"צ קהלתנו הק' בביתר, הרה"ג רבי יצחק שמואל שווארץ שליט"א רב

ביהמ"ד חיסדא בב"ב ודומו"צ בבי"ד זכרון מאיר, הרב בנש"ק צבי מאיר פאנעט מב"ב (נכד כ"ק האדמו"ר

מדעעש שליט"א, וחתן כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים ב"ב שליט"א, - קריאת השם), החתן חיים ישראל נ"י בן הר"ר

יהודה אליהו שולדינר מפעיה"ק, הב' הבר מצוה ישראל דוד נ"י ב"ר מאיר משה הס מבית שמש (ח"ר יוסף בן דוד מבית שמש), הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי

טויב מפעיה"ק, אחרון - הרה"ג רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבית שמש, מפטיר -

הרה"ג רבי ישראל שווארץ שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בשכונת האתרוג בביתר עילית, הגבה - הרב

משה פולק מאלעד, גלילה - הרה"ח ר' נפתלי אלכסנדר שולדינר מפעיה"ק.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי יהושע גרינצווייג שליט"א ראש כולל טשכנוב בירושלים.

אחר התפילה בשעה 12.50 נערך שמחת הקידושא רבא לרגל הולדת הנינה לכ"ק מרן זי"ע, נכדה לחתנו חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א בת לבנו הרה"ג ר' נפתלי צבי שליט"א מב"ב.

מרן שליט"א ערך קידוש על יי"ש, והביאו מזונות, מרקחת אתרוגים, דגים וקוגעל, בעל השמחה נשא

דרוש ופלפול כנהוג. לאחמ"כ איחל מרן שליט"א לחיים לכל הבעלי שמחות ובתוכם להרב בנש"ק צבי

מאיר פאנעט שליט"א נכד כ"ק האדמו"ר מדעעש שליט"א וחתן כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים שליט"א.

מקהלת המשוררים הנעימו בניגוני שמחה. ואחר כמחצית השעה חזר מרן שליט"א לביתו נאוה קודש.

על אם הדרך אמר מרן שליט"א: כתיב בפרשתן (במדבר ו, יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש. וכבר

עמדו חז"ל לבאר איזה חטא היה לו שעל זה צריך כפרה. וי"ל שעיקר החטא הוא מה שלא ידע שיש אופן

של עבודת השי"ת אף על ידי אכילת בשר ושתיית יין, שעל ידי עצם האכילה מעלים ומתקנים כל הניצוצות

הק'. וכעין מה שהיה רביה"ק מצאנו זי"ע עורך שולחנו הטהור ברבים כל יום.

ואדם זה שקיבל על עצמו נזירות דימה שיוכל לעבוד את קונו ולהתעלות בעבודת השי"ת רק אם

יענה עצמו ויזיר עצמו מבשר ויין. ועל כן נחשב לו זה כחטא, שעל זה צריך להביא כפרתו.

ה'תורה' בשוה"ט עתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן

(במדבר ו, כב-כג) וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם וגו',

וברש"י אמור להם כמו זכור ושמור, ופי' המפ' (ראה שפתי חכמים) דכשהוא מנוקד בקמ"ץ, פירושו לשון הווה,

שכך פירש גבי זכור (שמות כ, ח) תנו לב לזכור תמיד וכו', ומורה על התמדת הפועל. והמפ' האריכו לבאר מה

שנקט רש"י הדמיון ללשון זכור ושמור דייקא.

עוד ראוי לבאר מה שנצטוו הכהנים לברך את ישראל, ומפני מה לא יתברכו תמיד ממקור עליון על ידי

הקב"ה בעצמו, ויברך הוא את עמו ישראל בברכה דלעילא.

ואפשר לומר בזה, דהנה כלל נקטו חז"ל (דב"ר ה, ד) אם יש דין למטה אין דין למעלה, ואם אין דין למטה יש

דין למעלה. וביאור הדברים, כי פשוט ומובן הוא דאי אפשר לעולם בלא דין, וכדאיתא בחז"ל (אבות א, ז) על

שלושה דברים העולם עומד על השלום ועל הדין וכו', ובוודאי דכלי דין אין קיום לעולם, אלא דתלוי האך

וכיצד מקיימים את הדין, ואמנם כאשר יש דין למעלה

לתת לכל אחד ואחד משאלות לבו לטובה, ואחר שיתברכו מן הכהנים יקיים הקב"ה ליתן לבניי ככל ברכתם, ושוב לא יבדקו לכל אחד בפרטיות האם ראוי הוא להיות בכלל הברכה, וממילא יושפעו עליו כל הצטרכויותיו מידו המלאה והרחבה.

והנה מבואר בספה"ק (ראה שער הכוונות, דרוש ר"ה, דרוש ה; בני יששכר, מאמרי השבתות, מאמר ז, אות ג; מאמרי חודש ניסן, מאמר יב, אות ג, ועוד) ההבדל בין קודש לקודש הלא המה שבת ויו"ט, עפימ"ד בגמ' (ביצה דף י"ז ע"א וברש"י שם ד"ה אטו) דלכן אומרים מקדש ישראל והזמנים, כי ישראל מקדשי להזמנים, עיי"ש, והיינו דבחי' יו"ט הוא באתערותא דלתתא, וכן אמר הכתוב (ויקרא כג, ד) מקראי קודש אשר תקראו אותם דבית דין המה מקדשים המועדים והזמנים, אכן על יום השבת אמר הכתוב (שמות לא, יז) ביום השביעי שבת וינפש, כי זה היום עשה ה' והבוכ"ע קידש השבת בבחי' אתערותא דלעילא.

וי"ל הוה שרמוז רש"י ופירש אמור להם רצ"ל דלא שהם בעצמם יצטרכו לפעול לקבל הברכה, אלא שהכהנים יברכו את בני ישראל באופן שתחול הברכה על כל בני ישראל בבחי' שבת קודש שהיא בכח אתערותא דלעילא, ולכן צוה הקב"ה לכהנים שהם יברכו את עמו ישראל באהבה, כי להמשיך הברכה לכל אחד מן השמים צריך שיהא תחילה אתערותא דלתתא בתפלה ומועש"ט, ורק הראוי לכך ירד עליו ברכת שמים, לא כן כאשר הברכה בא על ידי הכהנים משרתי השם אשר גדולים מעשי צדיקים וכו', לכך בכוחם להמשיך הברכה אף מבלי שיקדים האדם לפעול בעצמו, כי יומשך הברכה בבחי' אתערותא דלעילא להוריק ברכת שמים בכל מילי דמיטב, ומכך יתעוררו אח"כ להתקרב להשי"ת ולקבל ע"ע עול מלכות שמים, והבן.

בשעה 7.20 נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה בהיכל הגדול. לפני העמוד התפלל הרה"ג ר' יעקב יוסף שטייגר מירושלים, בפתיחת הארון התכבד - הרה"ג רבי דניאל אליאס שליט"א ראש כולל אורח חיים באדירי התורה בב"ב. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג ר' ישראל אריה כץ מפעיה"ק, לוי - הרה"ג ר' דוד הלוי רובינשטיין שליט"א רב ביהמ"ד מגדנות אליהו בירושלים ונאמנו

הדין בא ביתר תקיפות וחומרא יתירה, כי שם בשמים ממעל אין נשיאות פנים, וכאמרנו אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניו בדין, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, והן אראלים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה, ואי אפשר לצאת ידי חובה כלפי הבוכ"ע, על כן השי"ת ברוב טוב וחסדו מסר כח הדין לצדיקים וחכמי התורה דרי מטה בעוה"ז שהם יכריעו את הדין בעולם הזה, ובכך למנוע את המשפט והדין למעלה, וכפי מה שיפסקו הצדיקים את הדין בהאי עלמא, יסכימו עליה גם בשמים, ובכך נמנע הדין שם, כי אם יש דין למטה אין דין למעלה (וראה נועם אלימלך, פר' פנחס, ד"ה או יאמר ע"ד הפשוט).

וביותר י"ל, דהנה בשמים ממעל אצל מלאכי השרת כל ההסתכלות והראיה על הקורה בעולם הזה הוא בצורה אחרת לגמרי, כי אין למלאכים כל שיוג ושייכות לכל הנעשה בעולם השפל הזה, ושם מובן וגלוי כי כל ענייני עגמת נפש קושי צער וכו' הבאים על בני אדם, הכל כאשר לכל הוא רק לטובה ולברכה, מחסדי הבורא ית"ש אשר לא תמנו ולא כלו רחמיו. וכאשר שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע העובדא מהמגיד הק' ממעזריטש זי"ע שפעם נגזרה גזירה קשה על בני ישראל, ותלמידיו נסעו להתפלל על ציון רבם הקדוש וככו מאד בתפילה ובקשת רחמים להעביר את רוע הגזירה. בלילה נגלה אליהם רבם הקדוש, ואמר: הלא בקשתי מכם שתתפללו עלי שאשאר בחיים בעולם הזה, כי אז נראו הצרות בעיני כדבר רע ופעלתי אצל השי"ת לבטלה, אבל לאחר הסתלקותי אני נמצא בעולמות גבוהים ביותר, ושם רואים שהגזירה שאתם מבקשים עליה, היא טובה גדולה עבור בני ישראל, ואיך אשתדל לבטלה. על כן דייקא יש לפסוק הדין על פי בית דין של מטה הנמצאים בזה העולם, כי הם מביטים לפי המציאות כאן בעולם התחתון וממילא משפיעים על בני ישראל שפע ברכאין מבין מלעילא.

ומעתה יובן בטוב טעם הענין מה שנצטוו הכהנים לברך את העם, כי אבינו אב הרחמן חפץ להשפיע טובו על בני ישראל תמיד בכל עת ובכל דור ודור, ודייקא כאשר יושפע הברכה על ידי הכהנים הנמצאים בעוה"ז ויודעים כל הקושיים וההצטרכויות של המוני העם, בכך ימשיכו על בני ישראל ברכת שמים גם בכל עניני עוה"ז

קהל האלפים מסביב מתעלים טפחיים מעל הקרקע. ברכהמ"ז על הכוס התכבד - חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' משה שווארץ מב"ב יו"ר מכון מורשת האור החיים. אח"כ ערך מרן שליט"א הבדלה. בהגבהת הכוס התכבד - הנגיד הרה"ח ר' מענדל רייך מקרית הבעש"ט, בהגבהת הכוס לברכת המבדיל התכבד - הרה"ח ר' אליעזר רייך בעל האכסניה של כ"ק מרן שליט"א בלונדון.

תיכף לאחמ"כ החלו כל קהל ההמונים בליעה"ר ששהו כאן על חג השבועות, לעבור לברכת פרידה וברכת הדרך ממרן שליט"א, באמירת א גוט וואך וא-גוט'ן תמיד, ונמשך שעה ארוכה.

אח"כ נגשו הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל הי"ו והר"ר משה אליעזר שמעון הי"ו מנהלי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, לקבל ברכת הקודש לרגל פתיחת מגבית ט' תמוז 'קויטל על הציון', והאציל עליהם מרן שליט"א מברכות קדשו לרוב סייעתא דשמיא.

תוכן השיחה

עם כ"ק האדמו"ר מביאלא שליט"א

בביקור באכסנייתו בקיסריה יום רביעי פר' במדבר כ"ו אייר העעל"ט

מצינו בגמרא (ראש השנה לד, א) אתקין ר' אבהו בקסרי... הוא היה מקורב למלכות^א ולכן היה בקסרי^ב. היו שאמרו שהיו שני 'קיסרי', אחד מהם בגליל (עי' סוכה כז, ב; וראה בספר דברי יוסף, ערך קיסרי-קיסריון). האדמו"ר מביאלא: כשנמצאים במקום כזה, 'מקום של מלכות', מתעוררים יותר לבקש על 'מלכות שמים'... מרן שליט"א: המלכות האמיתית... 'ותגלה ותראה מלכותו עלינו'...

*

מרן שליט"א: היאך הגיע זקנכם הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זי"ע"י לצאנז"י?

^א עי' מסכת כתובות (יז, א): ר' אבהו כי הוה אתי ממתבתא לבי קיסר, נפקן אמהתא דבי קיסר לאפיה ומשרין ליה הכי, ר'בא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתייך לשלם.
^ב יצויין מהמובא בספר 'ניצוצי אש פנחס' להגר"פ הירשפרונג זצ"ל, שהגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל הי"ד אמר בשעת ההספד בהלוויית הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין: רבי מנחם זעמבא אמר הספידו ברגש גדול, ואמר על מה דאיתא בגמ' (מועד קטן כה, ב) כי נח נפשיה דרבי אבהו אחיתו עמודי דקיסרי מיא, היינו שהורידו דמעו, וזהו משום שהיה מקורב למלכות. וביאר דזהו הענין שבכו בקיסרי, דקיסרי היה עיר מלכים ור' אבהו היה מקורב למלכות... וכן אמר על מו"ר שיש לבכות עליו ועל כל הטובות שעשה בשביל כל הכלל ישראל, וכן אמר "ווענט ווענט, וויינט מיר מיר", והיה התעוררות נוראה.

^ג אביו כ"ק האדמו"ר בעל חלקת יהושע מביאלא זצ"ל, היה בנו של הרה"ק רבי ירחמיאל צבי משדליץ זצ"ל, בן הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא זצ"ל בעל דברי בינה, בנו של הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זי"ע.

^ד ראה בספר 'תורת רבי נתן דוד' (עמ' רג), שלאחר פטירת הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר צוק"ל, ישבו ביחד כל הצדיקים

של כ"ק מרן שליט"א, שלישי - הרה"ג ר' אהרן מוטצען שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן זי"ע, גלילה - הרה"ג ר' יעקב הלברשטאם משגיח בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים.

בעת השוה"ט דרעוא דרעוין, הביאו ראש דג שהניח מרן שליט"א בערב יו"ט לעירוב תבשילין (החלה מהעירוב תבשילין בצע מרן שליט"א בסעודת היום).

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג ר' שלום אוברלנדר שליט"א מקרית הבעש"ט פ"ת - נכד כ"ק מרן זי"ע, דרוור יקרא - הרה"ג ר' ברוך מוטצען שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן זי"ע, שבת היום - הרה"ג רבי שלום יוסף גוטמן ראש הכולל באדירי התורה בב"ב (תוכן התורה בעידן רעוא דרעוין יבוא אי"ה).

בסיום דברות הקודש, לאחר הזמר קל מסתתר, זימרו עוד כמה ניגוני שמחה ותורה, כאשר באמצע קם מרן שליט"א לריקוד נלהב בשיר 'הא רעוא קדמך דתפתח ליבאי באורייתא' והמשיכו גם בניגון 'הוא יפתח לבנו בתורתו' משך זמן רב, כשמרן שליט"א מלהיב את הקהל בתנועות ידיו בעוז ובתעצומות, וכל

האדמו"ר מביאלא קיבל את מרן שליט"א: ברוכים הבאים... מרן שליט"א: עכשיו נהיה הבית הזה 'בית גדול', בית של תורה, בית של תפילה (עי' מגילה כז, א)...

האדמו"ר מביאלא: העיר קיסריה אינו רחוק מנתניה... על קיסריה מקובל שתמיד היתה עיר של מלכים וקיסרים. מרן שליט"א: אומרים שמצאו כאן בקיסריה שרידי בית מדרש עתיק מזמן הבית, והיו שם חלקי לוח אבן שכאשר מצרפים אותם - כמה חלקים מצאו כאן וכמה חלקים אחרים מצאו בגליל - רואים שחוקק עליהם שמות כ"ד משמרות הכהונה עם שמות הערים שהתגוררו שם לאחר החורבן.

ראה מגילה (ו, א): קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים, איכא דאמרי דמרבי בה מלכי, ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי וכו'. ובמהרש"א שם: ועל כן נקראת קסרי כי מלכים שלהם נקראים קיסר על שם המלך שמלך בה בכח ובחוזק יד כמפורש ביוסיפון וכו'.

ובביאור המלבי"ם שם (ד"ה ועקרון) כתב, שרוב מלחמותיה של מלכות רומי היו שלא במקומה אלא באזור ארץ ישראל, וקסרי שהיא סמוכה לארץ ישראל היתה מרכז הנהגה של מלחמות אלו, וכשהיה מת המלך היו בוחרים למלך את האלוף שניצח שם במלחמות. ועל שם שהיו ממנים ממנה מלכים נקראה 'קסרי', כי מלכי אדום כולם נקראו 'קיסר' על שם יוליוס קיסר שמלך ברומי בכח ובחוזק יד.

כן איתא בספר 'כפתור ופרח' (פרק יא), שיש עיר בצפון ארץ ישראל, ושמה קסריאה, ושם היו קיסרי בת אדום, ועוד היום יש שם בנין רומי גדול מאוד.

וראה בספר 'בן יהודע' (עבודה זרה י, ב), שהיה למלכי רומי עיר אחת בארץ ישראל ששמה קיסרי, ובה היו המלכים יושבים כמה חודשים ידועים בכל שנה כדי שתהיה ניכרת שליטה שלהם, וקיסרי זה נחשבת גם לעיר המלוכה שלהם.

יכול לסבול את הנוסח הזה... כנראה שכבר אז היו חסידים כאלו...
האדמו"ר מביאלא: תמיד היו חסידים שסברו כן...
 הוא סבר שצריך לחנך ולהדריך על זה, ובנסיעות אלו הראה באמת כמה צריכים להחזיק מרבי אחר.
 הוא נסע עם הכנעה גדולה לצאנז אל מרן הדברי חיים^{טו}...

להכיר לו טובה, כי על ידו בדיבור ובפועל כנ"ל זכה להתהלך לפני ד' באור החיים קדושת מרן הדברי חיים.

^{טו} ראה בשו"ת דברי חיים (הנדמ"ח, תשובות נוספות, סימן טז): והנה זה לא יכון בעיני, כי שגורה בפי כי עיקר החסידות לעשות רצון צדיק הדור, ולא כאנשים המהתלים ומשחקים במי שאינו נוטה אחר רבו שהוא בחר בו, כי שגור בפייהם שאין קדוש רק רבם ושאר צדיקי הדור מחרפים ומקללים, ובאמת אין זה דרך חסידות רק דרך אפיקורסת, ובאמת אנשים האלה חסרו דעת ושכל ולבב אנוש אין להם כידוע, ובאמת עיקר הדרך הישר לכבד צדיק הדור, ומי שזכה לגדולה מן השמים ויראי ה' נהנין ממנו עצה ותושיה זהו הוא הצדיק, ואסור להחליש דעתו ח"ו, אדרבה ראוי לכל מיני כיבוד בעולם, וראוי למנוע עבורו כמה מצות ותפלות, ולא להחליש לב צדיק אשר העולם עומד עליו וכו'.

וראה עוד בספר 'דרכי חיים' (אות קכט): כאשר היה רבינו הקדוש מספר דברי חסידות עם אנשיו, היה אומר, זה שאומר כל חסיד שרבו הוא חד בדרא, מה טוב הוא, אבל אין לאמר שאין בעולם שום רבי כי אם רבו, יען כי מלכותא דרקייע כעין מלכותא דארעא, ובמלכותא דארעא הן אמת כי יש שר צבא אחד היותר גדול, אבל נמצא גם כן עוד הרבה שרים גדולים שהם למטה ממנו, וכן הוא גם אצל הצדיקים, אם אמת שרבו הוא חד בדרא, עכ"פ הרבי האחר הוא ג"כ למטה ממדרגות רבו, זהו דרך הנכון. וכן הביא בספר 'רחמי האב' (ערך חסידות): חלילה לומר דוקא רבו הוא הצדיק גמור ותו לא, ושמעתי מהגאון הקדוש רבינו חיים מסאנץ, שאמר פ"א בסוכה, אם אשמע מאחד מאנשי שיאמר שדוקא רבו הוא הצדיק ותו לא, אעבירנו משרשו, כי יש הרבה עבדים למלך הכבוד, ואילו היה שלום בין הצדיקים וחסידים כבר היה בן דוד בא, ולמה יפסול אחד עבודת חברו ויקפיד אם אחד מחסידיו נוסע אל צדיק אחר וכו'.

וראה עוד בספר מקור חיים (אות קסג): מרגלא בפומיה דרבינו שכל הצדיקים כל אחד ואחד עובד ה' בבחינה אחרת, כמו שאמרו חז"ל, וכל אחד היה לו מדה אחרת, וכל מי שאומר שרק רבו הוא צדיק יעקור אותו משני עולמים.

וכן בספר עובדא דאהרן (עמ' ריא): כאשר מפורסם מהגה"ק בעל דברי חיים מסאנז זי"ע, שאמר בפה קדשו שכל צדיק נחשב כמסכת מש"ס, ואחד לומד מסכת ברכות ואחד מסכת שבת וכדומה, וכי מקפיד מסכת שבת על מה שהשני לומד מסכת ברכות, כן הוא אצל הצדיקים רועי צאן קדשים והחסידים המקושרים בה, זה שייך לזה הצדיק וזה שייך לזה הצדיק, והכל בהשגחה עליונה, ותלוי בענין שורשי נשמות ישראל, וכי שייך בדברים אלו הקפדה? אדרבה צריך לשמוח שגם השני הולך בדרך החסידות ומקושר לצדיק, אשר הוא דרך הבעש"ט הק' ותלמידיו האמים אחריהם.

וראה בספר עשר קדושות (מערכת ח') מכתב מהרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע אל ש"ב הרה"ק מהרי"א מקאמאנא זי"ע, וכתב בתוה"ד: ושמעתי מדודינו רבינו רצ"ה זללה"ה פ"א בסעודה שלישית באמצע של התורה שאמר בזה"ל יש איזה כת שנוסעים אל רבי שלהם ואומרים שאין רבי בעולם אלא רבי שלהם זו עמ"ז ר"ל אלא היאך יאמר כל צדיק וצדיק וכל רבי הוא טוב לעלמדיי אבל רבי שלנו הוא טוב יותר, לעניינינו כך שמעתי בשלש סעודות. עכ"ל ועיי"ש ביאור הדברים.

^{טו} ראה שיעור חורשי פרשת וישלח תשל"ח: הרה"ק משידלובצא היה נוסע לפעמים אל זקה"ק מצאנז זי"ע כשאליו מתלווים תדיר ציבור של חסידים, וכל אימת שהיה בא להיכלו של זקני הק' היו רבים צובאים על הפתח לראות את המחזה הנורא כיצד הוא מתכונן בהכנה דרבה טרם כניסתו אל הקודש פנימה. הוא היה עומד שם באימה ובריאה בדחילו ורחימו, והיה מסדר את זקניו ואת פיאותיו, מתקן ומחליק את מלבושיו ואת כובע ראשו שיעמדו בצורה מכובדת, ובדק בעצמו כמה פעמים

האדמו"ר מביאלא: איני יודע אם היתה סיבה מיוחדת, אבל כנראה גם רצה ללמד שיכולים לנסוע לרבי אחר... שהחסידים יראו וילמדו שמותר ללמוד ולאחוז גם מרבי אחר... שלא יהיה 'אני ואפסי עוד'...
מרן שליט"א: מרן הדברי חיים גם אמר, שחסיד שיאמר שרק הרבי שלו הוא רבי, והאחר אינו רבי, 'וועל איך אים עוקר מן השורש זיין'... הוא לא היה

שהיו מסתופפים בצלו, והם: הרה"ק משידלובצא, הרה"ק מראדומסק בעל התפארת שלמה, הרה"ק הגיטער יוד" מנייטשטאט, אחיו הרה"ק רבי אהרן מקראקא, והרה"ק רבי חיים מנאודואר, זכותם יגן עלינו, והתייעצו להיכן לנסוע כעת. הם החליטו ביניהם, כי ישלחו אחד מהם לכל צדיק מראשי הצדיקים שבאותו הדור, ואחר שיחזרו השליחים וכל אחד ימסור הנהגתו של אותו צדיק שהיה אצלו, אז יבררו למי ליסע. וישלחו ארבע חברים: אחד נסע להרה"ק רבי יצחק מנעשכיז, אחד להמגיד הקדוש מטריסק, אחד להרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק, והרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" נסע למרן הדברי חיים. והנה כל אחד מהשליחים - למקום שנסע, שם נשאר מקושר, אבל את כל החברים יחד המשך עמו הרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" לנסוע לצאנז. וכן התחיל הרה"ק משידלובצא לנסוע לצאנז.

וראה בספר 'בית שלמה' (תולדותיו של הרה"ק רבי שלמה ממנוקאטש זי"ע, אות מד) שהרה"ק בעל שם שלמה ממנוקאטש זי"ע רצה להתדבק בהרה"ק משידלובצא זי"ע, ואמר לו: אדוני, הנה מנעורי מיום עמדי על דעתי הייתי מכתת רגלי ממקום אל מקום ומחיל אל חיל לדרוש את ד' ולהתגלגל נפשי בין צדיקי הדור, ועתה בעוה"ר כל הצדיקים שהייתי מסתופף תחת צל קדשם, כבר נעדרו לחיי עד ואותי עזבו לאנחות (היינו אחרי פטירת הצדיקים הקדושים: רבי אשר מראפשיץ, רבי צבי מרימנוב, רבי ישראל מרוזין, רבי שמעון מעירסלאב, רבי מאיר מפרעמישלאן, רבי שלום מבעלזא, זי"ע), ע"כ נפשי בשאלתי וכן שמח לבי ויגל כבודי כי לא תעזוב נפשי, יודיעני אדוני אורח חיים שובע שמחות ולחסות תחת כנפי צדקתו, לאורו אסע ואלך...

והרה"ק משידלובצא בענוות צדקתו הגדולה השיב לעומתו: יקרת רוחי, הקשית לשאול ממני, ושתי תשובות בדבר. ראשית: הלא אתה מוחסה ומוסתר תחת צל כנפי אילני רברבי, הלא המה כבוד אביך וכבוד חותנך, טובים השניים אשר תוכל לשבוע רצון מצדיקים כאלה. שנית: תאמין לי יקירי, כי כמוני כמוך, גם אני נחליתי ולא אמצא מרגוע לנפשי מאז נעדרו מאתי רבותי הקדושים שהייתי מסתופף בצלם, הלא המה הרב הקדוש איש אלקים רבי דוב בער מראדישיץ זי"ע ומחו' הרב הקדוש איש אלקים רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע, ושאבתי מים מבארם ובאורם היה לי אור, וכעת אחרי הסתלקותם רעיוני משוטטת למצוא מנוח איזה דרך ישכון אור זרוע לצדיק לפני בורר הזה...
ומאחר שבאנו לדבר מענינים אלו, אודה ולא אבוש ואביע לך רגשי לבני ברוב שרעפי בקרבי, כי מעת אשר ראיתי ושמעתי את גדולי דרכי עבודתו כבודו של הרב הקדוש מצאנז, התבוננתי על מקומי, ולבי אומר לי לנסות ולנסוע ולהתהלך באור החיים לחזות בנועמו ולבקר בהיכלו...

אח"כ נתגלגלו הדברים וזרחה שמשו של הרה"ק ממנוקאטש למלאות מקום אביו הקדוש בק"ק סטריזוב, שנתקבל לרב אב"ד שם בערך בשנת תרי"ז או תרי"ח, והיה שמה דיין מצויין גדול ומובהק רבי יוסף מרדכי ווייענער זצ"ל, אשר היה מתלמידי מרן הדברי חיים, וכשחזר לביתו משם היה הרה"ק ממנוקאטש חוקר ודורש אותו מהנשמע שמה, וסיפר לו כי הרה"ק משידלובצא כבר הופיע בצאנז שתי פעמים. אז נזכר הרה"ק ממנוקאטש את אשר אמר לו הרה"ק משידלובצא בלית חן דרכו מסאסוב, ונתפעל מאד, ונשא ק"ו לעצמו ואמר: אם רב קדוש וטהור כזה, הרבי משידלובצא אשר אלפים מישראל ילכו לאורו, כי רם ונשא הוא, עם כל זה הרכין ראשו להכניע את עצמו, ובזמן קצר כזה כבר השכים לפתחו של מרן הגאון הקדוש מצאנז ב' פעמים, אם כן מה יעשה בן אדם כמוני, ובכן אעשה כן גם אני ליבחר בחיים"ם ובו אדבק!", ואמר אסורה נא ואראה המראה הגדול הזה בביתו, ונסע לצאנז ומאז נעשה מגדולי חסידי צאנז. מני אז, תמיד התלתו של הרה"ק משידלובצא בפיו של הרה"ק ממנוקאטש

רבי יהושע מדינוב זי"ע, לתת לו קוויטל ולכתוב בו שהיות ובעלה אינו מתנהג בדרך הישר, אין להם ממה להתפרנס והעניות שוררת בביתם... והזהיר אותה שבהיכנסה לא תגלה את זהותה. ברם מיד כשמסרה את הקוויטל הרגיש הרה"ק רבי יהושע, ואמר, היתכן שבעלך אינו מתנהג בדרך הישר, והרי בתורתו ובעבודתו הוא מאיר בכל העולמות...

משמעה זאת שאלה, אם כן מדוע מתנגד לו הרה"ק מראפשיץ כל כך, והסביר לה שמלאכים ושרפים מתקנאים בבעלה, ומחלוקתו של הרבי מראפשיץ היא לטובתו להצילו מידם...

מרן שליט"א: כך צריך לידע על כל מה שהיה מלפנים בין צדיקים קדושי עליון, שאין לנו שום השגה במעשיהם ואי אפשר לנו להבין דרכיהם הנעלמים.

וכגון מה שידוע שזקני הרה"ק מגארליץ זי"ע היה מדבר על ב"א הרה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע, ואחותו הרבנית נחמה'לע ע"ה בקשה ממנו שיפסיק, והרה"ק מגארליץ אמר לה: וכי אינך יודעת מה שהעולם אומרים, שהדיבורים שלי הם סגולה לאריכות ימים? בכל זאת ביקשה ממנו אחותו שאל לו לדאוג לאריכות ימיו של הרב מבאבוב אשר אינו זקן כל כך, והפצירה בו שיפסיק לדבר עליו. אמר לה הרה"ק מגארליץ, אם את מבקשת כל כך, אפסיק לדבר עליו. אלא שלא עברה תקופה ארוכה והרה"ק מבאבוב נסתלק מן העולם.

מרן אאדמו"ר זי"ע לא דיבר ולא סיפר על ענינים אלו שהיו בין הצדיקים, באומרו שאין לנו שום השגה כלל וכלל, ובזמננו מפרשים הכל לפי ההשגות של הדור הזה, ואין מבינים שראשם היה מגיע השמימה ובכל פעולותיהם היו כוונות עמוקות.

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע שפעם הגיע הרה"ק משידלובצא לכפר אחד, שקראו לו לשמש שם בסנדקאות אצל אחד מחסידיו, ובסעודת המצוה העמיד בעל הברית לכבודו שתי צלוחיות של שכר. מיד כשהביט הרה"ק משידלובצא על צלוחיות אלו פנה אל בעל הברית ושאלו בהתרגשות, מנין לך צלוחיות נאות כאלו של שכר. השיבו בעל הבית, שבאחת הפעמים שהיה בצאנו יחד עם הרבי ראה שהעמידו שם על השולחן הטהור הרבה צלוחיות שכר, וחשב בלבו שיש כאן די והותר ואין מי שישתה את כולם, על כן הצניע לעצמו שני צלוחיות ונטל אותם עמו לביתו, וכעת לכבוד הרבי העמידם על השולחן.

נענה הרה"ק משידלובצא ואמר, אכן נודע הדבר, ומיד ביקש שימזגו לו את כל השכר שבשתי הצלוחיות ושתה את כל אשר בהם, על אף שלא היה רגיל בשתיית שכר. אחר כך הוסיף וביקש מבעל הבית שיתן לו במתנה את הצלוחיות הריקות, ונטלם עמו לביתו...*

האדמו"ר מביאלא כיבד את מרן שליט"א בלחיים ומזונות: צדיקים אמרו 'טרינקען אן צו בייסן, איז א שיכור'."

מרן שליט"א: כך שגור בפי העולם...

האדמו"ר מביאלא: ואמרתי לבאר גם ע"ד הפשט, כי הלא מי שהוא דיין וצריך להורות, הרי אם שותה רביעית יין אסור לו לדון (כריתות יג, ב), אבל אם יחד עם השתיה הוא גם טועם משהו, מותר לו, ורואים שהטעימה מועלת לישוב הדעת כאשר שותים.

מרן שליט"א: שלא לאבד המוחין...*

האדמו"ר מביאלא: הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע אמר פעם לרבנית שלו, שתסע לדינוב, אל הרה"ק

החסידים היה ממונה לדאוג שסיגריות אלו יגיעו באופן קבוע. פעם לא עלה בידו להשיג סיגריות אלו, ובאותו זמן עבר דרך העיר צאנו וקנה שם סיגריות רגילות מתוצרת המדינה, כשהוא מקווה שבאופן חד פעמי יספק בזה את רצון רבו. אכן הרה"ק משידלובצא לקח סיגריות אלו והריחם, ולאחר מכן שאל את אותו חסיד: אמור נא לי היכן קנית סיגריות אלו אשר הם מריחים כריח ארץ ישראל? ענה החסיד שקנה אותם בצאנו. נענה הרה"ק משידלובצא ואמר: אכן הכל מובן כעת, כי הרב מצאנו בקדושתו משפיע על כל סביבו שיהיה בבחינת ארץ ישראל!...

י"ה ראה בספר אביר הרועים (אות שלט): פ"א בליל ערב יום כיפור אחר הכפרות כמו שהיה המנהג בסאכטשוב שלאחר הכפרות ישב כ"ק [בעל האבני נזר] לבד אצל שולחן הטהור והחסידים עמדו סביבו והגיד דברי תורה, והיו מחלקים י"ש ולעקיף ושתו העולם לחיים לרבינו הקדוש זי"ע. היה פעם אחת העולם גדול והלעקיף קטן בכמות, והיו הרבה שלא הגיע להם לעקיף, והרגיש בדבר כ"ק, אז עמד על רגליו הקדשים ואמר בקול, שלמי שאין לו לעקיף לא יתנו לו י"ש, כי אומרים בשם היהודי הקדוש שאם שותין י"ש און מען איבער בייסט נישט, איז עס חוקת הגוי. ואמר דברים בהתלהבות גדולה כאלו היה נוגע ממש לאפרושי מאיסורא מדבר איסור חמור.

וראה גם בספר ארץ החיים (אות רעג), שפ"א בא הרה"ק מרוזין לבית מדרשו ומצא את החסידים יושבים ושותים י"ש ומברכים זא"ז בברכת לחיים כאהבת ריעים אהובים, ושאל אותם אם נזהרים לשתות י"ש עם 'פערבייסען', ואמר בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע כי אם נזהרים שלא לשתות י"ש בלי פארבייסען ניצולים מכל המכשלות. ואני אומר, אמר הרה"ק מרוזין צדוק"ל, כי בזה ניצולים ממיתה קודם הזמן וממיתה משונה וממיתה ע"י עכו"ם ר"ל.

שיהא ראוי להיכנס לפני ולפנים. אחר כל ההכנות כשניגש אל הדלת לפתחה ונגע מעט ביד הדלת, מיד חזר לאחוריו בחיל ורעדה, והחל שוב להכין את עצמו בכל ההכנות כבתחילה. כך חזר הדבר על עצמו כמה פעמים במשך כחצי שעה או שעה, וככל שעבר הזמן והיה יותר קרוב להיכנס אל הקודש ראו עליו בחוש שפניו החווירו כסיד וסמר מפחד בשרו. ואחרי ככלות הכל כשפתח את הדלת מעט, היה זקה"ק מצאנו מקבלו במאור פנים וברוב חביבות וקורא לקראתו כמה פעמים ברוך הבא, וכן הושיבו לצידו ביותרת הכבוד, אולם גם אז היתה החרדה ניכרת עליו זמן ממושך עד ששבה רוחו אליו לפתוח פיו ולדבר דבר. פעם אחת שאלוהו תלמידיו, מה פשר גודל הפחד שיש לרבי, והשיבם הרה"ק, אילו הייתם מכירים את 'הרב' כפי שאנכי מכירו, לא הייתם יכולים לעמוד ולהתקיים מפני גודל הפחד שהיה נופל עליכם. וראה גם בספר אור יקרות להגרש"ח פרוש זצ"ל (ח"ג, עמ' תקמו): וסיפר מו"ר הרה"ק בעל חלקת יהושע זי"ע מביאלא, שהיה זקנו משידלובצא עומד טרם היכנסו לרבינו [מצאנו] באימה וביראה וברתת וזיע וגם כשכבר היה נכנס פנימה היה נרתע לאחור מאימת רבו...

בספר "מקור חיים" (אות נ"א) מביא מה שסיפר הדיין מדוקלא הגאון רבי שמחה, כי הוא היה בצאנו בעת אשר הרה"ק משידלובצא הגיע לשם בפעם הראשונה, וכאשר יצא מבית מרן הדברי חיים והלך לאכסנייתו, הלכו כמה אנשים ללוותו וגם הוא היה בין מלוויו, ושמע מפיו שאמר: הרב מצאנו יהיה רבי שלי עד ביאת הגואל...

י' וראה כעין זה בספר 'אוצר החיים' (עמ' קעב) שדרכו בקודש של הרה"ק משידלובצא היה לעשן סיגריות ממדינת אוסטריה, ואחד

*

האדמו"ר מביאלא: אתם דרים בעיר כמו נתניה... אני סבור שעל פי רוב, החילונים המתגוררים במקומות האלו הם תינוקות שנשבו...

מין שליט"א: אני מגיע לכאן כבר זה כמה שנים, ובלילות אני יוצא לשאוף אור, ואף שהמקום כאן נקרא 'פון די לינקע', אבל מעולם לא שמעתי כאן איזה מילה רעה...

בליל אחת השבתות כשהלכתי עם בניי, נעצר בסמוך עלינו יהודי שבא ברכבו, ויצא וניגש אלי בבקשה שאאציל עליו ברכה בעניין הנצרך לו. והיינו כי הוא לא הכיר בחומרת הדבר באיסור הנסיעה בשבת, ואמנם אמונה עדיין יש בו, ולזה ביקש ברכה להצלחה... ופעם היה אחד שנעצר בליל שבת עם רכבו ובא לשאול אם צריכים איזה עזרה... בוודאי תמה מה יהודים חרדים מחפשים בעיר הזו...

האדמו"ר מביאלא: רואים שהם ממש תינוקות שנשבו. **מין שליט"א:** רוב הדור היום הם תינוקות שנשבו... הרמב"ם (ממרים ג, ב-ג) כותב שבני התועים הם תינוקות שנשבו...

האדמו"ר מביאלא: ועם כל ההסתרה, רואים תנועות שלמות של בעלי תשובה, מה שלא היה בדורות הקודמים... המצב בפולין לפני מלחמה היה להיפוך ממש... היום ישנם ב"ה אלפי אלפים בעלי תשובה.

מין שליט"א: זהו למעלה מדרך הטבע... בעת מעמד הנחת אבן הפינה לקרית צאנז אמר מין אאדמו"ר זי"ע למה נקרא היצר הרע 'מלך זקן וכסיל', התינח מלך, הרי הוא מושל בכיפה, וכן הוא זקן מימות בריאת העולם, אבל למה קורא לו כסיל, הלא הוא מנהיג את כל האנשים כרצונו. ואמר דהנה כשייסדו את העיר נתניה, היה אחד מהתקנות שלא יניחו לבנות בית מדרש ומקוה בעיר - כי הם לא רצו שיבואו יהודים חרדים להתגורר כאן, והיה זה כמשקל נגד העיר פתח

עד עתה. הלך רבי יהושע לבית רבי הרש מיילך, חלץ את נעליו ופסע בגרביים לפייס את רבי הרש מיילך. וחזר אליהו הנביא ונגלה אליו.

ר' אליעזר לעסער שמע מרבי צבי אלימלך מבלוזוב בנוסח זה: רגיל היה רבי יהושע להיות במדרגות גבוהות בעת אפיית המצות בערב פסח. באמצע ההלל שנוהגים לשורר התישב רבי יהושע על כסא, הניח את ראשו על המשענת והביט נכחו בעינים מזווגות. הציבור כבר ידע שזהו סימן של גילוי אליהו. מיד התעורר וסיפר את כל אותו המעשה מדוע עד עתה לא בא אליו אליהו הנביא.

² וז"ל: האפיקורוסין וכו' כל אלו אינם בכלל ישראל ואין צריך לא לעדים ולא התראה ולא דיינים אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר המכשול. במה דברים אמורים, באיש שכפר בתורה שבעל פה במחשבתו ובדברים שנראו לו והלך אחר דעתו הקלה ואחר שרירות לבו וכופר בתורה שבעל פה תחילה כצדוק ובייתוס, וכן כל התועים אחריו אבל בני התועים האלה, ובני בניהם, שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם, הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס, ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם, כך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטעו. לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה.

הרה"ק רבי יהושע מדינוב זי"ע היה רב בדינוב עוד קודם הבני יששכר זי"ע... הבני יששכר היה דיין אצלו. והראהמין שליט"א על הגרב"צ רייך שליט"א, שהאמצאצאי. **הגרב"צ רייך:** להרה"ק רבי יהושע היה גילוי אליהו בכל יום, ומסופר שפעם לא בא אליו אליהו, ועשה שאלת חלום, ואמרו לו שזאת מחמת ששמע על הרה"ק הבני יששכר זי"ע - שהיה אז אברך צעיר לימים - האיך שדברו עליו זילותא דרבנן ולא מיחה, לכן הגיע אליו העונש הזה"ט.

מין שליט"א: כשהיה אז הענין עם הרה"ק מלענטשנא זי"ע, עמד הבני יששכר זי"ע לצדו.

הגרב"צ רייך: הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, בנו של הרה"ק מראפשיץ, היה לומד מתחילה בחברותא עם הרה"ק מלענטשנא זי"ע, ומחמת אותו ענין נתפרדו, והתבטא הרה"ק מדזיקוב שזה מה שכואב לו, שאיבד חברותא כזו...

*

מין שליט"א: אנו עומדים כבר בסמיכות לקבלת התורה... הרי אז נתרפאו כל המומין (במדב"ר ז, א) וההשפעות שהיו אז נמשכים גם כיום הזה, בבחינת קול גדול ולא יסף (דברים ה, יט) ומתרגמין ולא פסק... השפעות ברוחניות ובגשמיות...

האדמו"ר מביאלא: רש"י במסכת שבת (סג, א) כותב, שאריכות ימים זה רק כשיש גם עושר וכבוד... חיים בלי יסורים ומכאובים.

ההשפעות באו עוד לפני קבלת התורה, כשעמדו לפני הר סיני...

מין שליט"א: כי בכדי שיוכלו לקבל התורה היו צריכים השפעה ברוחניות ובגשמיות... שיהיו בכריאות השלימות.

האדמו"ר מביאלא: זקני הרה"ק בעל דברי בינה מביאלא זי"ע היה מברך, שנזכה לקבל התורה בשתי הידיים, "אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד"...

³ ראה בספר נפלאות רבי יהושע מדינוב (עמ' יד): סיפר לי רבי יודלי טייטלבוים שליט"א אב"ד יבורניק, בשם זקנו רבי צבי אלימלך זצ"ל מבלוזוב, שפעם מסרו לרבי מנדלי זצ"ל מרימנוב בתרעומת על רבי הרש מיילך מדינוב שהתיר עגונה בשנת תקע"ט כנדפס בסוף ספרו והיה ברכה. הוא היה אז אב"ד ריבטיטש רך בשנים, לפני הגיעו לארבעים, בעוד היו בעולם זקנים וגדולים, ואיך מלאו לבו לסמוך על עצמו ולהתיר את העגונה. כשבא רבי צבי אלימלך אל רבי מנדלי מרימנוב, לא רצה לתת לו שלום. עמד כשפניו לחלון ואמר, היתכן איך בא לאברך צעיר להעיז ולהתיר בעצמו עגונה במקום שיש זקנים וגדולים בעולם, וכי קל הוא בעיניך. ענה רבי הירש מיילך, אני לא התרת. חזר ושאל רבי מנדלי, מי אם כן התיר, השיב רצ"א, התורה. ראה רצ"א שכעסו של רמ"מ גובר בראותו כיצד הוא מדבר גדולות וגדו, והחל לרמז על מי עוד הסכימה פמליה של מעלה שהוא צורבא מרבנן, בהתכוונו לעצמו. רק אז נתן לו רבי מנדלי שלום, ובקשו לספר לו גוף המעשה איך היה.

סיפר לו רבי הירש מיילך, שפעם אחת בישבו לדין תורה ביזה אותו הבעל דין. אליהו הנביא שהיה רגיל תמיד לבוא ללמוד עם רבי יהושע חדל לבוא אליו. סיגף רבי יהושע עצמו, מכיון שמן הסתם עבר על עברה כלשהי. בא אליו אליהו הנביא ואמר, שחטאו הוא מה שלא קנס את הבעל דין שביזה את רבי הירש מיילך, והגמרא אומרת כי השומע ביזוי צורבא מרבנן ושותק מבלי להתיצב לצידו חייב נידוי, על כן לא היה יכול לבוא אליו

מֶרֶן שְׁלִיט"א: שהאור ישפיע הלאה...

הייתי מתפלל לפעמים בביהכ"נ העירוני כאן, וראיתי יהודי שאחר התפילה הולך הביתה עם מגבת, ואמר לי שהוא הולך למקוה כל יום... ובעלי תשובה יש בכל העולם, במוסקבה ובדרום אפריקה ובמדינות ארה"ב...

האדמו"ר מביאלא: זהו ראייה שאנו קרובים לביאת המשיח. הרי לעומת זה, ה'מאשינקעלאך' עושים חורבנות רח"ל.

מֶרֶן שְׁלִיט"א: זה לעומת זה... הניסיונות הם הרבה יותר קשים...

האדמו"ר מביאלא: הנסיונות שמעמידים הכלים האלו הם אין לשער, ואעפ"כ בני ישראל מתחזקים באמונה, בתורה ובמצוות... ונפרדו לשלום.

תקוה שהוקמה אז ליהודים חרדים בלבד - אמנם באותו זמן של הקמת קרית צאנז היו כבר עשרות בתי מדרש, וכיום יש מאות מכל העדות, וכן ישנם כמה וכמה תלמודי תורה וישיבות מצויינות ובתי חינוך לבנות. ומזה מוכח שכל החשבון של היצה"ר לא היה כהוגן. ולכן הוא מלך זקן וכסיל, כי ככל שהוא מזקין רואים שהחשבון שלו לא עלה יפה והרי הוא כסיל, כי איזהו חכם הרואה את הנולד (תמיד לב, א)...

כאן בסמיכות לקיסריה יש ישוב 'אור עקיבא', ששם יש הרבה מאד בעלי תשובה, יש שם אברכים, כוללים וחדרים... זה פלא...

האדמו"ר מביאלא: שמא קא גרים, שקראו למקום 'אור' עקיבא, ויש לזה השפעה...

בַּחֲצוֹת קְדָשִׁינוּ

העיר, תלמוד תורה דרכי אבות, בית החינוך לבנות בנות צאנז וגני הילדות, כמו גם בנייני בתי מדרשינו הנשלמים והולכים בימים אלו, 'בית משה דוד' ברמה ב' ו'בית רזנברג' בשיכון שפע חיים.

האורח שליט"א לא הסתיר את התפעלותו המרובה מההשקעה העצומה בכל פרט ופרט, ונתינת הדעת על כל עניין שיהא על הצד היותר טוב.

אח"כ הגיע לביקור מיוחד בבית הרה"ג רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בעיר. כמו"כ הגיע האורח שליט"א לקבוע מזוזות בבתי אנ"ש אשר זה מקרוב הגיעו והצטרפו לבני קהלתנו הק' בעיר.

שבת קודש נועם הנשמות

כל תפילות השבת כמו גם ה'באטע' שבת אחים גם יחד, וסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין התקיימו בבית

הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

שבת בקרב בני קהלתנו הק'

בשכונת שפע חיים ברמת בית שמש

שבת עילאית ומרוממת עברה על בני קהילתנו הק' בשכונת שפע חיים ברמת בית שמש ד', כאשר הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א הגיע לעשות את השבת בקרב בני קהלתנו, בשב"ק פרשת במדבר כהכנה לקראת חג מתן תורתנו וקבלת התורה.

עם הגעתו של האורח הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א לעיר בפניא דמעלי שבתא, קידמו את פניו עסקני קהילתנו הק', ובראשם מנהל המוסדות הר"ר משה גנזל הי"ו.

תיכף עם הגעתו פנה האורח שליט"א לסיור ממושך בבנייני מוסדותינו הק' המתנוססים לתפארה ברחבי

בְּרַכַּת מִזְלַת טַבָּא וְגֵדִיא יֵאֵר

ברגשי גיל ושמחה נביע ברכותינו קדם האג"ר המופלג ברוך הכשרון ואנצ"ר סגולה, ידידו לו רב בתורה ובחסידות, לשונו עט סופר מהיר, מחשובי סופרי המלך לעריכת דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר הגד"ק שליט"א המעלה עלי גיל את שיחות הקודש בקודש פנימה בטוב טעם ודעת

הרב בנש"ק אריה ליבוש שמרלר שליט"א

ע"ה"ק ירושלים תנ"ב"א

לרגל יום שמחת

שמחת הכנס בנו כמר יהושע העשל נ"ו

לנועם עול תורה ומצוות במול טוב ובשעטומ"צ

ויה"ר, אך שישון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, לגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמ"א, אך טוב וחסד ישרור באהלו כל הימים.

המברכים בכל לב

חברי מכון "עין החיים" - מערכת "בצילא דמהימנותא"

במוצאי מנוחה

זמן מה אחר צאת השבת נערך סעודת מלווה מלכה עבור אברכים מאנ"ש תושבי העיר אשר בכת"ף ישאו ובמהלך כל השנה נושאים על כתפיהם את עול צרכי הקהילה שלא ע"מ לקבל פרס.

במהלכה נשא האורח שליט"א דברים בשבחם של העוסקים בצרכי ציבור באמונה, ובגודל הזכות לעמוד לשרת בקודש בצרכי הקהל.

בני הקהילה מילאו פיהם ברכות שבח והודאה לכל העוזרים והמסייעים בהכנת כל צרכי השבת, ובראש ובראשונה למשפ' נוסנצווייג הנכבדה אשר העמידו ביתם כבית אכסניה לאורח הדגול שליט"א; להר"ר דוב מרדכי שימון הי"ו מב"ב על העמדת כל צרכי הסעודות וההתאספויות בשבת אחים גם יחד, ולאברכים החשובים אשר לא חסכו כל און והון להצלחת השבת, הר"ר משה אריה שימון הי"ו, הר"ר חיים אריה שימון הי"ו, הר"ר מנחם מנדל בריכטא הי"ו, הר"ר יצחק אהרן בריל הי"ו והר"ר ישראל חיים ויינברגר הי"ו. ואחרונים חביבים מנהלי מוסדותינו הק' בעיר וגבאי ביהמ"ד הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו, הר"ר משה מאיר קליין הי"ו, הר"ר שמעון שמרלר הי"ו, והר"ר יקותיאל יהודה גנזל הי"ו.

מהנעשה ונשמע בישיבת היכל התורה

שבת מרוממת עברה על תלמידי הקיבוץ בישיבת היכל התורה פעיה"ק, אשר נסעו לשבות על שב"ק פר' במדבר העעל"ט במרומי הר כנען שבעיה"ק צפת תו"ב בשבת אחים גם יחד, כשאליהם הצטרף המג"ש הרה"ג ר' דוד זלמנוביץ שליט"א.
מיד עם הגיעם של בחורי החמד לצפת עיה"ק, פנו הבחורים להתכונן לכבוד יום השבת.

מדרשינו הזמני, כאשר במהלך השבת הגיעו רבים מאנ"ש גם מאלו הדורים בשכונות הסמוכות להתעלות ולהתרומם יחדיו טפחיים מעל הקרקע.

במהלך ה'באטע' השתתפו גם האדמו"רים מאמשינאווא בית שמש וקאשוי שליט"א, והרבנים הגאונים: רבי חיים לייב רובינשטיין שליט"א רב שכונת רמת בית שמש 2ד, רבי יוסף לייזרוביץ שליט"א רב ביהמ"ד אור ליהודים, רבי יצחק בראנסדופר שליט"א רב קהילת תולדות אברהם יצחק בשכונה, רבי ברוך הגר שליט"א רב ביהמ"ד ברכת משה, רבי ישראל למברגר שליט"א בן כ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א ורב ביהמ"ד כלל חסידי.

בצפרא דשבתא אחר התפילה נערך הקידושא רבא לרגל סיום מס' סוטה במסגרת הדף היומי בימים אלו, במהלך הקידושא רבא נשא האורח שליט"א מדברותיו במעלת קדושת השבת. כשבתו"ד קשר קשרי שבח ותהלה לאברכי הקהילה, ובשבח קהילתנו הק' אשר שמה הטוב נודף למרחוק, כבית גדול שמגדלין בו תורה תפילה וחסד.

לאחמ"כ אמרו כל הקהל יחדיו את תפילת השל"ה להצלחת הצאצאים המסוגל לאמרו בער"ח סיון.

בעידן רעוא דרעוין האריך האורח שליט"א בנועם אמרותיו בענין ההכנה הראויה לקראת קבלת התורה, ובגודל העת והזמן הנמצאים בו שעומדים להכנס לירח תליתאי בו ניתנה תורה.

אחר הבדלה ברוב עם בבית המדרש, עברו כל בני קהילתנו הק' להפרד ולהודות על השבת הנפלאה.

גם בית יעקב אלו הנשים התאספו יחדיו בזמן רעד"ר בהשתתפות הרבנית, כאשר לילדים סודר לעת הזאת שמרטפיות, את דברי ההכנה לחג השבועות לנשים נשאה המחנכת מרת ח. ויינגורט.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

יהודה אתה יודוך

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נודע בשערים לשם ולתהלה, מסור בכל לב ונפש למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, יהודה אתה יודוך אחיך, ה"ה

מוה"ר יהודה שפירא הי"ו

מנהל מרכז התורה רשת הכוללים דחסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת אירוסי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש כמר יוסף מאיר וולנר נ"י

בן הרה"ח ר' בנימין זאב הי"ו - אב"י בביתר עילית

והברכה אחת היא לסבים היקרים

והרה"ח ר' אליעזר בריל הי"ו ורה"ח ר' יוסף שלמה וולנר הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

זאב קליין הי"ו ואיתם עימם מוה"ר שמואל צבי ארנפלד הי"ו אשר לא חסכו במאום לכבוד השבת ודאגו הכל על הצד היותר טוב למען התלמידים. תשוח"ח.

*

באור ליום חמישי ערב חג מתן תורה יצאו תלמידי ההיכל לעבר שריד בית מקדשינו הכותל המערבי בירושלים לשפוך שיח ולפעול למען הכלל והפרט.

בהגיעם התפללו תפילת ערבית ואח"כ ספרו את הספירה האחרונה בהתעוררות רבה שנמשכה למעלה ממחצית השעה.

לאחר התפילה עלו התלמידים אל המרפסת הגדולה על אחד מהבניינים הסמוכים המשקיפים אל הכותל המערבי, שם התאספו לחבורה מרוממת לקראת מתן תורה.

במהלך החבורה ניגנו הרבה ניגוני תורה וגאולה ונשא דברים המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א כשבדבריו הרחיב בענין ההתחדשות שיש לכל אחד בעת קבלת התורה.

**ביזמת הועדה הרוחנית בקרית צאנו טבריה:
שילוט מפואר של חברי 'ואתקדש' הנשמרים**

מפגעי הטכנולוגיה

בוועדה הרוחנית לענייני תקשורת בקרית צאנו טבריה פועלים ללא הרף להגברת גבולות הקדושה ולביצור החומות מול סכנת פגעי הטכנולוגיה, במסגרת הפעילות החליטו להעלות על נס את שמות מאות חברי קהלתנו הק' אשר קיימו וקיבלו על עצמם את תקנות הוועדה. רישום החברים החל כבר אשתקד במסגרת מיזם 'ואתקדש' לאגד את כל הנשמרים ונזהרים מפגעי הטכנולוגיה, להיות מחוברים לקודש, כשבמסגרת המערך חתמו מאות אנ"ש על טפסי רישום מיוחדים בהם

לפני תפילת מנחה נשא דברים קצרים הר"ד זלמנוביץ שליט"א, אשר עורר הלבבות לקראת שבת במקום קדוש בעיה"ק צפת.

לאחר התפילה החלו באמירת הזמירות לשבת ולאחר קידוש נטלו ידיים לסעודה שעברה כולה מקשה אחת קודש לה' בהתעוררות ובאחדות נפלאה כשהרבו בניגוני שבת וניגוני תורה כהכנה לקראת חג מתן תורה.

בעת הסעודה נשא דברים הר"ד זלמנוביץ כשבדבריו נתן שבח והודיה להשי"ת שהנה זה עוד שנה שזוכים לנסוע על שבת קודש יחד עם הבחורים החשובים. עוד הרחיב בענין שאין לבחור שום רשות להתיימש בעולם הזה והוא צריך לשים מבטחו בה' אשר ודאי הכיל לו דרך משלו וישועתו קרובה לבוא.

לאחר הפסקה קלה התיישבו הבחורים לשבת אחים גם יחד והתאספו לבאטע מרוממת שנמשכה עד לפנות בוקר במהלכה הרבו בניגוני שבת, ערגה וכיסופין.

סעודת עתיקא קדישא עברה כדאמתמול, כשבמהלכה גם ניגנו ניגוני בקשה על בנים תלמידי חכמים לרגל ער"ח סיון.

גם בסעודה זו נשא הר"ד זלמנוביץ דברים נפלאים כשבדבריו ציטט מאמרות חז"ל שאפשר ללמוד מהם בחיי היום יום ובפרט לבחורים המתבגרים.

סעודת רעווא דרעוין עברה כולה בהתעוררות רבה, כשבמהלכה הרחיב הר"ד זלמנוביץ בשיחת התעוררות לקראת חג מתן תורה.

אחר תפילת ערבית התארגנו ויצאו כולם אל עבר אתרא קדישא מירון, לשפוך שיח אצל התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שאנו עוד סמוכים ליום ל"ג בעומר. אחר התפילה יצאו חזרה אל קרית מלך רב מלאים מטענים רוחניים לקראת חג מתן תורה.

ברכת יישר כוח יוצאת מפייהם אל הנהלת היכלי התורה והחסידות מוה"ר בר יוחאי שמעון הי"ו ומוה"ר

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

ברכת מזל טבא

ברכות נאמנות למזל טוב, שגורות בזה קדם ידידינו היקר מזהב ומפז, האבר"ך המוכשר, צנמ"ס, חוב"ט, מוכתר בכל מדה נכונה, שמו מפארים בהילולים, אהוב חביב, נחמד ונעים, ידיו לו רב בתורה ובחסידות, דולה ומשקה מתורת רבוה"ק, עט סופר מהיר

הרב בנש"ק אריה ליבוש שמרלר שליט"א

מראשי מכון עץ החיים - מערכת בצילא דמהימנותא ומראשי עורכי מכון שפע חיים

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ שמחת הכנס בנו כמר יהושע העשל נ"י לנועם עול תורה ומצוות

וגברכת מזל טוב לסבים הדוגלים

הרה"צ רבי יצחק שלום שיינפלד שליט"א

הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א

מקאטאן ירושלים

ראש היכללים במרכז התורה

יה"ר שאך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, ויזכה לרוות ממנו ומכל יו"ח רוב נחת דקדושה מתוך הרחבת הדעת סיד"ש מרובה ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

שהשבוע ביום ראשון נערך ההגרה בהיכל הכולל ברוב עם. בהנהלת הכולל מציינים בהתרגשות רב את ההיענות הנרחבת של אנ"ש יחד עם שלומי אמוני ישראל להשתתף בהחזקת התורה בעשרת הסניפים של כוללי יורה דעה הפרוסים בארה"ק, ולתמוך בלמעלה ממאה וחמישים אברכים העומדים בבית ה' בלילות ועמלים בתורה בטהרה. כאמור, השבוע נערך מעמד ההגרה ברוב עם במעמד ראש הכולל הרה"ג רבי משה גדליה לנדאו שליט"א שהודה בשם אברכי הכולל לכל המשתתפים בהחזקת התורה וכן הודה לאברכי הכולל אשר נרתמו לסייע להצלחת הקמפיין, לאחמ"כ נערך הגורל ע"י הדיין הרה"ג רבי אשר ישעיה מוטצען שליט"א, ועלה בגורל שם הזוכה הרה"ח רבי אלחנן שלמה זלמן פולק הי"ו מפעיה"ק אשר זכה ברכב חדש וכן בביטוח הרכב לשנה בסוכנות הביטוח היוקרתי 'ביטחון'.

בהנהלת הכולל מבקשים להודות מעל גבי במה זו לאלפי אנ"ש אשר השתתפו בעין יפה להפצת הטהרה ולהחזקת התורה.

מקבלים על עצמם לעמוד על המשמר בכל הוראות הוועדה בשימור בכלי טכנולוגיה.

כאמור כעת הוצב שילוט מפואר בפתח בית מדרשנו בהם רשומים מאות בני קהלתנו הק' המקיימים בנאמנות ובשלימות את תקנות הוועדה, פעולה שהביאה עמה הד רב ורוח טהרה להוסיף לעמוד בעוז מול נסיון פגעי הטכנולוגיה שנאסרו ע"י גדולי ישראל.

בני קהלתנו הק' בקרית צאנז טבריה מודים בזה להר"ר ישראל מושקוביץ הי"ו מראשי הוועדה הרוחנית, הפועל ללא ליאות לחיזוק השמירה והזהירות מסכנת כלי הטכנולוגיה הפסולים, ומשקיע את כל מרצו לביצור גבולות הקדושה, אשר הפיק את הצבת השילוט בטוב טעם ודעת, ישלם ה' פעלו ותהא משכורתו שלימה.

הגיע לסימום קמפיין הארצי 'הגרת הרכב'

להחזקת עשרת הסניפים של רשת כוללי 'יורה דעה'

בסיפוק רב ובקורת רוח מרובה מסכמים ברשת כוללי יורה דעה את קמפיין הארצי של הגרת הרכב, לאחר

גליון זה נדבת

ידידנו העסקן הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' פינחס גרוס הי"ו

חבר פועצת העיר אלעד וי"ר הנהלת פוסדותינו בעיר

לרגל השפחה השרויה בפעונו בפז"ט

שפחת נישואי בנו החתן המ"פ בתוי"ש

החבר שלמה יעקב נ"י

עב"ג הכלה תח"י

בת הרה"ח ר' יהושע ביום הי"ו - צפת

ובברכת מזל טוב לאביו

הרב נחום גרוס הי"ו - ב"ב

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

שפחת החתונה תתקיים אי"ה

ביום ד' אולטי קונקורד בב,

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' פשה זלמנוביץ הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה בפעונו בפז"ט

שפחת אירוסי הבן ישכר בער נ"י

עב"ג הכלה תח"י

בת הרה"ג ר' אליהו אסולין שליט"א

רב שכונת בית אליעזר בחדרה ומ"פ רב העיר הרצליה

ובברכת מזל טוב לאביו

הרב אייזיק מאיר שליט"א - משב"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה, נודע בשערים לשם ולתהלה, העסקן הנכבד ומאוד נעלה, לו עשר ידות בביסוס מוסדותינו הק' בבארא פארק, מסור לחצר הקודש צאנז

הרה"ח ר' יוסף רוזנברג הי"ו

אב"י בבארא פארק

לרגל יום שמחת לבו שמחת הכנסת ספר תורה לבית מדרשנו בבארא פארק

בחג מתן תורתנו העל"ט

יקום פורקן מן שמיא, חינא וחסדא וסייעתא דשמיא, מתוך נחת והרחבה,

סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

הנהלה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
 הרה"ח ר' אלחנן קליין הי"ו - אב"י בב"ב
 לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי בנו החתן המו"מ בתוי"ש
 כמר ישראל נ"י
 עב"ג הכלה תחי'
 בת הרה"ח ר' אריה לוק הי"ו - פעיה"ק
 ובברכת מזל טוב לסבים
 אביו, הרה"ח ר' נפתלי קליין הי"ו - קרית גת
 חפיו, הרה"ח ר' ברוך גוטפן הי"ו - ב"ב
 והסבים, הרה"ח ר' בן ציון לוק הי"ו - פעיה"ק
 הרה"ח ר' חיים אריה לונשטיין הי"ו - פעיה"ק
 אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
 הרה"ח ר' אריה זילברברג הי"ו
 אב"י פעיה"ק
 לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי בנו החתן המו"מ בתוי"ש
 כמר שמעון נ"י
 עב"ג הכלה תחי'
 בת הרה"ח ר' אברהם ויזל הי"ו - פעיה"ק
 ובברכת מזל טוב לסבים
 אביו הרה"ח ר' מרדכי יוסף הי"ו
 והסבים, הרה"ג ר' אפרים פישל ויזל שליט"א
 והרה"ח ר' פשוטם פייש אליעזר לוי הי"ו
 אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
 הרה"ח ר' אברהם אבא פיליפ הי"ו
 אב"י פעיה"ק
 לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי בנו החתן המו"מ בתוי"ש
 כמר אלחנן שלמה זלפן נ"י
 עב"ג הכלה תחי'
 בת הרה"ח ר' יוסף יעקב ויזל הי"ו - אלעד
 ובברכת מזל טוב לסבים
 חפיו, הרה"ג ר' ישראל הלוי פולק שליט"א - פעיה"ק
 ולסב, הרה"ח ר' אברהם חיים ויזל הי"ו - ב"ב
 אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
 הרה"ח ר' יעקב שמואל וולנר הי"ו
 אב"י בתל ציון
 לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
 שמחת נישואי בנו החתן המו"מ בתוי"ש
 כמר יהושע שבתי נ"י
 עב"ג הכלה תחי'
 בת הרה"ח ר' יחזקאל קליינמן הי"ו - פעיה"ק
 ובברכת מזל טוב לסבים
 אביו הרה"ח ר' חיים שלמה הי"ו - אלעד
 ולסב, הרה"ח ר' אהרן קליינמן שליט"א
 אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיא

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה, קדם ידידנו הנכבד, האי גברא רבא, העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, תל תלפיות -
 שכל פינות פונים בו לעצה ותושיה, שמו הטוב הולך לפניו, מסור בכל נימי נפשו לכל קדשי חצר
 הקודש צאנז, ה"ה

הרה"ח ר' פנחס גרוס הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' באלעד וחבר מועצת העיר אלעד
 לרגל השמחה השרויה במעונו

שמחת נישואי בנו החבר שלמה יעקב נ"י במזל טוב ובשעטומ"צ
 עב"ג תחי' בת ידידנו הרה"ח ר' יהושע בוים הי"ו אב"י בעיה"ק צפת תובב"א

והברכה אחת היא

לאביו העסקן הותיק הרה"ח ר' נחום גרוס שליט"א מראשי ויקירי אנ"ש בב"ב
 וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
 ולגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמיא אכ"ר.

גליון זה נדבת

**ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ח ר' נח אברהם שטרויבל הי"ו**
אב"י בבארא פארק

לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת נישואי בתו הכלה תחי
במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום חמישי אולם 'כרם פנחם'

גליון זה נדבת

**ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ח ר' יוסף מאיר רוזנברג הי"ו**
אב"י במאנסי

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת נישואי בנו החתן המו"מ בתו"ש
כפר אברהם נ"י
עב"ג הכלה תחי

ובברכת מזל טוב לסב
הרה"ח ר' יחזקאל הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום חמישי אולם 'כרם פנחם'

גליון זה נדבת

**ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הר"ר יוסף אייזנבערגער הי"ו**
אב"י בווייליאמסבורג

לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ג רבי פאיר שליט"א
לזקינו הרה"ג רבי אברהם יצחק שליט"א
ולזקינו הרה"ח ר' יצחק צבי טויבער שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

**ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ג רבי אשר דוד גליק שליט"א**
אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו כמר אליעזר נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום חמישי אולם 'כרם פנחם'

גליון זה נדבת

**ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הר"ר שמואל לידר הי"ו**
אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרב יוסף אליפלך הי"ו
לחמיו הרה"ח ר' שמואל בורד הי"ו
ולזקניו הרה"ח ר' שלמה זלמן לידר הי"ו
הרה"ג ר' פנחם מענדל טוביאס שליט"א
הרה"ח ר' אהרן בורד הי"ו
והרה"ח ר' ברוך טורני הי"ו

הוועדה הרוחנית לענייני תקשורת דחסידי צאנז בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

סיון תשפ"ג

בס"ד

הודעה נחוצה

הננו להודיע לכלל אנ"ש שיחיי בארה"ק כי לאור פירצות מרובות שנתגלו במכשירי הסוללר של חברת שיאומי, כולל המכשירים שעליהם חותמת כשרות, וכן ריבוי גדול של מכשירי שיאומי פרוצים עם חותמת כשרות מזויפת שחדרו לשוק, וגרמו הרס רוחני אדיר, על כן הורו רבני הועדה שליט"א בשיתוף פעולה עם רבני קהילות קודש נוספים כי מעתה

חל איסור שימוש על כל מכשירי השיאומי

ומעתה אין להשתמש כלל בשום מכשיר שיאומי,
כולל המכשירים שיש עליהם חותמת כשרות,
ודינו כמכשיר סמארטפון פרוץ לכל דבר.

גם אלו שרכשו עד עתה מכשירי שיאומי עם חותמת כשרות מהדגם שאושר בעבר, יש להחליפו למכשיר סוללרי אחר עם כשרות ועדת הרבנים לענייני תקשורת, ולא יהו אותו בתוך ביתם.

על פי הוראת הרבנים מי שברשותו מכשיר מהדגם שאושר בעבר מותר לרכוש מכשיר חדש מכספי מעשרות.

והשי"ת יגדור פירצות עם ישראל ולמזהיר ולנוהר שלומים יותן כמי נהר.